

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 1472**

9 Οκτωβρίου 2003

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. 26295

Έγκριση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Έχοντας υπόψη :

Τις διατάξεις των άρθρων 8, 18 παράγραφος 5 του Ν. 2742/99 "Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α 207)

Την από 29.5.2003 γνωμοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Την εισήγηση της Δνσης Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ με αριθμό πρωτοκόλλου 22433/3.6.2003

Το γεγονός ότι από τις κανονιστικές διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε :

Άρθρο 1

Εγκρίνεται το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, με το οποίο :

Καταγράφεται και αξιολογείται η θέση της Περιφέρειας στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο, ο ρόλος της σε εθνικό επίπεδο και σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες καθώς επίσης και οι λειτουργίες διαπεριφερειακού χαρακτήρα που έχει ή μπορεί να αναπτύξει.

Καταγράφονται και αξιολογούνται οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και διάρθρωση του χώρου στο επίπεδο της Περιφέρειας.

Αποτιμώνται οι χωρικές επιπτώσεις των ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων στο Επίπεδο της Περιφέρειας και

Προσδιορίζονται με προοπτική δεκαπέντε (15) ετών βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της Περιφέρειας, οι οποίες θα προωθούν την ισότιμη ένταξή της στον ευρύτερο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

(τα παραπάνω καθορίζονται ειδικότερα στο άρθρο 3)

Άρθρο 2

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στοχεύει :

Στην εναρμόνιση με τα εγκεκριμένα ή υπό διαμόρφωση κείμενα του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και την εξειδίκευση και συμπλήρωση των βασικών προτεραιοτήτων και επιλογών τους, στο επίπεδο της Περιφέρειας.

Την προώθηση της αειφόρου, ισόρροπης και διαρκούς ανάπτυξης της Περιφέρειας σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητές της.

Στην ενσωμάτωση των κατευθύνσεων του περιφερειακού προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, καθώς και άλλων γενικών ή ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της περιφέρειας.

Στην εξασφάλιση της ικανότητάς τους να αποτελέσουν τη βάση αναφοράς για το συντονισμό και την εναρμόνιση των επί μέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του Κράτους, των δημοσίων οργανισμών και επιχειρήσεων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας, που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του περιφερειακού χώρου.

Στην εξασφάλιση κατευθύνσεων για τα μεγάλα αστικά συγκροτήματα για τα οποία απαιτούνται Ρυθμιστικά Σχέδια για την οικιστική τους οργάνωση και για την προστασία του περιβάλλοντος.

Στην εξασφάλιση της ικανότητάς τους να λειτουργούν ως κατευθυντήρια πλαίσια στα κατώτερα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΠΕΡΠΟ, και ΖΟΕ) εξασφαλίζοντας την συνεκτική διαχείριση του χώρου.

Στην εξειδίκευση και συμπλήρωση των βασικών προτεραιοτήτων - επιλογών των χωρικών κατευθύνσεων αναφορικά με τις περιοχές στις οποίες θα ενεργοποιούνται τα εργαλεία και οι μηχανισμοί του Ν. 2742/1999, ειδικότερα δε οι Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων και τέλος οι Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων.

Στον καθορισμό προγράμματος δράσης στο οποίο εξειδικεύονται οι απαιτούμενες ενέργειες για την εφαρμογή των προτάσεων των ΠΠΧΣΑΑ, ρυθμίσεις, μέτρα και προ-

γράμματα, το κόστος και οι πηγές χρηματοδότησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, καθώς και οι φορείς και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων και δράσεων.

Άρθρο 3

1. Η θέση και ο ρόλος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο (χάρτης Α.1, Α.2).

(1) Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας βρίσκεται στα βόρεια σύνορα της χώρας αποτελώντας με κριτήρια την απόστασή της από τα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, τη σημερινή προσβασιμότητα της, μέσα από τις υφιστάμενες υποδομές, αλλά και την θέση της ως προς τον "παραδοσιακό" αναπτυξιακό άξονα της χώρας ακριτική Περιφέρεια.

(2) Είναι η μόνη Περιφέρεια της χώρας χωρίς διέξοδο προς τη θάλασσα, ενώ γεωγραφικά χαρακτηρίζεται από έναν δυϊσμό ορεινών περιοχών και περίκλειστων ομαλών εκτάσεων οι οποίες πολλές φορές μπορούν να χαρακτηριστούν και λοφώδεις, που επικοινωνούν μεταξύ τους μέσα από ορεινές διαβάσεις οι οποίες ιστορικά έχουν λειτουργήσει ως οδοί επικοινωνίας.

(3) Χαρακτηριστικό για το σύστημα απορροής της Περιφέρειας είναι και το σύστημα λιμνών οι οποίες όλες σχηματίζονται στο βόρειο τμήμα της, ενώ στον Αλιάκμονα βρίσκεται και η τεχνητή λίμνη Πολυφύτου η μεγαλύτερη όλων.

(4) Διαμορφώνονται, έτσι, τρία γεωγραφικά υποσυστήματα:

- οι ομαλές περιοχές μεταξύ των ορεινών όγκων,
- οι λοφώδεις περιοχές,
- και, τέλος, οι καθαυτό μεγάλοι ορεινοί όγκοι.

(5) Χαρακτηριστικό στοιχείο του συστήματος αυτού αποτελεί η εξαιρετικά πλούσια πανίδα και χλωρίδα η οποία από τους βιότοπους στις λίμνες και στις παραλίμνιες περιοχές μέχρι τα οικοσυστήματα στα ορεινά και τις κοιλάδες των ποταμών παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

(6) Τόσο τα οικονομικά δεδομένα που αφορούν στις συνέπειες της πολιτικής σταθεροποίησης και της οικονομικής της Νομισματικής Ένωσης όσο και η ασκούμενη πολιτική για την ανάπτυξη των υποδομών, επικοινωνίας και ποιότητας ζωής, τη βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, τη στήριξη των επιχειρήσεων και στην προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν το πλαίσιο που οδηγεί σε διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία της χώρας και της Περιφέρειας το οποίο, όμως, συνδυάζεται με τις επιπτώσεις του αυξανόμενου ανταγωνισμού σε όλα τα επίπεδα, ο οποίος εκφράζεται με μεγαλύτερες κινήσεις κεφαλαίου, αγαθών και ανθρώπων σε παγκόσμια πια κλίμακα.

(7) Αυτές οι κινήσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τις προς βορρά και προς δυσμάς γειτονικές χώρες της Περιφέρειας. Σταδιακά οι σχέσεις, σε όλα τα επίπεδα, με τις περιοχές αυτές αυξάνονται με αποτέλεσμα να μπορεί να θεωρηθεί ότι η Περιφέρεια θα μετασχηματιστεί ως η απόληξη ενός δικτύου αξόνων προς βορρά όσο και προς τα δυτικά.

(8) Η Περιφέρεια, επομένως, μετασχηματίζεται από ακριτική Περιφέρεια αποκομμένη από τους γείτονες της, σε Περιφέρεια πύλη της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όσο αναδιαρθρώνονται οι οικονομίες των προς βορρά γειτονικών χωρών, τόσο η Περιφέρεια θα αποβάλλει το χαρακτήρα του συνοριακού αδιεξόδου και θα μετασχηματίζεται σε μια Περιφέρεια συνοριακή στα εξωτερικά σύνορα της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερο ρόλο στη διαδικασία αυτή θα παίξει κατά κύριο λόγο η Εγνατία Οδός και οι προβλεπόμενοι Κάθετοι Άξονες. Με την ολοκλήρωση των έργων αυτών και με την εκτέλεση έργων οδικών υποδομών στις προς βορρά χώρες και μελλοντικούς εταίρους στην ΕΕ η "ενδοχώρα" της Περιφέρειας θα αυξηθεί σημαντικά με ανάλογες επιπτώσεις, τόσο στο αναπτυξιακό της πρότυπο όσο και στη συνοχή της.

(9) Η κατάσταση αυτή οδηγεί στην ενδυνάμωση των αστικών κέντρων των νομών της Περιφέρειας. Καθοριστικό στοιχείο για τη δομή του συστήματος αστικών κέντρων της Περιφέρειας αποτελεί ο πυρήνας ή το δίπολο Κοζάνης - Πτολεμαΐδας στο οποίο διαρθρώνονται το Αμύνταιο και η Φλώρινα προς βορρά και τα Γρεβενά στο νότο. Η ολοκλήρωση της Εγνατίας θα συμβάλλει στην ενδυνάμωση της ενσωμάτωσης των Γρεβενών στο σύστημα, καθώς και της Καστοριάς μέσα από τον άξονα Κρυσταλλοπηγή - Καστοριά - Σιάτιστα - Εγνατία.

(10) Η Περιφέρεια συνδέεται με στενότερους λειτουργικούς δεσμούς και με τα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, τη Θεσσαλονίκη κατά κύριο λόγο, αλλά και την Αθήνα. Το σχήμα αυτό δεν θα είναι ολοκληρωμένο αν δεν αναφέρονται ορισμένα αδύνατα σημεία, που, όπως και σε όλη τη χώρα, παρατηρούνται και εδώ. Πρόκειται για το σταδιακό περιορισμό και δραστηριότητα κατοίκησης και παραγωγής στον ορεινό χώρο, που αποτελεί σημαντικό τμήμα της Περιφέρειας, αλλά και για την εμμονή στις περιοχές αυτές παραδοσιακών προτύπων και τις αυξανόμενες πιέσεις που ασκούνται και εδώ, όπως και αλλού, από τον ανταγωνισμό των αγορών και από τις μετακινήσεις ανθρώπων.

(11) Καθοριστικό στοιχείο για την ανάπτυξη της Περιφέρειας αποτελούν η οικονομία της ενέργειας και οι προοπτικές, η σταθεροποίηση και η αντιμετώπιση μακροχρόνια της οικονομίας της γούνας, η διαφοροποίηση του παραγωγικού προτύπου και ο εμπλουτισμός του με νέες δραστηριότητες.

(12) Οι διαρθρωτικές αλλαγές στις γειτονικές προς την Περιφέρεια χώρες, η ανάπτυξη υποδομών επικοινωνίας μεταφορών και μετακινήσεων θα αποτελέσουν μηχανισμούς πρόκλησης της αναπτυξιακής διαδικασίας στη Δυτική Μακεδονία, η οποία σταδιακά θα διαμορφώσει ένα νέο πρότυπο τόσο ως προς τη χώρα (Πύλη) αλλά και ως προς το ευρύτερο γεωγραφικό της περιβάλλον.

2. Αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης και προοπτικών στο επίπεδο της Περιφέρειας

2.1. Η αναπτυξιακή φυσιογνωμία. Αξιολόγηση και προοπτικές

(13) Παρά τις προσπάθειες επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των αναπτυξιακών νόμων, και ορισμένες φορές ανεξάρτητα από αυτούς, η βασική παραγωγική δομή της Περιφέρειας εκτός από συγκεκριμένες παραδοσιακές δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα και κάποιες καινοτομικές σ' αυτόν, το παραδοσιακό πρότυπο της Περιφέρειας κυριαρχείται από το ιστορικό κύκλωμα της γούνας και από το σχετικά πρόσφατο ενεργειακό σύμπλεγμα. Η κυριαρχία των δύο αυτών κλάδων καθιστά την εξάρτηση της οικονομίας της Περιφέρειας από αυτούς ιδιαίτερα σημαντική, περιορίζει προσπάθειες

ανάπτυξης προς άλλες κατευθύνσεις και δημιουργεί μια "εικόνα" ως προς τις αναπτυξιακές δυνατότητες της Περιφέρειας σε τρίτους η οποία αφίσταται των πόρων και των δυνατοτήτων της.

(14) Τόσο ο πρωτογενής όσο και ο δευτερογενής τομέας δεν έχουν καταφέρει να προσανατολιστούν σε ένα βιώσιμο αναπτυξιακό πρότυπο, παρά τις δυνατότητές τους. Στον τομέα των υπηρεσιών οι αλλαγές είναι ιδιαίτερα δυναμικές. Εκτός από την ανάπτυξη του εμπορίου στις τοπικές αγορές που αποτελεί άμεση συνέπεια της ροής χρημάτων στην Περιφέρεια, η ανάπτυξη στοιχείων του κοινωνικού εξοπλισμού και παιδείας (ΤΕΙ) συνέβαλε ιδιαίτερα στην δημιουργία προσφοράς όλων των υπηρεσιών του τριτογενούς με αποτέλεσμα την σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Ιδιαίτερο ρόλο προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης των υπηρεσιών παίζει και η δημιουργία εισοδημάτων από την ΔΕΗ και στις περιόδους που δεν αντιμετωπίζει κρίση από το κύκλωμα της γούνας.

(15) Παράλληλα, άρχισε και η τουριστική ανάπτυξη κυρίως του ορεινού τουρισμού αναψυχής, του οικολογικού τουρισμού και του χειμερινού τουρισμού στα χιονοδρομικά κέντρα της περιοχής. Οι λίμνες των Πρεσπών και της Καστοριάς, μαζί με την πόλη, αποτελούν αναδυόμενες περιοχές οικολογικού, εναλλακτικού και πολιτιστικού τουρισμού.

(16) Η αποκλειστική κυριαρχία της γούνας στην Καστοριά και της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Κοζάνη και την Φλώρινα δημιουργούν εξαρτήσεις που επιβάλλουν, παρά την προοπτική ανάπτυξης υπό όρους και των δύο κλάδων, σταδιακή διαφοροποίηση του παραγωγικού προτύπου.

(17) Πρόσθετο προωθητικό στοιχείο αποτελεί και το ενεργειακό "μέλλον" της Περιφέρειας με την εισαγωγή δηλαδή στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, εκτός του λιγνίτη που διαθέτει η περιοχή, και του φυσικού αερίου του οποίου ο αγωγός φθάνει μέχρι την Περιφέρεια και στο απώτερο μέλλον θα μπορούσε να επεκταθεί μέχρι τα αλβανικά σύνορα.

2.2. Η χωροταξική οργάνωση. Αξιολόγηση και προοπτικές (χάρτης Β.4).

2.2.1. Χωροταξική οργάνωση υποδομών

2.2.1.1. Μεταφορές

(18) Το εσωτερικό οδικό δίκτυο της Περιφέρειας, παρουσιάζει σήμερα δύο προβληματικά χαρακτηριστικά: α) Οι κύριοι, από πλευράς φόρτων, άξονες είναι ανεπαρκείς για την κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών, ιδιαίτερα κατά τις ώρες αιχμής, β) το δευτερεύον δίκτυο είναι δαιδαλώδες.

(19) Σιδηροδρομικό δίκτυο υπάρχει μόνο στον άξονα Φλώρινα - Αμύνταιο / Πτολεμαϊδα - Κοζάνη. Η σημερινή λειτουργία του δεν εναρμονίζεται με τις προοπτικές που διανοίγονται από το έργο της Εγνατίας Οδού και των Καθέτων Αξόνων. Ακόμα και σήμερα, η προβληματική λειτουργία του σιδηροδρόμου είναι εμφανής, τουλάχιστον σε ότι αφορά τη μεταφορά εμπορευμάτων ή υλικών.).

(20) Σε ό,τι αφορά τη βελτίωση των αεροδρομίων έχουν γίνει σημαντικές επιλογές και έχουν ολοκληρωθεί αντίστοιχα έργα.

Η Περιφέρεια εξυπηρετείται σήμερα από τα αεροδρόμια Καστοριάς και Κοζάνης στα οποία πραγματοποιούνται μόνο πτήσεις δρομολογίων εσωτερικού. Το αεροδρόμιο της Καστοριάς διαθέτει πλέον υποδομή αεροδιαδρόμου για διεθνείς πτήσεις.

(21) Η υλοποίηση των βασικών έργων μελετών όπως αυτή της Εγνατίας οδού, του Κάθετου Άξονα Νίκης-Φλώρινας-Κοζάνης-Ορίων Νομού Λάρισας, του άξονα Κρυσταλλοπηγής - Σιάτιστας, της βελτίωσης της υποδομής των σιδηροδρομικών γραμμών Θεσσαλονίκης-Φλώρινας-FYROM και Θεσσαλονίκης-Αμυνταίου-Κοζάνης και των αεροδρομίων Κοζάνης και Καστοριάς, κρίνεται ότι θα βελτιώσουν τη χωροταξική ένταξη της Περιφέρειας, τόσο στο διαπεριφερειακό όσο και το διεθνές επίπεδο.

2.2.1.2. Ενέργεια

(22) Στην Περιφέρεια, λειτουργεί το σημαντικότερο ηλεκτροπαραγωγικό κέντρο της χώρας. Το 75% του εθνικά καταναλισκόμενου ηλεκτρικού ρεύματος παράγεται στη Δυτική Μακεδονία. Η πρώτη ύλη για την παραγωγή αυτή εξορύσσεται από τα λιγνιτικά πεδία της λεκάνης Φλώρινας - Αμυνταίου - Πτολεμαΐδας - Σαριγκιόλ.

Δίκαια λοιπόν οι Νομοί Κοζάνης και Φλώρινας μπορούν να χαρακτηριστούν ως Εθνικό Ενεργειακό Κέντρο.

Η ενεργειακή αυτοτέλεια της χώρας στηρίζεται στη Δυτική Μακεδονία, τους φυσικούς της πόρους, στα χωροθετημένα εργοστάσια και το ανθρώπινο δυναμικό.

Στις δύο μεγάλες πόλεις (Κοζάνη - Πτολεμαϊδα) της Περιφέρειας εφαρμόζεται σύστημα τηλεθέρμανσης, που αντλεί θερμική ενέργεια από τους ΑΗΣ Αγ. Δημητρίου και Πτολεμαϊδας αντίστοιχα, ενώ τηλεθέρμανση κατασκευάζεται στους Δήμους Αμυνταίου και Φιλώτα με αντλούμενη θερμότητα από τον ΑΗΣ Αμυνταίου - Φιλώτα.

Υδατικό δυναμικό

(23) Το έντονο ανάγλυφο που εμφανίζεται κατά μήκος μιας σχεδόν κεντρικής ζώνης με κατεύθυνση ΒΔ-ΝΑ διαιρεί την Περιφέρεια σε δύο τμήματα: Το ανατολικό τμήμα, που χαρακτηρίζεται ως πεδινό από πλευράς ανάγλυφου, και το σχετικά ορεινό δυτικό τμήμα.

Το δυτικό τμήμα δεν έχει υποστεί σημαντικές ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, είναι όμως φτωχό σε υπόγεια ύδατα. Το ανατολικό τμήμα περιέχει τους πλούσιους υδροφορείς, τα αποδοτικότερα εδάφη, αλλά και τα λιγνιτοφόρα πεδία. Στην περιοχή των λιγνιτορυχείων το ανάγλυφο μεταβάλλεται διαρκώς εξ αιτίας της κίνησης του μετώπου εξόρυξης και των αποθέσεων των στείρων, το έδαφος υποβαθμίζεται ποιοτικά, και ο υδροφορέας ταπεινώνεται, αφού για την εξόρυξη είναι απαραίτητη η άντληση των υδάτων που βρίσκονται σε μικρότερο βάθος από το κοίτασμα.

Ο Νομός Γρεβενών θεωρείται από τους προβληματικούς σε ό,τι αφορά τα υπόγεια νερά, παρά το γεγονός ότι παρουσιάζεται πλούσιος σε επιφανειακά. Οι περιοχές τις οποίες διατρέχει ο Αλιάκμονας θεωρούνται οι πλέον προνομιούχες από πλευράς δυνατότητας άρδευσης. Στο Νομό, έχει ήδη ολοκληρωθεί η κατασκευή του αρδευτικού Κιβωτού - Κοκκινιάς και του αρδευτικού Καρπερού - Δήμητρας.

Το υδάτινο δυναμικό του Νομού Καστοριάς είναι αξιόλογο, τόσο από πλευράς επιφανειακών όσο και από πλευράς υπογείων υδάτων. Σημαντικότεροι φορείς επιφανειακών νερών είναι η λίμνη της Καστοριάς και ο ποταμός Αλιάκμονας.

Στη λεκάνη Πτολεμαΐδας - Κοζάνης, στο βαθμό που η ανάπτυξη του μετώπου εξόρυξης προχωράει, η εκμετάλλευση των υπογείων υδάτων στην περιοχή θα γίνεται όλο και πιο προβληματική. Για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών, εντοπίστηκε ο Καρστικός Υδροφορέας Βερμίου, του οποίου τα νερά χρησιμοποιούνται για υδρευτικούς και αρδευτικούς σκοπούς.

Ο Νομός Φλώρινας είναι ο πλέον "υδροφόρος" νομός της Περιφέρειας, με 6 συνολικά λίμνες και πλούσια υπόγεια υδροφορία, εκτός του νότιου τμήματος όπου η υπεράντληση δημιουργεί κινδύνους.

Οι προσχωσιγενείς λεκάνες Αμυνταίου και Φλώρινας προσφέρουν μέσω υδρογεωτρήσεων που έχουν γίνει στην περιοχή, νερά για την κάλυψη αρδευτικών αναγκών, η υδροφορία των οποίων συναρτάται με την επέκταση της εξόρυξης.

2.2.1.3. Υποδομές περιβάλλοντος

(24) Η αποχέτευση του συνόλου των οικισμών της Περιφέρειας εξυπηρετείται τοπικά. Ωστόσο σημαντικές υπερτοπικού χαρακτήρα εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών (ΒΙΟ.ΚΑ) έχουν κατασκευασθεί και λειτουργούν σε τέσσερα αστικά κέντρα, ενώ σε άλλα δύο βρίσκονται ακόμα στη φάση της κατασκευής.

(25) Σε ότι αφορά τη διάθεση των στερεών αποβλήτων, η κατάσταση στην Περιφέρεια ήταν μέχρι πρόσφατα ανεξέλεγκτη, με περισσότερες από 70 συνολικά χωματερές να 1λειτουργούν1 διάσπαρτες και χωρίς υποδομή, αποτελώντας εστίες μολύνσεων.

Στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας, προβλέπεται η που προβλέπει την κατασκευή ενός κέντρου ΧΥΤΑ στους χώρους των αδρανών πεδίων εξόρυξης, και διαδικασίες ανακύκλωσης απορριμμάτων με δημιουργία δικτύου συγκέντρωσης και συλλογής των ανακυκλώσιμων και σύστημα συλλογής ειδικών απορριμμάτων (νοσοκομειακά, μπάζα κλπ). Εχει ήδη ξεκινήσει η υλοποίηση της Α' φάσης του συστήματος.

2.2.2 Οικιστικό δίκτυο

(26) Οι τάσεις εξέλιξης του πληθυσμού κατά την 20ετία 1971-1991, καθώς και οι νέες συνθήκες που δημιουργήθηκαν μετά τους σεισμούς στο Ν. Γρεβενών και την αποβιομηχάνιση της περιοχής διαμορφώνουν μια πραγματικότητα που εκφράζεται από την πληθυσμιακή συρρίκνωση των ορεινών οικισμών και τη συγκέντρωση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα, με ελάχιστες εξαιρέσεις.

Πληθυσμιακή αύξηση σημειώνουν οι οικισμοί με αυξημένη οικονομική δραστηριότητα: α) όσοι βρίσκονται στον άξονα εξόρυξης λιγνίτη και ηλεκτροπαραγωγής και β) οι πρωτεύουσες των Νομών.

Στην Περιφέρεια κυριαρχούν δυο βασικοί άξονες ανάπτυξης που προσδιορίζουν σε σημαντικό βαθμό και τις τάσεις εξέλιξης του οικιστικού δικτύου:

• Ο άξονας εξόρυξης λιγνίτη, Φλώρινα - Αμύνταιο - Πτολεμαϊδα - Σαριγκιόλ.

• Ο άξονας της γούνας, Καστοριά - Άργος Ορεστικό - Σιάτιστα - Βόϊο.

(27) Στη Δυτική Μακεδονία, εκτός από τις έδρες των νέων Δήμων, σημαντικός είναι ο ρόλος και η δυναμική και άλλων αστικών κέντρων, τα οποία μαζί με τις πρωτεύουσες των Νομών καλύπτουν ένα δίκτυο λειτουργιών, που διαφοροποιείται αρκετά από το συγκεντρωτικό πυραμιδοειδές μοντέλο που συνήθως ισχύει. Παράλληλα έχουν αναπτυχθεί κάποια αστικά κέντρα που, διαμορφώνουν το πλέγμα των πόλων της Περιφέρειας.

2.2.3. Χωρική οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων

2.2.3.1. Αγροτικές δραστηριότητες

(28) Παρά το ορεινό ανάγλυφο, σημαντικό ποσοστό της έκτασης της Δυτικής Μακεδονίας (24.26%) καταλαμβάνεται από καλλιεργούμενες εκτάσεις. Ωστόσο, και παρά τους πλούσιους υδάτινους πόρους, η Περιφέρεια εμφάνιζε ως πρόσφατα πολύ χαμηλό ποσοστό άρδευσης: η αρδευόμενη γη κάλυπτε το 1991, μόλις το 2.9% της συνολικής έκτασης ή το 11.9% της γεωργικής γης. Από τότε μέχρι σήμερα έχουν κατασκευαστεί πολλά αρδευτικά έργα και η εικόνα που περιγράφεται παραπάνω έχει τροποποιηθεί.

Το ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας, που είναι και το πεδινό, περιέχει τους πλούσιους υδροφορείς και τα αποδοτικότερα εδάφη. Όμως, η ανάπτυξη μετώπων εξόρυξης στη λεκάνη Φλώρινας - Αμυνταίου - Πτολεμαϊδας - Σαριγκιόλ συρρικνώνει διαρκώς τη γεωργική γη της περιοχής, υποβαθμίζει ποιοτικά τα εδάφη και καταστρέφει τον υδροφόρο ορίζοντα.

Τα σχετικά ζητήματα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν από Μελέτη Αποκατάστασης σε συνδυασμό με Ειδική Χωροταξική Μελέτη.

(29) Ευρωπαϊκά προγράμματα έχουν στηρίξει και στηρίζουν την κατασκευή αρδευτικών έργων στο Νομό στην κατεύθυνση της αύξησης της αποδοτικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Ωστόσο, δεν έχει συντελεστεί αναδιάρθρωση των καλλιεργειών. Η αναστροφή αυτού του κλίματος εκτός από έργα υποδομής και στήριξης της γεωργίας προϋποθέτει κυρίως σημαντικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση της συγκράτησης του πληθυσμού, της εκπαίδευσης νέων ανθρώπων.

(30) Οι δασικές εκτάσεις στην Περιφέρεια συγκεντρώνονται, κατά κύριο λόγο, στους ορεινούς όγκους οι οποίοι καλύπτουν σημαντικό τμήμα της. Οι δασικές εκτάσεις εκτείνονται σε όλο το δυτικό τμήμα της Περιφέρειας που καλύπτεται από την οροσειρά της Πίνδου. Το νοτιότερο άκρο αυτής της ζώνης, έχει χαρακτηριστεί Εθνικός Δρυμός (Βάλια Κάλντα - Πρέσπα Νατούρα 2000). Τρία εν δυνάμει πεδία εξόρυξης λιγνίτη της ΛΑΡΚΟ, βρίσκονται σε προβληματικές θέσεις μέσα σε δασικές εκτάσεις, στις περιοχές Σέρβια, Ζούζουλη και Γράμμος.

(31) Στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας δεν υπάρχουν εκτεταμένες κτηνοτροφικές ζώνες αλλά συγκεντρώσεις κτηνοτροφικών μονάδων σε διάφορες θέσεις.

(32) Η Δυτική Μακεδονία διαθέτει τεράστια αποθέματα επιφανειακών και υπογείων νερών, όμως η ποιότητα του υδάτινου δυναμικού δεν ελέγχεται. Είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί η υποδομή ώστε να είναι δυνατός και ο σχεδιασμός για την αντιμετώπισή των σχετικών προβλημάτων.

(33) Η επιφανειακή απορροή λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων αποτελεί παράγοντα ρύπανσης για πολλές από τις λίμνες της Περιφέρειας: τις Πρέσπες, τη λίμνη της Καστοριάς, τη Βεγορίτιδα και τη Χειμαδίτιδα που παρουσιάζουν ευτροφισμό, και τη Ζάζαρη και τη λίμνη Πετρών.

Να επισημανθεί ότι η μεγάλη χωρητικότητά της λίμνης Πολυφύτου, την προστατεύει μέχρι σήμερα από κινδύνους ρύπανσης από τη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις στην ευρύτερη λεκάνη της, ενδέχεται όμως τα δεδομένα αυτά να αλλάξουν μετά τη λειτουργία του φράγματος Ιλαρίωνος.

2.2.3.2. Δευτερογενής τομέας

(34) Η χωροθέτηση των βιομηχανικών - βιοτεχνικών μονάδων της περιοχής συγκεντρώνεται πάνω στους δύο βασικούς άξονες:

- Της ηλεκτροπαραγωγής
- Της γουνοποιίας.

Στον πρώτο, που καταλαμβάνει χωρικά ολόκληρο σχεδόν το ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας. Ο Νομός Κοζάνης χαρακτηρίζεται ως 1βιομηχανικά φθίνουσα περιοχή1 αφού πολλές από τις βιομηχανίες έχουν μειώσει σημαντικά τις δραστηριότητές τους.

Επίσης, ενώ η επεξεργασία της γούνας εμφανίζεται συγκεντρωμένη πάνω στον άξονα Καστοριά - Άργος Ορεστικό - Σιάτιστα, εν τούτοις σ' ολόκληρο σχεδόν το Ν. Καστοριάς αλλά και σε οικισμούς του Ν. Κοζάνης γύρω από τη Σιάτιστα, λειτουργούν εκατοντάδες μικρές βιοτεχνίες - οικοτεχνίες γουνοποιίας. Πολλές από τις επιχειρήσεις αυτές δεν είναι καθετοποιημένες ως προς τη διαδικασία της παραγωγής.

Εξόρυξη-ηλεκτροπαραγωγή

(35) Χωρικά η εξόρυξη καταλαμβάνει πολύ μεγάλο τμήμα της ανατολικής περιοχής της Περιφέρειας.

Σήμερα, το κύριο μέτωπο εξόρυξης λιγνίτη καταλαμβάνει μια ζώνη ανάμεσα στην Εθνική οδό Κοζάνης - Πτολεμαϊδας και τους πρόποδες του Βερμίου, στο ύψος του οικισμού του Κλείτους. Η έκταση βόρεια του μετώπου μέχρι τον οικισμό του Αγ. Χριστοφόρου έχει εξαντληθεί από πλευράς κοιτάσματος και καλύπτεται από αποθέσεις στείρων υλικών που έχουν τροποποιήσει και το ανάγλυφο της λεκάνης.

Ένα άλλο μέτωπο εξόρυξης λιγνίτη είναι αυτό που αναπτύσσεται τελευταία για τις ανάγκες του ΑΗΣ Αμυνταίου στο χώρο Αμυνταίου, Φιλώτα, Αναργύρων, Κλειδίου, Βεύης, Αγ. Βαρθολομαίου, Μελίτης, Αχλάδας.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΔΕΗ, το απόθεμα λιγνίτη θα εξαντληθεί σε 60 περίπου χρόνια από σήμερα. Αυτό σημαίνει ότι ολόκληρη η λεκάνη Φλώρινας - Αμυνταίου - Πτολεμαϊδας - Σαριγκιόλ σε αυτό το διάστημα θα αλλάζει σταδιακά χρήση.

Κατά μήκος των αξόνων Τρανόβαλτο - Σέρβια - Βέρμιο και Οινόη - Ροδίτης έχουν αναπτυχθεί μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις εξόρυξης και επεξεργασίας μαρμάρου, άριστης ποιότητας.

Μεταποίηση

Για τη βιομηχανία, οργανωμένοι χώροι υποδοχής με τις κατάλληλες υποδομές αποτελούν η ΒΙΠΕ Φλώρινας και η ΒΙΠΕ Κοζάνης. Υλοποιούνται οι ΒΕΠΕ Γρεβενών και Δεσκάτης.

Σε ότι αφορά τα Βιομηχανικά πάρκα (ΒΙΟ.ΠΑ) αυτά υλοποιούνται στο Νομό Κοζάνης, (Κοζάνη, Εράτυρα και Σιάτιστα) και θα συγκεντρώνουν επιχειρήσεις επεξεργασίας ξύλου, γαλακτοκομικών προϊόντων και γούνας.

(36) Διάσπαρτες μονάδες μεταποίησης με απασχολούμενους άνω των 20, παρατηρούνται κύρια στο Νομό Κοζάνης και λιγότερο στους Νομούς Φλωρίνης και Γρεβενών. Στο Νομό Καστοριάς. Κυριαρχεί η γουνοποιία και οι μικρές επιχειρήσεις οικογενειακού χαρακτήρα.

(37) Η δραστηριότητα της ΔΕΗ κατά μήκος της ζώνης Φλώρινα - Αμύνταιο -Πτολεμαΐδα - Κοζάνη, έχει διαταράξει σημαντικά την οικολογική ισορροπία της περιοχής. Εκτός από την αέρια ρύπανση για την οποία κατά τα τελευταία χρόνια έχει γίνει μια προσπάθεια για την καταγραφή, αλλά σε ένα βαθμό και την αντιμετώπισή της, τα υπόλοιπα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος έχουν, επίσης, υποστεί σοβαρές αλλοιώσεις και καταστροφές, χωρίς ωστόσο να έχει γίνει μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης.

2.2.3.3. Τουρισμός

(39) Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει 3830 τουριστικές κλίνες (2002) σε ξενοδοχειακά καταλύματα που αντιπροσωπεύουν μόλις το 0,6% του συνόλου των αντίστοιχων κλινών στη χώρα. Από αυτές το 32,5% βρίσκονται στον Ν. Κοζάνης, το 30,0% στο Ν. Καστοριάς, το 23,0% στο Ν. Φλωρίνης και το λοιπό 14,6% στο Ν. Γρεβενών. Διαθέτει επίσης 1370 κλίνες σε βοηθητικά καταλύματα που συγκεντρώνονται κατά κύριο λόγο στο Ν. Γρεβενών (43,0%) και λιγότερο στο Ν. Φλωρίνης (27,6%).

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα συγκεντρώνονται στα αστικά κέντρα, εξυπηρετώντας κυρίως ημεδαπούς πελάτες καθώς και αγροτουριστικά καταλύματα στις περιοχές των Πρεσπών, αλλά και στο δυτικό άκρο του Νομού Γρεβενών, στις ορεινές κοινότητες της οροσειράς της Πίνδου, περιμετρικά από το χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας.

Οι αδυναμίες και τα προβλήματα του τομέα εντοπίζονται στα εξής σημεία :

- Είναι περιορισμένη η συνολική και συντονισμένη αξιοποίηση των τουριστικών πόρων με μέτρα που να τους συνδέουν μεταξύ τους και να προβάλουν την Περιφέρεια συνολικά.
- Πολύ περιορισμένη είναι και η τουριστική υποδομή (οδικό δίκτυο, προβολή-διαφήμιση, ποιοτικές τουριστικές υπηρεσίες).
- Δεν έχει επιτευχθεί επαρκής ανάδειξη των μνημείων της περιοχής.
- Η ενημέρωση των πληθυσμών των ορεινών περιοχών που αποτελούν τουριστικούς πόλους ανάπτυξης είναι ελλειπής και απουσιάζουν προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού σε τουριστικά επαγγέλματα.
- Η δυσφήμιση της περιοχής του βιομηχανικού άξονα Κοζάνης-Πτολεμαϊδας λόγω της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

(40) Σήμερα τουριστική κίνηση παρατηρείται :

- Στον άξονα της γουνοποιίας, Καστοριά - Αργος Ορεστικό - Σιάτιστα (εμπορικός τουρισμός).
- Στα χιονοδρομικά κέντρα Πισοδερίου - Βασιλίτσας και λιγότερο στα χιονοδρομικά κέντρα Βιτσίου και Καϊμακτσαλάν στα σύνορα με το Νομό Πέλλας.
- Στον Εθνικό Δρυμό Πρεσπών (οικοτουρισμός)
- Στον Εθνικό Δρυμό Πίνδου (Βάλια Κάλντα) και τις ορεινές κοινότητες του Νομού Γρεβενών στις οποίες έχουν τα τελευταία χρόνια αναπτυχθεί κάποιες μικρές μονάδες καταλυμάτων.
- Στην Αιανή λόγω του αρχαιολογικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζει.
- Στον οικισμό του Νυμφαίου στο Βίτσι όπου έχει και τις εγκαταστάσεις της η γνωστή οικολογική ομάδα "Αρκτούρος" που περιθάλπει, επανεντάσσει στο φυσικό τους περιβάλλον και παρακολουθεί αρκούδες που προέρχονται κυρίως από αιχμαλωσία.

(41) Τα πλούσια οικοσυστήματα, οι περιοχές φυσικού κάλους, το υδάτινο στοιχείο των λιμνών και ποταμών, τα σπήλαια, τα γεφύρια (ιδιαίτερα στο Νομό Γρεβενών) ο τεράστιος αρχαιολογικός πλούτος της Περιφέρειας είναι εν δυνάμει αναπτυξιακοί πόροι στην κατεύθυνση του τουρισμού και της αναψυχής.

Το δυναμικό της Περιφέρειας σ' αυτόν τον τομέα είναι αξιόλογο και γίνονται ήδη προσπάθειες για την αξιοποίησή του μέσω των προγραμμάτων που υλοποιούνται ή σχε-

διάζονται με κοινοτικούς ή εθνικούς πόρους. Η βελτίωση των οδικών, σιδηροδρομικών και αεροπορικών συνδέσεων θα διευκολύνει τις δυνατότητες πρόσβασης στην περιοχή, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για την ανάπτυξη του τουρισμού.

2.2.4. Ειδικές θεματικές κατηγορίες χώρου

2.2.4.1. Αστικός χώρος - Ζώνες οικιστικής χρήσης

(42) Η οικιστική ανάπτυξη στην Περιφέρεια δεν εμφανίζει κατά κανόνα προβλήματα χωρικής οργάνωσης, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις που το πρόβλημα εντοπίζεται στην εσωτερική δομή των οικισμών.

Όσον αφορά την κατοικία, ισχυρές ανακατατάξεις στη χωροθέτησή της δημιουργήθηκαν μετά τους σεισμούς, με τη συγκέντρωση νέων κατοικιών στα αστικά κέντρα και αντίστοιχη εγκατάλειψη της υπαίθρου. Ένα θέμα προς αντιμετώπιση είναι, επομένως, οι εγκαταλελειμμένοι οικισμοί.

Όλοι οι οικισμοί της Περιφέρειας είναι από θεσμικής απόψεως οικισμοί Α΄ κατοικίας. Πολλοί όμως από τους ορεινούς και δημογραφικά συρρικνούμενους οικισμούς των Νομών Γρεβενών και Καστοριάς και κάποιοι των Νομών Φλώρινας και Κοζάνης έχουν από λειτουργική άποψη αποκτήσει το ρόλο των οικισμών Β΄ κατοικίας.

• Στη Δυτική Μακεδονία έχουν εκπονηθεί ΓΠΣ για όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα.

• Στην Κοζάνη στη θέση Παϊάμπορο σε μια έκταση 500 περίπου στρεμμάτων έχει χωροθετηθεί η ΖΕΠ (Ζώνη Ενεργού Πολεοδομίας) Κοζάνης (ΦΕΚ 138Δ/89).

• Σε πολλούς από τους οικισμούς κάτω των 2000 κατοίκων έχουν γίνει πολεοδομικές μελέτες.

(43) Η Δυτική Μακεδονία έχει να επιδείξει σημαντικές περιοχές που διατηρούν, έστω και αποσπασματικά, την αρχιτεκτονική παράδοση. Σημαντικοί είναι εκείνοι οι οικισμοί οι οποίοι έχουν αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό ενδιαφέρον και όπου οι ίδιοι, ή τμήματα τους, είναι χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί (Καστοριά, Σιάτιστα, Εράτυρα, Καλλονή, Σπήλαιο, Νυμφαίο, Πεντάλοφος). Σοβαρά προβλήματα θέτει η διατήρηση και η προβολή αυτού του πλούτου, κυρίως στα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.

(44) Η δραστηριότητα της ΔΕΗ κατά μήκος της ζώνης Αμύνταιο -Πτολεμαΐδα - Κοζάνη, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα ρύπανσης στα αστικά κέντρα και τους οικισμούς της περιοχής. Σημαντική βελτίωση της κατάστασης της ατμόσφαιρας, ιδιαίτερα στις δύο μεγάλες πόλεις (Κοζάνη - Πτολεμαϊδα), έχει σημειωθεί μετά την έναρξη της λειτουργίας του συστήματος τηλεθέρμανσης των πόλεων αυτών.

2.2.4.2. Δίκτυα φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

(45) Ο οικολογικός πλούτος της Περιφέρειας είναι χωρικά συγκεντρωμένος σε τέσσερεις κυρίως ζώνες :

• την οροσειρά της Πίνδου και του Γράμμου στο Δυτικό άκρο της Περιφέρειας,

• τον κεντρικό άξονα Πρέσπες - Περιστέρι - Βίτσι - Σινιάτσικο και Βούρινος

• την περιοχή των λιμνών Ζάζαρης - Χειμαδίτιδας - Βεγορίτιδας - Πετρών

• και τη ΝΔ λωρίδα Βελβενδός - λίμνη Πολύφυτου.

Οι δύο πρώτες ζώνες, λόγω της ελάχιστης και ήπιας ανθρωπογενούς παρέμβασης, έχουν διατηρήσει τα αισθητικά τους χαρακτηριστικά και αποτελούν στο σύνολο τους αξιόλογα τοπία.

(46) Η Δυτική Μακεδονία διαθέτει μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά και μνημεία. Τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής της Αιανής, Πετρών, Αγ. Παντελεήμονα, Λεβαίας, Φιλώτα, Μελίτης (Σέτεινα), Αρμενοχωρίου, της περιοχής του Δισπηλιού, της περιοχής των Σερβίων και της Πτολεμαΐδας αποτελούν σημαντικούς πόλους ενδιαφέροντος μαζί με την ιερά μονή Ζαβόρδας, μαζί με τις πολυάριθμες εκκλησίες και τα αρχοντικά - ιδιαίτερα της Καστοριάς και της Σιάτιστας, της Εράτυρας και της Κοζάνης, καθώς και οι παραδοσιακοί οικισμοί Σιάτιστας, Πεντάλοφου, Βλάστης, Νυμφαίου Ψαράδων, Αγ. Γερμανού, Καλλονής Γρεβενών.

Η τρίτη περιοχή των λιμνών χρήζει ιδιαίτερης προσοχής αφού είναι ενταγμένη στο δίκτυο προστασίας Natura 2000, αλλά ταυτόχρονα υφίσταται έντονες πιέσεις από την εξορυκτική δραστηριότητα της ΔΕΗ.

Η τέταρτη περιοχή, Βελβενδού - Πιερίων, περιέχει τουλάχιστον σε επίπεδο μορφολογικό - οπτικό και ένα τεράστιο τεχνητό στοιχείο, την λίμνη Πολύφυτου, που αποτελεί πλέον συμπλήρωμα του φυσικού τοπίου των δασικών εκτάσεων του ορεινού όγκου των Πιερίων.

Ο συνδυασμός των σημαντικών περιοχών φυσικού κάλλους με την πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης και, με την κατάλληλη προβολή και αξιοποίησή τους, μπορεί να προκληθεί μια σταθερή τουριστική κίνηση και κατ' επέκταση μια συμπληρωματική απασχόληση και πηγή εισοδήματος για την περιοχή.

3. Πρόταση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας

3.1. Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης (χάρτης Δ.1.1).

(47) Το πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης προκύπτει ως συνισταμένη των αναπτυξιακών επιλογών όπως αυτές εκφράζονται από τον μέχρι το 2006 (2008) σχεδιασμό του Γ' ΚΠΣ και τις εφαρμογές του και των δράσεων όλων των συντελεστών που συμμετέχουν στις οικονομικές και κοινωνικές διαδικασίες.

(48) Οι γενικοί στόχοι που καθορίζουν και το πρότυπο χωρικής οργάνωσης της Περιφέρειας συγκεκριμενοποιούνται στο χώρο:

• Με την επιδίωξη συγκρότησης ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού δικτύου αστικών κέντρων,

• Με την ενδυνάμωση και βελτίωση των αστικών κέντρων της Περιφέρειας,

• Με την ανάπτυξη ενός βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης της υπαίθρου,

• Με την ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων μεταφορών και πρόσβασης της γνώσης,

• Με τη βελτίωση της προσπελασιμότητας της Περιφέρειας και της εσωτερικής της συνοχής,

• Με τη διάχυση της πληροφορίας και της γνώσης,

• Με την αναπτυξιακή αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων,

• Με τη συνεπή διαχείριση των υδατικών πόρων και την πρόληψη των κινδύνων φυσικών καταστροφών.

• Στη συνετή χρήση των φυσικών της πόρων, πράγμα του συνεπάγεται τη συμφιλίωση του ενεργειακού αναπτυξιακού προτύπου με τον έλεγχο και τον περιορισμό της ρύπανσης.

(49) Το οικιστικό δίκτυο της Περιφέρειας συγκροτείται μέσα από τη λειτουργική δικτύωση των αστικών της κέντρων Σιάτιστα - Κοζάνη - Πτολεμαΐδα - Αμύνταιο - Φλώρινα και Καστοριά - Νεάπολη - Σιάτιστα και Γρεβενά.

(50) Παρά τη διπλή γραμμική του διάταξη το πρωτεύον αυτό οικιστικό δίκτυο της Περιφέρειας εμφανίζει στοιχεία αύξουσας λειτουργικής ολοκλήρωσης η οποία επιταχύνεται από τις αναπτυσσόμενες υποδομές μεταφορών και επικοινωνιών. Η Εγνατία θα αποτελέσει σημαντικό μηχανισμό λειτουργικής ολοκλήρωσης του δικτύου αυτού, το οποίο μορφολογικά σήμερα αποτυπώνεται σε δύο παράλληλους σχεδόν άξονες στην κατεύθυνση βορρά - νότου.

(51) Η διοίκηση (Κοζάνη και οι έδρες νομαρχιών), η εκπαίδευση (ανώτατη), η αναψυχή, το εμπόριο και οι μεταφορές (το οδικό δίκτυο, το περιορισμένο σιδηροδρομικό δίκτυο που διαθέτει σήμερα η Περιφέρεια και τα δύο αεροδρόμιά της, η Κοζάνη και η Καστοριά (Άργος Ορεστικό), αποτελούν στοιχεία γύρω από τα οποία αναπτύσσεται η δικτύωση αυτή.

Σε χαμηλότερο οικιστικό επίπεδο αναπτύσσονται τα λειτουργικά υποσύνολα, άλλα σε επίπεδο νομού, εκεί όπου η γεωγραφία και οι υποδομές το επιτρέπουν διανομαρχιακά, καθώς και σε τοπικό επίπεδο στα οικιστικά κέντρα των χαμηλότερων βαθμίδων, πάντα με την καθοριστική σημασία της μορφολογίας του εδάφους.

(52) Η βελτίωση και η ολοκλήρωση του αναπτυσσόμενου λειτουργικού δικτύου των αστικών κέντρων της Περιφέρειας αναπτύσσεται παράλληλα με την εσωτερική οργάνωση των αστικών κέντρων με την ολοκλήρωση δηλαδή του πολεοδομικού τους σχεδιασμού και την εφαρμογή τους, έτσι ώστε η διαχείριση του χώρου και ο ορθολογικός καθορισμός χρήσεων γης να αποτελέσουν προωθητικό παράγοντα της ανάπτυξης και όχι φραγμό της μέσα από τις διαδικασίες υπερβολικής αύξησης της τιμής της γης, αλλά και απαξίωσής της λόγω συγκρούσεων μη συμβατών μεταξύ τους χρήσεων. Καθοριστική για την ανάπτυξη των πόλεων της Περιφέρειας είναι και η δυνατότητα σχεδιαζόμενης ανάπτυξής τους (επεκτάσεις), αλλά και η βελτίωση του κοινωνικού εξοπλισμού τους και της συγκέντρωσης οχλουσών λειτουργιών σε συγκεκριμένες ειδικά διαμορφούμενες περιοχές, έτσι ώστε η οργανωμένη επέκταση να συμβάλλει στον περιορισμό της αστικής διάχυσης. Η συγκρότηση ενοτήτων υπαίθρου όπου δυναμικά οικιστικά και αστικά κέντρα λειτουργούν ολοκληρωμένα σε ότι αφορά τις λειτουργίες κατοίκησης, παραγωγής, εκπαίδευσης, ιδιαίτερα της ανώτατης εκπαίδευσης και της ανάπτυξης έρευνας και τεχνολογίας, αλλά και της αναψυχής, αποτελούν καθοριστικό στοιχείο διαμόρφωσης ενός συγχρόνου περιβάλλοντος τόσο για την αγροτική ανάπτυξη όσο και για την ανάπτυξη του οικιστικού δικτύου.

(53) Οι ενότητες αυτές καθορίζονται από τη διάταξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων και του οικιστικού δικτύου στο χώρο, από το υπάρχον και αναπτυσσόμενο οδικό δίκτυο και δίκτυο μεταφορών και από τη γεωγραφία της περιοχής. Η διοικητική διάρθρωση της Περιφέρειας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και νέοι δήμοι αποτελούν πρόσθετο παράγοντα διαμόρφωσης των ενοτήτων της υπαίθρου.

(54) Η ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων μεταφορών, επικοινωνιών και ενέργειας αποτελούν καθοριστικό παράγοντα οργάνωσης του χωρικού πρότυπου της Περιφέρειας. Τα ολοκληρωμένα συστήματα μεταφορών συμβάλλουν στη σύνδεση της Περιφέρειας με τις λοιπές περιφέρειες της χώρας (Κεντρική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Ήπειρος, Θεσσαλία, Κεντρική Ελλάδα-Αττική) με τα κατά περίπτωση πρόσφορα μέσα, αλλά και με το ευρύτερο περιβάλλον της.

(55) Η ιεραρχημένη ανάπτυξη των ολοκληρωμένων και διασυνδεδεμένων συστημάτων μεταφορών συμβάλλει ταυτόχρονα και στην αύξηση της εσωτερικής συνοχής της Περιφέρειας και στη λειτουργικά κατά σταδιακό τρόπο ολοκλήρωση του παραγωγικού της προτύπου. Η ανάπτυξη των ενεργειακών πόρων της Περιφέρειας μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα έλξης προς εγκατάσταση παραγωγικών επιχειρήσεων και με εξαγωγικό προσανατολισμό. Η διασφάλιση υποδοχέα εγκατάστασης (συγκεκριμένων περιοχών) και κατάλληλου εργατικού δυναμικού και στελεχών (εκπαίδευση, κατάρτιση) αποτελούν στοιχεία που συμβάλλουν στην ολοκλήρωση αυτών των συγκεκριμένων αναπτυξιακών προϋποθέσεων.

Ο εξοπλισμός της Περιφέρειας με σύγχρόνα δίκτυα επικοινωνιών συμβάλλει στη γεφύρωση της απόμακρης και περιφερειακής θέσης τόσο ως προς τη χώρα όσο και ως προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελώντας προϋπόθεση μιας σύγχρονης αναπτυξιακής διαδικασίας.

(56) Η προσπελασιμότητα και η εσωτερική συνοχή της Περιφέρειας πρέπει να διασφαλίζονται με την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου δικτύου. Η Εγνατία Οδός και οι συνδέσεις της με τα σύνορα, καθώς και τα αεροδρόμια της Περιφέρειας αποτελούν το τμήμα του εθνικού συστήματος μεταφορών, το οποίο σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο ολοκληρώνεται με τους περιφερειακούς και τοπικής σημασία άξονες.

Ειδική προστασία θα πρέπει να ληφθεί ώστε οι υπερτοπικής σημασίας άξονες, όπως η Εγνατία, να μην λειτουργήσουν ως άξονες διαχωρισμού της Περιφέρειας και ως άξονες έλξης στην άμεση περιφέρεια των φαινομένων αστικής διάχυσης.

(57) Η ανάπτυξη και η διάχυση της πληροφορίας και της γνώσης πραγματοποιείται εκτός από την ανάπτυξη των σχετικών υποδομών και με την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος σε όλες του τις βαθμίδες. Η οργάνωση εξατάξιων δημοτικών σχολείων σε επίπεδο νέων δήμων αποτελεί σημαντικό παράγοντα προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση. Καθοριστική είναι επίσης προς την ίδια κατεύθυνση και η περαιτέρω ανάπτυξη και ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Περιφέρεια. Η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος ΤΕΙ και η δημιουργία Περιφερειακού Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας συμβάλλει μακροχρόνια και στην αστική ανάπτυξη αλλά οδηγεί, μέσα από τη σύνδεση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με την παραγωγή, στη δημιουργία επιχειρήσεων σε κατά κανόνα δυναμικούς τομείς της οικονομίας.

(58) Το ζήτημα, τέλος, της κατά το δυνατόν διασφάλισης της Περιφέρειας από καταστροφές (σεισμοί, πυρκαγιές, πλημμύρες και ξηρασία) παραπέμπει στη συνετή διαχείριση των πόρων που επηρεάζονται άμεσα από τα στοιχεία που συνδέονται με κάθε μια από τις καταστροφές αυτές ώστε είτε αυτές να προλαμβάνονται είτε σε περίπτωση αδυναμίας πρόβλεψης και πρόληψής τους να ελαχιστοποιούνται οι συνέπειες τους.

(59) Η δομή στο χώρο του Προτύπου Χωρικής Ανάπτυξης ακολουθεί τη διάρθρωση στο χώρο της Περιφέρειας καθώς και τα γεωγραφικά της χαρακτηριστικά. Η Περιφέρεια έχει σχήμα αντεστραμμένου Π, στο οποίο οι νομοί ομαδοποιημένοι ανά δύο εκτείνονται σε κατεύθυνση Β προς Ν εμφανίζοντας ο καθένας όλα τα χωρικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας, αλλά με διαφορετική ένταση.

(60) Με δεδομένη την πραγματοποιούμενη ανάπτυξη των υποδομών, τη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και τη στήριξη των επιχειρηματικών της μονάδων, καθώς και το προσαρμοζόμενο και δυναμικά αναπτυσσόμενο οικιστικό δίκτυο με κόμβους τα αστικά κέντρα, κατά την περίοδο μέχρι το 2015 αυτό που προέχει είναι η συνάρθρωση παραγωγικού προτύπου και χωρικής οργάνωσης της Περιφέρειας, κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η βιώσιμη (περιβαλλοντική και οικονομική) ανάπτυξη σε ένα, επίσης μεταβαλλόμενο, διεθνές περιβάλλον.

3.2. Αναπτυξιακό Πλαίσιο

3.2.1. Πληθυσμός (χάρτης Β.1).

(61) Ο πληθυσμός του συνόλου της Περιφέρειας, αν και παρουσιάζει τάσεις αύξησης, με μεταβαλλόμενους ρυθμούς, καθ' όλη την περίοδο θεώρησης μειώνεται σταθερά ως ποσοστό στο σύνολο της χώρας καθώς οι ρυθμοί αυτοί είναι χαμηλότεροι των αντιστοίχων για το σύνολο της χώρας. Η κατανομή του πληθυσμού στους νομούς διατηρεί ολόκληρη την περίοδο την ίδια δομή, σύμφωνα με την οποία κάτι περισσότερο από το μισό του πληθυσμού της Περιφέρειας συγκεντρώνεται στο νομό Κοζάνης. Οι νομοί Φλωρίνης και Καστοριάς ακολουθούν και τελευταίος, ως προς το πληθυσμιακό μέγεθος, κατατάσσεται ο Νομός Γρεβενών. Το γεγονός ότι ο πληθυσμός των πόλεων αυξάνεται συνολικά, δηλώνουν την μετακίνηση πληθυσμού από τους οικισμούς της υπαίθρου προς τα αστικά κέντρα.

(61) Στην διαμόρφωση του πληθυσμού εκτός από τη φυσική του κίνηση (διαφορά γεννήσεων - θανάτων) συμβάλλουν η μετανάστευση από την Περιφέρεια προς άλλες περιοχές της Ελλάδας, της Ευρώπης και άλλων περιοχών και η μετανάστευση προς τη χώρα.

(62) Η πρόβλεψη του πληθυσμού της Περιφέρειας πραγματοποιείται σε σχέση με τον πληθυσμό της χώρας. Συγκεκριμένα, ο πληθυσμός της χώρας προβάλλεται στα έτη 2006 και 2015 με το ρυθμό της περιόδου 1991 - 2001. Θεωρείται ότι στο ρυθμό αυτό συμπεριλαμβάνεται το σύνολο των παραγόντων που καθορίζουν την πληθυσμιακή μεταβολή.

(63) Στη συνέχεια με κριτήριο το ποσοστό (συμμετοχή) του πληθυσμού της Περιφέρειας στο σύνολο της χώρας και την τάση μεταβολής του, (δηλαδή την τάση μείωσης ολόκληρη την περίοδο), εκτιμάται ο πληθυσμός της Περιφέρειας για τα έτη - στόχους. Ο πληθυσμός αυτός κατανέμεται με την ίδια λογική στους νομούς της Περιφέρειας.

Η παραδοχή στην οποία στηρίζεται η εκτίμηση του πληθυσμού συνίσταται στο ότι η συμμετοχή του πληθυσμού της στο σύνολο του πληθυσμού της χώρας θα κινηθεί από το 2,75% το 2001 στο 2,8% και στο 2,9% αντίστοιχα για τα έτη 2006 και 2015. Σύμφωνα με την εκτίμηση αυτή, ο πληθυσμός από 301.000 κατοίκους σήμερα θα αυξηθεί σε περίπου 314.000 κατοίκους το 2006 και σε 347.000 κατοίκους το 2015. Η κατανομή των μεγεθών αυτών στις συγκεκριμένες χρονικές στιγμές φαίνεται στους σχετικούς πίνακες.

Η πρόβλεψη γίνεται με δύο παραδοχές για το ρυθμό μεταβολής του συνολικού πληθυσμού της χώρας και έτσι προκύπτουν δύο μεγέθη για κάθε χωρικό σύνολο.

Χωρικό Σύνολο	Κατανομή Πληθυσμού 2001	Κατανομή Πληθυσμού 2006	Κατανομή Πληθυσμού 2015	Πρόβλεψη 1		Πρόβλεψη 2	
				2006	2015	2006	2015
Ν. Γρεβενών	12,710	12,800	12,830	40238	44572	39839	43043
Ν. Καστοριάς	17,520	17,700	17,800	55642	61838	55089	59716
Ν. Κοζάνης	51,680	51,200	51,000	160952	177176	159355	171097
Ν. Φλωρίνης	18,090	18,300	18,370	57528	63818	56957	62547
Συν. Περιφ.	100,00	100,00	100,000	314360	347405	311239	336403
Περιφ/Χώρα	2,77	2,800	2,900				
Σύνολο Χώρας				**11227137**	**11979467**	**11115692**	**11568409**

3.2.2. Προβλέψεις απασχόλησης και προϊόντος

(64) Μπορεί να θεωρηθεί ότι σταδιακά θα επιτευχθεί η συγκρότηση ενός νέου παραγωγικού προτύπου, σε αντιστοιχία με τους παράγοντες του χώρου (γεωγραφία, περιβάλλον), του οικιστικού συστήματος και του αστικού δικτύου. Από την άλλη μεριά, η καθυστέρηση της ανασυγκρότησης των οικονομιών των γειτονικών προς την Περιφέρεια χωρών και ο ολοένα αυξανόμενος ανταγωνισμός σε παγκόσμιο επίπεδο με την κινητικότητα κεφαλαίου και ανθρώπων που αυτός συνεπάγεται μπορούν να λειτουργήσουν αρνητικά ως προς την αναπτυξιακή διαδικασία της Περιφέρειας.

(65) Όπως έχουν τα πράγματα σήμερα, η επικράτηση της πρώτης τάσης θεωρείται πιο πιθανή. Με δεδομένη λοιπόν την ήδη παρατηρούμενη αναπτυξιακή δυναμική η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα των ασκούμενων πολιτικών και της δραστηριότητας των ιδιωτών, η συνέχιση της ανάπτυξης μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη υπό την προϋπόθεση συγκεκριμένων προσαρμογών κατά τομέα και κυρίως της χωρικής οργάνωσης της Περιφέρειας κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι αναπτυξιακές εργασίες να προωθούνται και να μην επιβραδύνονται λόγω τελικά υψηλού κόστους γης και χρόνου (κόστους) μεταφορών.

3.2.2.1. Απασχόληση, εργατικό δυναμικό, ανεργία (χάρτης Β.2, Β.3).

(66) Απασχόληση - Ανεργία. Αναμένεται η αύξηση του οικονομικού πληθυσμού, δηλαδή της πρόθεσης των κατοίκων της Περιφέρειας 15 - 65 ετών να εργάζονται. Η τιμή του δείκτη αυτού στην Περιφέρεια όπως και στο σύνολο της χώρας παραμένει σχετικά χαμηλή σε σχέση με

τους αντίστοιχους της ΕΕ. Το ποσοστό απασχόλησης πλησιάζει το 54,7% (1999) και φθάνει στο 73,7% για τους άνδρες και στο 36,2% για τις γυναίκες . Λόγω της αύξησης των πληθυσμιακών ομάδων που αντιστοιχούν στην τρίτη ηλικία λόγω της γήρανσης του πληθυσμού η μεταβολή αυτή συνεπάγεται συγκράτηση πληθυσμού νέων ηλικιών στην Περιφέρεια και έλξης νέων κατοίκων καθώς και αλλαγές στον κύκλο της εργασίας των εργαζομένων με παράταση της περιόδου απασχόλησής τους.

(67) Η ανεργία αναμένεται να μειωθεί κατά 3 μονάδες μέχρι το 2006, στο 8.7% συνολικά και στη συνέχεια κατά 4% μέχρι το 2015, με ανάλογες συνέπειες στη μακροχρόνια ανεργία, την ανεργία των γυναικών και την ανεργία των νέων. Τα μεγέθη αυτά προκύπτουν αν πραγματοποιηθεί μείωση της ανεργίας με ρυθμό -4,14% την πρώτη περίοδο και με ρυθμό -6,61% κατά τη δεύτερη περίοδο, πράγμα που μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με την κινητοποίηση σημαντικών ιδιωτικών παραγωγικών πόρων. Η ηλικιακή σύνθεση του εργατικού δυναμικού δεν αναμένεται να αλλάξει.

3.2.2.2. Πρωτογενής τομέας

(68) Με δεδομένο το υψηλό ποσοστό απασχόλησης στον τομέα, όσο και την αναμενόμενη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ μπορεί να υποστηριχθεί ότι κατά την περίοδο 2000 - 2006 και 2006 - 2015 η γεωργία της Περιφέρειας θα εισέλθει σε μια περίοδο αναδιάρθρωσης.

(69) Η αναδιάρθρωση αυτή θα στηρίζεται στην παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων στην ανάπτυξη των καθετοποιημένων και ολοκληρωμένων σχέσεων στο σύστημα αγρο-διατροφής καθώς και στις καλλιέργειες βιομηχανικών φυτών, αλλά και στη δημιουργία νέων παραγωγικών διαδικασιών, όπως για παράδειγμα με την αξιοποίηση των θερμικών πλεονασμάτων για την παραγωγή σε θερμοκήπια.

(70) Η διαδικασία αυτή συνεπάγεται ανασυγκρότηση του τριτογενούς τομέα στη βάση της δημιουργίας βιώσιμων και ανταγωνιστικών μονάδων, μέσα από την παραγωγή και τη διάθεση στην αγορά ποιοτικών προϊόντων (ονομασίας προέλευσης, βιολογικά κ.α.) και της συγκρότησης στην ύπαιθρο ενός πλέγματος παραγωγικών δραστηριοτήτων που λειτουργούν συμπληρωματικά η μία προς την άλλη και προς την κατεύθυνση της καθετοποίησης και διάθεσης της παραγωγής, αλλά και προς την κατεύθυνση της σύνδεσης του κλάδου με άλλες δραστηριότητες του τριτογενούς, όπως π.χ. οικοτουρισμού ή άλλες μορφές ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων.

(71) Προϋποθέσεις της ανάπτυξης προς την κατεύθυνση αυτή αποτελούν παραγωγικά σχήματα βιώσιμου οικονομικού μεγέθους και η αξιοποίηση των διαθέσιμων επιστημονικών γνώσεων κατά συμβατό με το περιβάλλον και τις απαιτήσεις ποιότητας τρόπο. Στις εκτάσεις που με τον τρόπο αυτό θα αποδεσμευτούν από καλλιέργειες μπορεί να αναπτυχθεί σταδιακά, πάλι με τους ίδιους ποιοτικούς όρους, η κτηνοτροφία, είτε με τη μορφή σταυλισμένης, είτε ημισταυλισμένης.

(72) Η συνετή αξιοποίηση των δασών της Περιφέρειας αποτελεί πρόσθετο πλουτοπαραγωγικό πόρο, ιδιαίτερα σημαντικό για τη χώρα. Η αξιοποίηση αυτή θα πρέπει όμως να γίνεται κατά τρόπο που να συμβάλλει στην προστασία του τοπίου και να διαρθρώνεται με την τουριστική ανάπτυξη ήπιας μορφής και εναλλακτικού τουρισμού.

(73) Πρόσθετο στοιχείο, τέλος, προώθησης και στήριξης της ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα αποτελεί η δημιουργία εκπαιδευτικών δομών, δομών στήριξης κοινών δραστηριοτήτων, π.χ. προβολής, προώθησης, τεχνικής στήριξης κλπ από συλλογικούς φορείς των κλάδων, των δήμων και της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης.

3.2.2.3. Δευτερογενής Τομέας

(74) Στην αναμενόμενη αναπτυξιακή διαδικασία της περιόδου που εξετάζεται προβλέπεται η ενδυνάμωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με τη δημιουργία κοινών δομών εκπαίδευσης, προώθησης προϊόντων, τεχνικής στήριξης, διάχυσης πληροφοριών, καινοτομιών κ.λ.π., τη συγκρότηση και τη δημιουργία των δομών αυτών μπορούν να αναλάβουν είτε οι επαγγελματικές ενώσεις είτε πρόσφορες αυτοδιοικητικές οντότητες.

(75) Καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα της Περιφέρειας θα αποτελέσουν οι εξελίξεις στον τομέα της γούνας και της ενέργειας. Σε ότι αφορά τη γούνα, είναι απαραίτητη η προσαρμογή του όλου κυκλώματος στον ανταγωνισμό της διεθνούς αγοράς και η δημιουργία κοινών δομών στήριξης της εμπορίας των προϊόντων. Σε ότι αφορά την ενέργεια, τα ερωτήματα συνίστανται στις επιπτώσεις στον κλάδο από την απελευθέρωση της αγοράς, από την εισαγωγή στο κύκλωμα του φυσικού αερίου και από την τεχνική και οικονομικά βιώσιμη δυνατότητα του συμβιβασμού της παραγωγής ενέργειας από τους πόρους της περιοχής με τις επιπτώσεις της διαδικασίας αυτής μακροχρόνια στο περιβάλλον.

(76) Τέλος, είναι αυτονόητο ότι θα πρέπει να επιδιώκεται η διαφοροποίηση του προτύπου του δευτερογενή τομέα με στόχο τον περιορισμό της εξάρτησης της οικονομίας της Περιφέρειας από τους δύο σήμερα κυρίαρχους τομείς.

3.2.2.4. Τριτογενής Τομέας

(77) Η μακροπρόθεσμη τάση ανάπτυξης του τομέα αναμένεται να συνεχιστεί, ώστε να βελτιωθεί περαιτέρω η ποιότητα ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας και η πρόσβασή τους σε χαρακτηριστικές για τον τομέα δημόσιες υπηρεσίες (εκπαίδευση, περίθαλψη, κοινωνική πρόνοια) και για να μπορέσει η Περιφέρεια να αναλάβει το νέο ρόλο της στη χώρα και στην ΕΕ. Ο ρόλος αυτός έχει ήδη αναφερθεί ως "Πύλη" στην ουσία, όμως, πρόκειται για τόπο παροχής υψηλής στάθμης υπηρεσιών και όχι μόνο ως σημείο διέλευσης διερχομένων ανθρώπων και εμπορευμάτων. Τομείς παροχής τέτοιων υπηρεσιών μπορούν να αποτελέσουν η εκπαίδευση, η υγεία, το εμπόριο, η αναψυχή και ο πολιτισμός καθώς και η ολοκληρωμένη προσφορά υπηρεσιών τουρισμού.

(78) Σήμερα, παρά τους πλούσιους πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους, ο τουρισμός της Περιφέρειας βρίσκεται σε στοιχειώδη κατάσταση. Η σημασία του κλάδου όμως, καθώς και τα πλεονεκτήματα κάθε μιας από τις κυρίαρχες (παραθεριστικός τουρισμός διακοπών) μορφές του αλλά και από τις εναλλακτικές (συνεδριακός, βιομηχανικός, πολιτιστικός, φυσιολατρικός, περιβαλλοντικός, ακραίων καταστάσεων), έχει γίνει κατανοητή και παρατηρούνται προϋποθέσεις ανάπτυξης καθώς και συγκεκριμένες προσπάθειες τόσο στα αστικά κέντρα όσο και στις ορεινές και στις παραλίμνιες περιοχές της Περιφέρειας. Ο συντονισμός των προτάσεων αυτού του στρατηγικού σχεδίου με ανάλογα προγράμματα ανάπτυξης που εκπο-

νούνται είτε τοπικά (νέοι Δήμοι, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις) είτε από κεντρικούς φορείς μπορεί να συμβάλλει ώστε το επιδιωκόμενο τουριστικό πρότυπο εγκαθιστάμενο στο χώρο να μην έρχεται σε σύγκρουση με άλλες δυναμικές χρήσεις και κυρίως με το περιβάλλον. Και στον τομέα του τουρισμού είναι αναγκαία η δημιουργία δομών στήριξης όπως ακριβώς και στον πρωτογενή τομέα και στην μεταποίηση.

Πίνακας 3.2.2.4.1: Ποσοτική απεικόνιση της απασχόλησης κατά τομέα

Χρονιά	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής
1999	24,5	35,2	40,3
2006	20,0	32,0	48,0
2015	16,0	29,0	55,0

3.2.2.5. Η προβλεπόμενη μεταβολή του ΑΕΠ

(79) Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία (1998) το ΑΕΠ κατά κεφαλή της Περιφέρειας ανέρχεται στο 90,75% του συνόλου της χώρας, ενώ κατά το 1988 το ποσοστό αυτό έφθανε στο 107,7%. Η μείωση της σχέσης του κατά κεφαλή ΑΕΠ της Περιφέρειας στο αντίστοιχο της χώρας σε ισοδύναμα αγοραστικής δύναμης (για το σύνολο της ΕΕ των 15) σημαίνει ότι η Περιφέρεια χάνει έδαφος ως προς τη σχετική μεταβολή του κατά κεφαλή ΑΕΠ της. Η τάση αυτή θα πρέπει να αντιστραφεί ώστε η Περιφέρεια να φθάσει το 2006 τον μέσο όρο της χώρας. Κι ο στόχος αυτός συνεπάγεται ένα ρυθμό μεταβολής στην Περιφέρεια μεγαλύτερο κατά 10% από τον αντίστοιχο ρυθμό μεταβολής της χώρας. Με δεδομένη την παραδοχή αύξησης του πληθυσμού της Περιφέρειας στο υπό θεώρηση χρονικό διάστημα ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ θα πρέπει να είναι αρκούντως μεγαλύτερος του ρυθμού που υπολογίζεται παραπάνω, ώστε να ενσωματώνεται στην θετική αύξηση του κατά κεφαλή ΑΕΠ και η θετική αυτή μεταβολή του πληθυσμού. Μετά το 2006 μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Περιφέρειας θα μεταβάλλεται όπως ο αντίστοιχος δείκτης για το σύνολο της χώρας.

3.3. Χωροταξική οργάνωση

3.3.1. Διάρθρωση του οικιστικού δικτύου

(80) Στη Δυτική Μακεδονία η διάρθρωση του οικιστικού δικτύου έχει διαμορφωθεί σε συνάρτηση με τη χωρική διάρθρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων (βλ. και 2.2.2).

(81) Η Κοζάνη, έδρα της περιφερειακής διοίκησης και της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, λειτουργεί ως κέντρο πρώτου επιπέδου. Κατά την τελευταία δεκαετία, εξ αιτίας των σημαντικών πολιτικών και γεωγραφικών ανακατατάξεων στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, τείνει να αποκτήσει και χαρακτήρα εμπορικού κόμβου.

(82) Στα κέντρα δεύτερου επιπέδου περιλαμβάνονται οι πρωτεύουσες των υπόλοιπων τριών νομών (Καστοριά, Γρεβενά και Φλώρινα), αλλά και η Πτολεμαΐδα. Ο ρόλος της Πτολεμαΐδας συνδέεται με την ανάπτυξη των εξορυκτικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων της ΔΕΗ. Μαζί με την Κοζάνη λειτουργεί σαν ένα δίπολο διοίκησης - παραγωγής με υπερτοπικό χαρακτήρα.

Η Καστοριά, εκτός από διοικητικό κέντρο του ομώνυμου νομού, είναι και ο βασικός πόλος ανάπτυξης της γουνοποιΐας και του γουνεμπορίου.

Τα Γρεβενά, ως πρωτεύουσα του ομώνυμου νομού, συγκεντρώνουν το σύνολο των διοικητικών λειτουργιών του, αλλά και το σημαντικότερο όγκο των εξυπηρετήσεων.

Η Φλώρινα, αποτελεί το διοικητικό κέντρο του νομού και είναι το πρώτο σημαντικό αστικό κέντρο που συναντά κανείς, προερχόμενες από την πρώην Γιουγκοσλαβία. Ο ρόλος εμπορικού κέντρου διασυνοριακού χαρακτήρα που έπαιζε στο παρελθόν έχει περιοριστεί σημαντικά μετά τις γεωπολιτικές αλλαγές στα Βαλκάνια. Η μελλοντική εξομάλυνση των σχέσεων με τη γειτονική χώρα να ξαναδώσουν στην πόλη τις διασυνοριακές της προοπτικές.

(83) Ο ρόλος των αστικών κέντρων 3ου επιπέδου είναι σημαντικός στην Περιφέρεια. Στο Νομό Φλώρινας, τέτοιο ρόλο παίζει το Αμύνταιο το οποίο έχει περισσότερη λειτουργική σχέση με την Πτολεμαΐδα παρά με τη Φλώρινα, αφού εντάσσεται στη ζώνη ηλεκτροπαραγωγής - εξόρυξης. Αποτελεί βιομηχανικό κέντρο που αναφέρεται διοικητικά στη Φλώρινα, με την οποία όμως είναι σχετικά ισοδύναμο όσον αφορά τις υπόλοιπες εξυπηρετήσεις.

Στο Νομό Καστοριάς, σημαντικός οικιστικός πόλος είναι το Αργος Ορεστικό που λειτουργεί συμπληρωματικά με την πρωτεύουσα του νομού. Εκεί έχει χωροθετηθεί και το αεροδρόμιο Καστοριάς. Στο Νομό Γρεβενών, η Δεσκάτη αποτελεί σημαντικό οικιστικό αλλά και παραγωγικό (αγροτικό) κέντρο. Τέλος, στο Νομό Κοζάνης, η Σιάτιστα λειτουργεί ως σημαντικό παραγωγικό κέντρο στον άξονα της γούνας. Τα Σέρβια, και σε μικρότερο βαθμό το Βελβενδό, συγκεντρώνουν εξυπηρετήσεις τοπικής σημασίας. Η Αιανή, κέντρο 4ου επιπέδου σύμφωνα με την παλαιότερη κατάταξη του ΥΧΟΠ, κατατάσσεται πλέον στο 3ο επίπεδο. Ο ρόλος της προβλέπεται να γίνει σημαντικότερος λόγω της θέσης της στο νέο οδικό άξονα και των προοπτικών τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής. Επίσης, το δίπολο Νεάπολη - Τσοτύλι που συγκεντρώνει πληθώρα υποδομών και δημοσίων υπηρεσιών, κρίνεται σκόπιμο να ενταχθεί ως ενιαία οικιστική ενότητα στο 3ο επίπεδο.

(84) Στους οικισμούς 4ου επιπέδου, συγκαταλέγονται οι έδρες των νέων Δήμων που δεν κατατάσσονται σε κάποιο από τα ανώτερα επίπεδα. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι οικισμοί αυτοί, εκτός από τις στοιχειώδεις υπηρεσίες που διαθέτουν ή θα αποκτήσουν και σχετίζονται με τη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δεν διαφοροποιούνται ως προς το δυναμισμό τους από τους υπόλοιπους οικισμούς. Παρ'όλ'αυτά, ορισμένοι οικισμοί αποτελούν εξαίρεση στον παραπάνω κανόνα, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους.

Ο οικισμός του Τρανόβαλτου, στο νότιο τμήμα του Νομού Κοζάνης, αποτελεί σημαντικό παραγωγικό κέντρο εξόρυξης μαρμάρου που εξάγεται στις υπόλοιπες περιοχές της Ελλάδας, αλλά και στο εξωτερικό.

Στο Νομό Καστοριάς το Νεστόριο και η Μεσοποταμιά εμφανίζουν σχετική αυτονομία ως προς το εμπόριο και τις βασικές εξυπηρετήσεις. Το Νεστόριο, λόγω της θέσης του, μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πόλο για την ανάπτυξη - ανάδειξη του ορεινού όγκου του Γράμμου. Η Μεσοποταμιά αποκτά σημαντικό ρόλο στον παραγωγικό άξονα της γούνας (50% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της απασχολείται σ'αυτήν τη δραστηριότητα).

Τέλος, στο Νομό Φλώρινας, ο Φιλώτας, οικισμός που λειτουργεί σε εξάρτηση από το Αμύνταιο και την Πτολεμαΐδα, οι Δήμοι Μελίτης και Περάσματος έχουν να επιδείξουν κάποιο πληθυσμιακό και οικονομικό δυναμισμό.

3.3.2. Ο ρόλος των αστικών κέντρων στο προτεινόμενο Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης - Εξοπλισμός και υποδομή

(85) Το προτεινόμενο Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης δεν προϋποθέτει αναδιάρθρωση του οικιστικού δικτύου. Τα αστικά κέντρα και οι μικρότεροι οικισμοί θα διατηρήσουν τη θέση τους στη γενική κατάταξη (με μικρές εξαιρέσεις που αφορούν του μικρότερους οικισμούς). Σε πολλές περιπτώσεις όμως ο ρόλος τους θα ενισχυθεί, γεγονός που προϋποθέτει εμπλουτισμό της διοικητικής και κοινωνικής τους υποδομής, ενίσχυση ή/και αναδιάρθρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, αναβάθμιση του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και εξειδίκευση τους.

Περιφερειακό κέντρο Κοζάνης - Πτολεμαΐδας

(86) Η Κοζάνη καλείται να παίξει το ρόλο του περιφερειακού πόλου ανάπτυξης, όχι μόνο σε επίπεδο Περιφέρειας, αλλά αναλαμβάνοντας το ρόλο της πόλης κόμβου στα Δυτικά Βαλκάνια. Ο αναπτυξιακός ρόλος της Κοζάνης στηρίζεται στην υιοθέτηση και προώθηση μιας σειράς προτεινόμενων παρεμβάσεων ώστε αυτή να εξελιχθεί σε κέντρο παραγωγικών, εμπορικών, επιστημονικών πανεπιστημιακών, τεχνολογικών πολιτιστικών και συνεδριακών δραστηριοτήτων, καθώς και κέντρο υπηρεσιών για μια περιοχή ευρύτερη από αυτήν της Περιφέρειας.

(87) Τα προτεινόμενα έργα στον τομέα των μεταφορών συμβάλλουν στην ισχυροποίηση του ρόλου της Κοζάνης (σύνδεση με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες, διερεύνηση για την δημιουργία δικτύου σιδηροδρομικών συνδέσεων, δημιουργία εμπορευματικού κέντρου, ολοκλήρωση των έργων υποδομής στο αεροδρόμιο). Στην ίδια κατεύθυνση συμβάλλει και η προτεινόμενη περαιτέρω ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός των επικοινωνιών.

Η ολοκλήρωση των έργων υποδομής για στήριξη του δευτερογενούς τομέα, (ΒΙΠΕ Κοζάνης, εκθεσιακό κέντρο, συνεδριακό κέντρο και ΒΙΟΠΑ) συμβάλλουν στην ενίσχυση του χαρακτήρα της πόλης ως κέντρου παραγωγικών και εμπορικών δραστηριοτήτων, ενώ η δημιουργία εμπορικού κέντρου-πάρκου ως χώρου ανάπτυξης των εμπορικών συναλλαγών θα επιτρέψει την αύξηση της εμπορικής κίνησης και τη στήριξη των τοπικών εμπορικών επιχειρήσεων.

(88) Η υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης και διεύρυνσης των ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας και η δημιουργία Πανεπιστημίου με έδρα την Κοζάνη μπορούν να συντελέσουν στην ανάπτυξη της εφαρμοσμένης έρευνας και στην παραγωγή τεχνογνωσίας, κυρίως στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής, επιτρέποντας αφ' ενός την, μέσω της διασύνδεσης του ερευνητικού ιστού με τις επιχειρήσεις, ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της έρευνας σ' αυτές, αφ' ετέρου τη διάχυση της υπάρχουσας ή της νεοδημιουργούμενης τεχνογνωσίας σε θέματα λιγνίτη στις όμορες χώρες.

(89) Θα πρέπει να προωθηθούν δράσεις ολοκληρωμένου αστικού σχεδιασμού και αναπλάσεων, δράσεις στον τομέα της Υγείας-Πρόνοιας, καθώς και δράσεις που βελτιώνουν και αναβαθμίζουν το περιβάλλον μέσα από έργα στον τομέα της ύδρευσης-αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων και απορριμμάτων.

(90) Η προσπάθεια ανάδειξης της πόλης της Κοζάνης στηρίζεται στον καταμερισμό των ρόλων ανάμεσα στην Κοζάνη και την Πτολεμαΐδα οι οποίες αποτελούν ήδη ένα ισχυρό αστικό δίπολο με κύριο σημείο αναφοράς την ενέργεια. Ο αναπτυξιακός ρόλος της Κοζάνης ως προωθητικού κέντρου ανάπτυξης επικουρείται και από την ισχυροποίηση της Πτολεμαΐδας ως ενεργειακού κέντρου ανάπτυξης και εμπορικό-βιομηχανικού κέντρου.

Στον τομέα του εμπορίου οι προτεινόμενες δράσεις για τη στήριξη-δημιουργία νέων-επέκταση και εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων εμπορικών επιχειρήσεων, τη δημιουργία δικτύων συνεργασιών και την προώθηση των διασυνοριακών εμπορικών σχέσεων, καθώς και η δημιουργία εμπορικού πάρκου - κέντρου στην Πτολεμαΐδα συντελούν στην αύξηση της εμπορικής κίνησης και την ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων, ενώ ισχυροποιούν το ρόλο του αστικού αυτού κέντρου ως κέντρου εμπορικής δραστηριότητας. Τέλος, υπάρχει δυνατότητα ίδρυσης σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην πόλη της Πτολεμαΐδας.

Στον τομέα της υγείας η κατασκευή νέας πτέρυγας στο Μαμάτσιο Νοσοκομείο Κοζάνης και ο εκσυγχρονισμός της παλαιάς, καθώς και τα έργα αναβάθμισης-εξοπλισμού του Μποδοσάκειου Νοσοκομείου θα συμβάλλουν στη βελτίωση των παρεχόμενων νοσοκομειακών υπηρεσιών.

Φλώρινα- Αμύνταιο

(91) Το αστικό κέντρο της Φλώρινας, λόγω της προς βορράν επέκτασης της παραγωγής ενέργειας, εντάσσεται στη ζώνη της ενέργειας, ενώ η ανάπτυξη της μεταποιητικής δραστηριότητας και οι πολλαπλές της δυνατότητες την εντάσσουν στο ανταγωνιστικό τμήμα της Περιφέρειας. Ο ρόλος της θα πρέπει να επικεντρωθεί κατά προτεραιότητα στη βιομηχανική και εμπορική δραστηριότητα με έμφαση στις εξαγωγές σε συσχετισμό με τη λειτουργία της ως πύλης και κατά δεύτερο λόγο στην ανάπτυξη λειτουργιών που θα στηρίζουν τις γειτονικές αγροτικές αλλά κυρίως τις τουριστικές περιοχές Πισοδερίου - Πρεσπών, Νυμφαίου, ορεινού όγκου Βιτσίου.

(92) Ο ρόλος της Φλώρινας ως τουριστικού κέντρου ανάπτυξης σχετίζεται με τη λειτουργία της ως πύλης, κυρίως στις τουριστικές περιοχές Πισοδερίου-Πρεσπών - Νυμφαίου, ορεινού όγκου Βιτσίου, Βαρνούντα και Καϊμακτσαλάν, μέσω της ανάπτυξης λειτουργιών που θα υποστηρίζουν τις περιοχές αυτές. Η χωροθέτηση πιθανότατα σ' αυτήν μεγάλου μέρους των υποδομών υποδοχής, αξιοποιώντας τα κίνητρα για επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού, θα επιτρέψουν την προστασία του ευαίσθητου φυσικού περιβάλλοντος (κυρίως των Πρεσπών), χωρίς να διακυβευθεί η ευαίσθητη οικολογική ισορροπία της περιοχής.

(93) Επίσης, η υλοποίηση δράσεων που σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όπως η βελτίωση της υποδομής του Νοσοκομείου Φλώρινας και η ύδρευση των δημοτικών διαμερισμάτων της πόλης συντελούν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων, αλλά και των επισκεπτών. Η υλοποίηση του δικτύου τηλεθέρμανσης, η υλοποίηση της οποίας θα βελτιώσει το ατμοσφαιρικό περιβάλλον μέσω της μείωσης των εκπομπών ρύπων από τις εστίες καύσης.

(94) Η ανάπτυξη δράσεων που συνδέουν την τοπική καλλιτεχνική παράδοση της πόλης της Φλώρινας με τον τουριστικό τομέα, αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης και προβολής. Οι προτάσεις έργων για την υποστήριξη της λειτουργίας της ανώτατης σχολής της Φλώρινας εντάσ-

σονται στην προσπάθεια για κατοχύρωση και προβολή της πόλης ως κέντρου με έμφαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

(95) Στο πλαίσιο ανάδειξης της πόλης προωθούνται δράσεις ολοκληρωμένου αστικού σχεδιασμού με σκοπό την ανάδειξη των παραδοσιακών κτιρίων του ιστορικού κέντρου, καθώς και του κέντρου της πόλης.

(96) Ο ρόλος του ημιαστικού κέντρου του Αμυνταίου είναι άμεσα συνδεδεμένος με την ανάπτυξη του κλάδου της εξόρυξης και ηλεκτροπαραγωγής στην Περιφέρεια, δεδομένου ότι εντάσσεται χωρικά και παραγωγικά στον ενεργειακό άξονα.

(97) Παράλληλα, η ευρύτερη περιοχή του Αμυνταίου αποτελεί μια περιοχή με έντονη αγροτική δραστηριότητα. Η υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της γεωργίας μέσω της δημιουργίας καινοτομικών επιχειρήσεων με έμφαση στους νέους, της προώθησης "ομάδων παραγωγών", και της στήριξης επιχειρήσεων αξιοποίησης των παραδοσιακών επώνυμων προϊόντων αποτελεί στόχο για την περιοχή στο πλαίσιο της πολιτικής ενίσχυσης του αγροτικού χώρου.

(98) Στην πόλη του Αμυνταίου προωθούνται, επίσης, δράσεις ενίσχυσης των υποδομών που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής στην περιοχή (αναβάθμιση των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης μέσω της ενίσχυσης του κέντρου Υγείας Αμυνταίου, του ΚΑΦΚΑ και, ταυτόχρονα, στοχεύουν στην αναβάθμιση του ρόλου του, μέσω παρεμβάσεων ολοκληρωμένου σχεδιασμού (παρεμβάσεις στο εσωτερικό οδικό δίκτυο, αναπλάσεις, χώροι στάθμευσης, αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις, κ.λ.π.).

Καστοριά - Αργος Ορεστικό

(99) Η πόλη της Καστοριάς αποτελεί τον αναπτυξιακό πόλο του δυτικού τμήματος της Περιφέρειας. Ο ρόλος που καλείται να παίξει είναι αυτός του βιοτεχνικού-εμπορικού κέντρου με έμφαση τις εξαγωγές, της πύλης προς την Αλβανία, του κέντρου τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και του κέντρου βυζαντινού και παραδοσιακού πολιτισμού, με βασικές προωθητικές δραστηριότητες το εμπόριο, τα τοπικά προϊόντα (δέρμα, γούνα), τον τουρισμό και τον πολιτισμό, καθώς και την τοπική παράδοση.

(100) Η αξιοποίηση του πλεονεκτήματος της θέσης της Καστοριάς ως προς την Αλβανία, η αναπτυσσόμενη ήδη σε πολλούς τομείς σχέση της πόλης με τη γειτονική χώρα και οι προωθούμενες συγκοινωνιακές συνδέσεις δίνουν τη δυνατότητα για ενίσχυση και ισχυροποίηση του ρόλου της Καστοριάς ως κέντρου εμπορικής δραστηριότητας με έμφαση στις εξαγωγές. Ο ρόλος αυτός ενισχύεται με την προτεινόμενη δημιουργία υποδομής διευκόλυνσης διαμετακομιστικών εμπορευματικών συναλλαγών από την Περιφέρεια.

(101) Παράλληλα, η παρουσία του κλάδου της γούνας-δέρματος που παραδοσιακά αποτελεί τη βασική μεταποιητική δραστηριότητα με σημαντικότατη ανάπτυξη στο παρελθόν, αποτελεί την κρίσιμη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται ο προωθητικός ρόλος της πόλης ως κέντρου βιοτεχνικής δραστηριότητας. Για τον τουρισμό αποτελεί στοιχείο διαφοροποίησης και συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες περιοχές. Για τον κλάδο της γουνοποιίας, παράγοντα εξυγίανσης και προβολής.

(102) Οι προαναφερθείσες δράσεις συνθέτουν το πλέγμα των ενεργειών οι οποίες θα δημιουργήσουν προϋποθέσεις για την ισχυροποίηση της πόλης ως κέντρου τουριστικής ανάπτυξης, ενώ παράλληλα θα της δώσουν τη δυνατότητα να χρησιμεύσει ως πύλη-σημείο εξόρμησης τουριστών και απορρόφησης τοπικών προϊόντων των περιοχών που εντάσσονται στην ευρεία ζώνη Γράμμος-Όντρια-Καστοριά-Βίτσι ή τις ζώνες Άργους-Ορεστικού-Νεστορίου-Πεύκου και Εμπορίου-Βλάστης-Εράτυρας, για τις οποίες προγραμματίζονται ολοκληρωμένες δράσεις ανάπτυξης.

(103) Στην ενίσχυση του ρόλου της Καστοριάς ως κέντρου εμπορικής δραστηριότητας με έμφαση στις εξαγωγές και ως τουριστικού πόλου συντελεί και η παρουσία στην πόλη των τμημάτων διεθνούς εμπορίου και του υπό ίδρυση τμήματος επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων των ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, που θα συνδράμει στο εγχείρημα αυτό μέσω της επί τόπου "παραγωγής" εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. Επίσης, στο πλαίσιο του υπό ίδρυση Περιφερειακού Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, η Καστοριά θα μπορούσε να υποδεχθεί τμήματα σχετικά π.χ. με τη διαχείριση του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη ορεινών όγκων κλπ.

(104) Η ανάδειξη της ταυτότητας της πόλης της Καστοριάς, όπως περιγράφηκε παραπάνω, προϋποθέτει τον προσανατολισμό σημαντικού μέρους των παρεμβάσεων στη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, του αστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής. Η βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος συνδέεται άμεσα με την προστασία, εξυγίανση και ανάδειξη της λίμνης της Καστοριάς. Η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος προωθείται μέσω δράσεων ολοκληρωμένου αστικού σχεδιασμού έτσι ώστε να αναδειχθεί ο ρόλος της πόλης.

(105) Παράλληλα, η υλοποίηση δράσεων που σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, όπως η δημιουργία νέας πτέρυγας στο Νοσοκομείο Καστοριάς (πτέρυγα χειρουργικού τομέα) συντελεί στη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Στην κατεύθυνση της βελτίωσης της ποιότητας ζωής στην πόλη της Καστοριάς συμβάλλει και η διερεύνηση της δυνατότητας για κατασκευή δικτύου τηλεθέρμανσης.

(106) Συνδεδεμένο με την ανάπτυξη της Καστοριάς φαίνεται να είναι και το μέλλον του Άργους Ορεστικού, το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπισθεί σαν προάστιο της Καστοριάς, ειδικά μετά την αναβάθμιση του αεροδρομίου του. Το Άργος Ορεστικό έχει μια ήδη διαμορφωμένη λειτουργική σχέση με την πόλη της Καστοριάς λόγω του αεροδρομίου, αλλά κυρίως λόγω της συμμετοχής του στο βιοτεχνικό άξονα που σχετίζεται με τον κλάδο επεξεργασίας δέρματος-γούνας.

(107) Ο ρόλος του Αργους Ορεστικού ως προαστίου της Καστοριάς, του επιτρέπει να αναλάβει μέρος των αναμενόμενων οικιστικών πιέσεων, οι οποίες αν εκτονωθούν στην Καστοριά θα επιβαρύνουν τόσο το φυσικό όσο και το δομημένο περιβάλλον της. Στο πλαίσιο της αναβάθμισης των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης, προβλέπεται η ενίσχυση του Κέντρου Υγείας της πόλης, καθώς και του Κέντρου Αποθεραπείας ΑΜΕΑ.

Γρεβενά- Δεσκάτη

(108) Η πόλη των Γρεβενών αποκτά τις προϋποθέσεις αναβάθμισης του ρόλου της ως νέου τουριστικού πόλου. Μοναδικό αστικό κέντρο στο Νομό Γρεβενών, καλείται να αποτελέσει το διοικητικό κέντρο στήριξης του χειμερινού

τουρισμού που αναπτύσσεται στην περιοχή της Βασιλίτσας και του ειδικού ορεινού τουρισμού που προωθείται στη χωρική ενότητα των ορεινών Γρεβενών. Έτσι τα Γρεβενά καλούνται να παίξουν το ρόλο του νομαρχιακού κέντρου ανάπτυξης και του τουριστικού κέντρου εξασφαλίζοντας τις απαραίτητες εξυπηρετήσεις για τον τοπικό πληθυσμό, αλλά και να υποστηρίξουν αποτελεσματικά την προσπάθεια για συμπλήρωση και ενίσχυση των παραδοσιακών δραστηριοτήτων με την ανάπτυξη του τουρισμού.

(109) Για την ανάδειξη και προβολή της τοπικής πολιτιστικής και παραδοσιακής ταυτότητας (τουριστικά αξιοθέατα, παραδοσιακά προϊόντα, αντικείμενα λαϊκής τέχνης, παραδοσιακές εκδηλώσεις κ.λ.π.) δεδομένου ότι η πόλη των Γρεβενών μπορεί να αποτελέσει σημείο εξόρμησης των τουριστών και απορρόφησης τοπικών προϊόντων.

(110) Η Δεσκάτη, αποτελεί ένα ημιαστικό κέντρο, του οποίου ο ρόλος της συνδεθεί με την υποστήριξη της αγροτικής ενδοχώρας της. Η ευρύτερη περιοχή της Δεσκάτης αποτελεί μια περιοχή με έντονη αγροτική δραστηριότητα, υποστηριζόμενη από συστήματα άρδευσης, ενώ σημαντικές εκτάσεις της καλύπτονται από δάση. Ανεπτυγμένη είναι, επίσης, η παρουσία της κτηνοτροφίας. Παρά την παρουσία σημαντικών εκτάσεων που αρδεύονται, η τοπική παραγωγή προσανατολίζεται κυρίως στα σιτηρά και το καλαμπόκι, ενώ παράγονται, επίσης, καπνά και τεύτλα.

Στην περιοχή της Δεσκάτης, η υλοποίηση δράσεων διαφοροποίησης της παραγωγής με έμφαση στα κτηνοτροφικά φυτά η δημιουργία καινοτομικών αγροτικών επιχειρήσεων, η ανάπτυξη μικρών κτηνοτροφικών πάρκων καθώς και η προστασία, διαχείριση και αξιοποίηση του δασικού πλούτου, μπορούν να συντελέσουν στην ανάπτυξη της περιοχής.

Σιάτιστα - Σέρβια - Βελβενδό - Αιανή

(111) Οι υπόλοιποι οικισμοί τρίτου επιπέδου της Περιφέρειας, στο νότιο τμήμα του Νομού Κοζάνης, συνδέουν τις προοπτικές ανάπτυξής τους με αυτήν της ευρύτερης περιοχής τους. Ειδικότερα, η επαρχία Βοϊου είναι ίσως η προβληματικότερη, από πλευράς ευκαιριών ανάπτυξης, περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Η επίλυση των προβλημάτων της πρωτογενούς παραγωγής που σχετίζονται με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων είναι, όπως και για το Νομό Γρεβενών, ζήτημα πρώτης προτεραιότητας για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας της περιοχής. Η Σιάτιστα, ωστόσο, το μοναδικό δυναμικό κέντρο στην περιοχή, μπορεί να αποτελέσει παράγοντα ανάπτυξης του ευρύτερου χώρου, άν υλοποιηθούν κι εδώ (υπό κλίμακα) προτάσεις αντίστοιχες με αυτές της Καστοριάς, για την ανάδειξη και την τουριστική της αξιοποίηση. Ο μοναδικός παραδοσιακός χαρακτήρας του οικισμού, σε συνδυασμό με την υφιστάμενη υποδομή στον τομέα της γουνοποιίας και του γουνεμπορίου αποτελούν στοιχεία που πρέπει να αξιοποιηθούν.

(112) Τα Σέρβια και ο Βελβενδός που μέχρι σήμερα εξυπηρετούν το νότιο τμήμα του Νομού Κοζάνης, αναμένεται να διαμορφώσουν νέες σχέσεις ροών και αλληλοεξαρτήσεων με την ευρύτερη περιοχή τους για δύο κυρίως λόγους:

(113) Αντίθετα, η νέα χάραξη του άξονα συντελεί στην αναβάθμιση του ρόλου της Αιανής, η οποία διαθέτει το δυναμικό για να γίνει ο νέος εμπορικός πόλος της περιοχής. Ταυτόχρονα, η αξιοποίηση του σημαντικού αρχαιολογικού χώρου της Αιανής, σε συνδυασμό με παρεμβάσεις ανάδειξης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής δημιουργούν προϋποθέσεις τουριστικής ανάπτυξης (βλ. 3.5, Περιοχή Πιερίων, Πολυφύτου, Αιανής).

3.4 Κατευθύνσεις για την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

(114) Όπως αναφέρθηκε και στην παρουσίαση του προτύπου χωρικής ανάπτυξης, το ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, λόγω της κεντρικότερης θέσης του, των πόρων που διαθέτει και της σημασίας των αστικών κέντρων του, θα συνεχίσει να συγκεντρώνει τις εντατικότερης μορφής δραστηριότητες. Η παραγωγή ενέργειας θα παραμείνει κεντρική δραστηριότητα τουλάχιστον για το χρονικό ορίζοντα της παρούσας μελέτης. Ωστόσο, μπορεί να θεωρήσει κανείς ότι η μεταλιγνιτική περίοδος έχει ήδη ξεκινήσει για την περιοχή. Σημαντικό ζήτημα για το τμήμα αυτό της Περιφέρειας συνιστά η αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εξόρυξη και την ηλεκτροπαραγωγή, καθώς και η διαχείριση των εξοφλημένων πεδίων.

(115) Στα εξοφλημένα πεδία των ορυχείων της ΔΕΗ η αποκατάσταση των εδαφών είναι υποχρέωση της ΔΕΗ. Θα γίνει μετά από εκπόνηση ειδικών μελετών τα δε αποκαθιστάμενα εδάφη θα αξιοποιηθούν για το καλό της περιοχής και του κοινωνικού συνόλου.

(116) Αντίθετα, το δυτικό τμήμα της Περιφέρειας περιλαμβάνει πολλά και πλούσια οικοσυστήματα τα οποία δεν έχουν υποστεί ανάλογες πιέσεις. Τα δάση της Δυτικής Μακεδονίας, που καταλαμβάνουν πολύ μεγάλο τμήμα των ορεινών όγκων της είναι σημαντικοί βιότοποι αλλά και παράγοντες προστασίας με σημαντική προσφορά στη μείωση των χειμαρρικών φαινομένων, την προστασία των εδαφών από τις διαβρώσεις και την αντιρρυπαντική δράση τους. Οι ελάχιστες και ήπιες ανθρωπογενείς παρεμβάσεις έχουν διατηρήσει όχι μόνο τους μηχανισμούς ανανέωσης και επιβίωσης των οικοσυστημάτων που φιλοξενούν, αλλά και τα αισθητικά τους χαρακτηριστικά. Η προτεινόμενη ήπια τουριστική ανάπτυξη των ορεινών περιοχών θα πρέπει να διατηρήσει αυτήν την ισορροπία. Στοιχείο της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης αποτελεί η χωροθέτηση δασικών χωριών.

(117) Ο μεγάλος όγκος των δασικών εκτάσεων συγκεντρώνεται στην οροσειρά της Πίνδου. Το νοτιότερο άκρο αυτής της ζώνης, στην περιοχή της Βάλια Κάλντα, έχει χαρακτηριστεί Εθνικός Δρυμός (ΦΕΚ 120Α/66). Αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου βιότοπου που περιλαμβάνει τις περιοχές Περιβολίου και Κρανιάς του Νομού Γρεβενών και επεκτείνεται και στο Νομό Ιωαννίνων. Η ποικιλία των ειδών χλωρίδας και πανίδας, αλλά και η σπανιότητά τους καθιστούν τη δασική αυτή έκταση μοναδική. Σημαντική προϋπόθεση για τη διατήρηση της ισορροπίας του Δρυμού, αλλά και της ευρύτερης δασικής έκτασης είναι ο έλεγχος της βόσκησης και του παράνομου κυνηγιού.

(118) Αξιόλογο προστατευόμενο δάσος είναι το "δάσος Γράμμου" στο βόρειο τμήμα της Μακεδονικής Πίνδου που έχει χαρακτηρισθεί διατηρητέο μνημείο της φύσης (ΦΕΚ 656Β/86). Επίσης, στην κεντρική ορεινή ζώνη που συντίθεται από τα βουνά Περιστέρι, Βίτσι, Ασκιο και Σινιάτσικο η δασοκάλυψη είναι μεγάλη. Στην περιοχή του Βούρινου

περιλαμβάνεται το μοναδικό από πλευράς ποικιλίας οικοσύστημα της κοιλάδας του Μεσιανού Νερού, ενώ σημαντικό από πλευράς μεγέθους και ρόλου είναι το δάσος των Πιερίων Ορέων (Δάσος Βελβενδού). Όλες οι παραπάνω δασικές εκτάσεις είναι χαρακτηρισμένες και συνεπώς προστατευόμενες.

(119) Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας περιλαμβάνει σημαντικούς υγροβιότοπους. Ο σημαντικότερος είναι αυτός των Πρεσπών, ο οποίος αποτελεί Εθνικό Δρυμό (ΦΕΚ 19Α/75), ενώ τμήμα του προστατεύεται και από την Συνθήκη Ramsar ως υδροβιότοπος διεθνούς σημασίας. Η προστασία του οικοσυστήματος των Πρεσπών ενισχύεται από το εθνικό θεσμικό πλαίσιο (ΦΕΚ 86Β/77) όπου αναγνωρίζεται ως "Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους" και την οδηγία 79/409 της Ευρωπαϊκής Ένωσης που το χαρακτηρίζει "Σημαντικό Βιότοπο". Οι κίνδυνοι που απειλούν το συγκεκριμένο υγροβιότοπο, παρά την πολλαπλή θεσμική προστασία την οποία απολαμβάνει είναι η λαθροθηρία μέσα στις λίμνες και η εναπόθεση μπαζών και απορριμάτων οικισμών, καθώς χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων.

(120) Οι υπόλοιπες λίμνες της Δυτικής Μακεδονίας, μικρότερης ασφαλώς σημασίας από τις Πρέσπες σε ότι αφορά τη μοναδικότητα τους ως υγροβιότοπων, αντιμετωπίζουν πολύ περισσότερους κινδύνους από αυτούς του Εθνικού Δρυμού. Οι λίμνες Καστοριάς, Πολυφύτου, Χειμαδίτιδας, Βεγορίτιδας αποτελούν τους αποδέκτες αστικών και βιομηχανικών λυμμάτων. Η σταδιακή κατασκευή και λειτουργία εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού θα βελτιώσει την κατάσταση. Η Ζάζαρη και η λίμνη των Πετρών έχουν εμφανίσει κι αυτές σημεία υπερτροφισμού από τη συγκέντρωση αμμωνιακών αλάτων που προέρχονται από τα λιπάσματα και χρειάζονται προστασία γιατί σιγά - σιγά με τον εκσυγχρονισμό της γεωργικής παραγωγής αυξάνονται τα ρυπαντικά φορτία που κάθε χρόνο αναλαμβάνουν και η ισορροπία των οικοσυστημάτων τους απειλείται. Η λίμνη Καστοριάς (ΦΕΚ 640Β/74) και οι λίμνες Βεγορίτιδας και Πετρών (ΦΕΚ 68Β/77) χαρακτηρίζονται επίσης ως "τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους".

(121) Οι περιοχές αυτές, σε συνδυασμό με τα αρχαιολογικά και νεώτερα μνημεία τους, εμφανίζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα ως προς τη δυνατότητα δημιουργίας δικτύων "φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος" στο πλαίσιο προγραμμάτων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων (βλ. 3.5)

3.5. Ευρύτερες ανθρωπογεωγραφικές ενότητες - Παραλίμνιες και ορεινές περιοχές

(122) Ο συνδυασμός των σημαντικών περιοχών φυσικού κάλλους με την πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης και με κατάλληλη αξιοποίηση μπορεί να προκληθεί μια σταθερή τουριστική κίνηση και κατ΄ επέκταση μια συμπληρωματική απασχόληση και πηγή εισοδήματος για την περιοχή.

(123) Οι δράσεις που προτείνονται για την ανάδειξη των ορεινών και παραλίμνιων περιοχών είναι:

• Σχεδιασμός παρεμβάσεων στον τομέα του χιονοδρομικού τουρισμού.

• Ανάδειξη και προστασία των σπάνιων φυσικών πόρων. Προς την κατεύθυνση αυτή προτείνεται αξιοποίηση και ανάδειξη των λιμνών και των παραλιμνίων περιοχών και οικισμών και ανάδειξη παραποτάμιων θέσεων.

• Ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματα της περιοχής.

• Ανάδειξη και σήμανση των ιστορικών μονοπατιών της Δυτικής Μακεδονίας από την προϊστορική περίοδο μέχρι την πρόσφατη ιστορία του τόπου.

• Ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας με στόχο τη συγκράτηση του πληθυσμού, την εξασφάλιση πολλαπλών δυνατοτήτων απασχόλησης και τη δημιουργία εναλλακτικών πηγών εισοδήματος.

• Οριοθέτηση των βοσκοτόπων.

• Ενίσχυση του αγροτικού χώρου με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα, την αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και την ανάπτυξη επώνυμων τοπικών προϊόντων, καθώς και τη βελτίωση των δομών μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων.

• Βελτίωση των μεταφορικών συνδέσεων εντός του ορεινού - παραλίμνιου χώρου, αλλά και των συνδέσεων με τις υπόλοιπες περιοχές, τα αστικά κέντρα και τους μεγάλους οδικούς άξονες.

• Βελτίωση των διασυνοριακών τοπικής σημασίας συνδέσεων που διευκολύνουν τη δημιουργία τουριστικών διαδρομών ιδιαίτερα στο σύστημα λιμνών Πρεσπών - Οχρίδας, όπου απαιτείται η δημιουργία μικρών μεθοριακών σταθμών.

• Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων μέσω της ενίσχυσης και αναβάθμισης των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών.

• Σχεδιασμός ανάπτυξης και στήριξης του ιαματικού τουρισμού στην περιοχή.

Στη λογική αυτή εντάσσονται και τα πέντε Ολοκληρωμένα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης του Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ) που προβλέπεται να εφαρμοστούν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και συγκεκριμένα:

• ΟΠΑΑΧ Πιερίων
• ΟΠΑΑΧ Ορεινών Γρεβενών - Ανω Βοϊου
• ΟΠΑΑΧ Βίτσι - Καστοριάς
• ΟΠΑΑΧ Άσκιο - Νυμφαίο
• ΟΠΑΑΧ Πρεσπών - Κρυσταλλοπηγής.

Οι κύριοι άξονες των παρεμβάσεων που προτείνονται για κάθε μία από τις επί μέρους γεωγραφικές ενότητες είναι οι παρακάτω:

• Στην περιοχή Πρεσπών - Πισοδερίου - Φλώρινας οι παρεμβάσεις προτείνεται να επικεντρωθούν πρωτίστως στην προστασία του ιδιαίτερα ευαίσθητου φυσικού περιβάλλοντος των λιμνών που αποτελούν το συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων εναλλακτικού τουρισμού. Το χιονοδρομικό κέντρο Πισοδερίου μπορεί να αποτελέσει έναν επιπλέον τουριστικό πόλο. Ενας δεύτερος άξονας παρεμβάσεων συνίσταται στην αναδιάρθρωση των πρωτογενών δραστηριοτήτων και στην προώθηση τοπικών παραδοσιακών προϊόντων ποιότητας (π.χ. φασόλια Πρεσπών).

• Στην περιοχή Γράμμου-Όντριας-Καστοριάς και Βιτσίου, η προσπάθεια αναζωογόνησης και ενδυνάμωσης της περιοχής θα πρέπει να προσανατολιστεί αφ'ενός στην ανάπτυξη ειδικών, ήπιων μορφών τουρισμού με την αξιοποίηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής και την ταυτόχρονη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος, αφ'ετέρου στην αναδιάρθρωση των πρωτογενών δραστηριοτήτων με έμφαση στην κτηνοτροφία και στα γεωργικά προϊόντα ποιότητας.

• Στην περιοχή των Ορεινών Γρεβενών-Βοΐου, οι δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης μπορούν να βασιστούν στην παρουσία του χιονοδρομικού κέντρου Βασιλίτσας, καθώς και στην παρουσία του Εθνικού Δρυμού της Πίνδου (Βάλια Κάλντα - ευρύτερη περιοχή) για την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού. Για τη συγκεκριμένη περιοχή η παραγωγή, προβολή και προώθηση επώνυμων αγροτικών προϊόντων πρέπει να θεωρηθεί επιτακτική με δεδομένη την αστάθεια του χειμερινού τουρισμού που αποτελεί τη μόνη εναλλακτική αναπτυξιακή δραστηριότητα.

• Η ανάπτυξη της χωρικής ενότητας Δυτικής Εορδαίας-Βούρινου-Άσκιου - Νυμφαίου - Ανατολικού Βιτσίου - Αετού, βασίζεται στην αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων που αφορούν την τοπική παραγωγή, την κτηνοτροφία, την ανάπτυξη της γουνοποιίας (περιοχή Άσκιου) την ιστορική κληρονομιά, αλλά και την ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση των σπάνιων βιοτόπων (π.χ. λίμνες Χειμαδίτιδα & Ζάζαρη), οικοσυστημάτων και των τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας. Η λειτουργία της Εγνατίας αναμένεται να βελτιώσει την προσπελασιμότητα της περιοχής του Βούρινου και να δημιουργήσει ευνοϊκές προϋποθέσεις για την ανάδειξη της Κοιλάδας Μεσιανού Νερού, αλλά απαιτείται αυξημένη επαγρύπνηση για την αποφυγή αλλοιώσεων από την άναρχη αξιοποίηση αυτής της ευαίσθητης περιοχής. Η περιοχή Νυμφαίου αποτελεί ήδη πόλο έλξης οικολογικού και τουριστικού ενδιαφέροντος. Η αναζωογόνηση του πρωτογενούς τομέα προϋποθέτει και εδώ δράσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του, την αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και την ανάπτυξη των παραδοσιακών τοπικών προϊόντων καθώς και στη βελτίωση των δομών μεταποίησης και εμπορίας. Ο εκσυγχρονισμός των δραστηριοτήτων του κλάδου γούνας δέρματος και η διασύνδεσή του με τον τουρισμό θα έχει θετική επίπτωση στην τοπική οικονομία.

• Η ενότητα Πιερίων-Πολυφύτου-Αιανής, εκτιμάται ότι έχει θετική προοπτική για ανάπτυξη μέσω ενός προγράμματος ολοκληρωμένης παρέμβασης με έμφαση στις ειδικές μορφές τουρισμού και την αγροτική παραγωγή. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από την έντονη ανάπτυξη της γεωργίας, ορεινή και παραλίμνια, (σιτηρά, καλαμπόκι, μήλα, ροδάκινα, κρασί), ενώ σε ορισμένα τμήματα της ενότητας αναπτύσσεται και η κτηνοτροφία. Στο πλαίσιο αυτό προωθούνται δράσεις ενίσχυσης του αγροτικού χώρου. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η βελτίωση των δομών μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων της περιοχής προωθείται και μέσω της ανάπτυξης δράσεων για την υποστήριξη της παραγωγής κρόκου στην ομώνυμη Κοινότητα που βρίσκεται στις παρυφές της χωρικής αυτής ενότητας. Ένα ζήτημα το οποίο, πρέπει να επισημανθεί αφορά τη σύνδεση της τουριστικής ανάπτυξης και της λιμναίας αλιείας που προτείνεται στη λίμνη Πολυφύτου, της εντατικότερης ανάπτυξης της γεωργίας στην παραλίμνια περιοχή και τη λειτουργία του ΥΗΣ Ιλαρίωνα στις ανάντι περιοχές του ποταμού Αλιάκμονα που τροφοδοτεί τη λίμνη με νερά. Θα πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω τα ζητήματα της ρύπανσης της λίμνης από φυτοφάρμακα λόγω της ανάπτυξης της γεωργίας, καθώς και τα αποτελέσματα που μπορεί να έχει στο μικροπεριβάλλον (ευτροφισμός κ.λ.π.) η λειτουργία του ΥΗΣ Ιλαρίωνα που θα αυξήσει το χρόνο ανανέωσης των υδάτων. Το γεγονός αυτό πιθανά να περιορίζει τις δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού στην παραλίμνια περιοχή, τη δημιουργία του αρχαιολογικού πάρκου, καθώς και την ανάπτυξη της λιμναίας αλιείας.

• Στην περιοχή των λιμνών Βεγορίτιδας-Πετρών προτείνονται μια σειρά δράσεων με στόχο την προστασία του υδάτινου δυναμικού και του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του ποσοτικού υδάτινου ισοζυγίου και την ποιοτική εξυγίανση των λιμνών, με στόχο τη δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων τουρισμού και αναψυχής. Για την περιοχή Βεγορίτιδας - Πετρών εκπονείται ήδη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη.

3.6. Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων Τεχνικής υποδομής

3.6.1. Οδικό δίκτυο

(124) Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας περιλαμβάνει το τμήμα της Εγνατίας Οδού και τους Κάθετους Άξονες της Εγνατίας καθώς και το διοικητικά ιεραρχημένο σε Εθνικό (Πρωτεύον, Δευτερεύον, Τριτεύον), Επαρχιακό και Κοινοτικό ή Αγροτικό δίκτυο.

3.6.1.1. Εγνατία Οδός και Κάθετοι Άξονες

(125) Η Εγνατία Οδός αποτελεί το σημαντικότερο νέο οδικό έργο της χώρας συνδέοντας τις 4 Περιφέρειες της Βορείου Ελλάδος, από την Περιφέρεια Ηπείρου μέχρι την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης. Με κομβικό σημείο την σύνδεσή της με τον ΠΑΘΕ και το μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, προσφέρει την υποδομή για την ανάδυση ενός νέου αναπτυξιακού άξονα, που θα συνδέει τα αστικά κέντρα, από την Ηγουμενίτσα μέχρι την Αλεξανδρούπολη.

α. Ένταξη στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΤΕΝ)

(126) Πέραν της διαπεριφερειακής και ενδοπεριφερειακής σημασίας της, η Εγνατία Οδός εντάσσεται θεσμικά και λειτουργικά στα ευρύτερα Διευρωπαϊκά Δίκτυα, του οποίου και αποτελεί το νοτιότερο άξονα, συνδέοντας την Αδριατική με το Ευρωπαϊκό τμήμα της Τουρκίας και την Κωνσταντινούπολη αποκτώντας ένα διεθνή ρόλο.

(127) Η σύνδεση με τους κύριους διαδρόμους του Διευρωπαϊκού Δικτύου Χ, IV, IX επιτυγχάνεται με εννέα κάθετους άξονες οι οποίοι προσφέρουν, κατά μήκος του συνοριακού χώρου, συνδέσεις με την Αλβανία, ΠΓΔΜ, Βουλγαρία και Τουρκία.

β. Συνδυασμένες Μεταφορές

(128) Το σύστημα μεταφορών συμπληρώνεται με την άμεση σύνδεση της Εγνατίας με πέντε λιμάνια, οκτώ αεροδρόμια καθώς και με το σιδηροδρομικό δίκτυο (κυρίως με τους κλάδους που εξυπηρετούν λιμένες).

γ. Τεχνολογικός και Λειτουργικός Εξοπλισμός

(129) Η Εγνατία σχεδιάζεται με βάση ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο προδιαγραφών, σύγχρονων αυτοκινητόδρομων τόσο για την κατασκευή όσο και τη λειτουργία του έργου. Σε όλο το μήκος της προβλέπονται Χώροι Στάθμευσης και Αναψυχής (ΧΣΑ) καθώς και Σταθμοί Εξυπηρέτησης Αυτοκινήτων (ΣΕΑ).

(130) Σημαντικό στοιχείο υποδομής σε όλο το μήκος του οδικού άξονα αποτελούν οι εγκαταστάσεις οπτικών ινών που θα διατίθενται προς χρήση στην ευρύτερη ζώνη του άξονα, καθιστώντας την Εγνατία, εκτός από διάδρομο μεταφορών, διάδρομο πληροφορίας και υποδομών νέων τεχνολογιών.

δ. Χρονικός Προγραμματισμός

(131) Το έργο παρακολουθείται με βάση ένα σύνθετο προγραμματισμό που για τους σκοπούς του ΧΣΠ, διακρίνεται στις παρακάτω τρεις γενικευμένες περιόδους και τα αντίστοιχα τμήματα.

- Τμήματα σε κυκλοφορία το 2002 (σε λειτουργία)
- Τμήματα που θα αποδοθούν μέχρι το 2004
- Τμήματα που θα αποδοθούν μετά το 2004

(132) Για να εξασφαλιστεί μια συνεχώς διευρυνόμενη λειτουργία, έχει οριστεί η λεγόμενη "Λειτουργική Εγνατία", που προγραμματίστηκε να λειτουργεί από Ηγουμενίτσα μέχρι Κήπους με παρακάμψεις των καθυστερουμένων τμημάτων μέσω βελτιωμένων κλάδων του υφιστάμενου Εθνικού ή Νομαρχιακού δικτύου το 2004.

ε. Εκτίμηση Επιπτώσεων και το "Παρατηρητήριο της Εγνατίας Οδού"

(133) Το παρατηρητήριο χωρικών επιπτώσεων της Εγνατίας Οδού είναι ένα συνεχές ερευνητικό πρόγραμμα παρακολούθησης ορισμένων δεικτών, ώστε να εκτιμώνται οι επιπτώσεις από τη λειτουργία, με στόχο να είναι δυνατή μια συνολική αποτίμηση της αλληλεπίδρασης του οδικού άξονα με την αναπτυξιακή διαδικασία και τη χωροταξική οργάνωση.

(134) Έχουν προσδιοριστεί ιδιαίτεροι δείκτες για τη μέτρηση των κοινωνικο-οικονομικών, και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και δείκτες για τη μέτρηση αυτής καθ' εαυτής της λειτουργίας της οδού.

(135) Είναι προφανής η αναγκαιότητα συνεργασίας του Παρατηρητήριου με τον τρέχοντα χωροταξικό σχεδιασμό σε επίπεδο Περιφέρειας, ιδιαίτερα για θέματα που αφορούν στον ενδοπεριφερειακό χώρο και τις επιπτώσεις στη χωρική οργάνωση άλλα και στον άμεσο συνοριακό χώρο.

στ. Η Εγνατία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

(136) Η Εγνατία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διέρχεται με τμήμα 112,5 χλμ. με 6 ανισόπεδους κόμβους και δύο Κάθετους Άξόνες προς την ΠΓΔΜ και την Αλβανία. Οι δύο κάθετοι αυτοί άξονες διαρθρώνουν και το βασικό κορμό πρωτεύουσας-διευρωπαϊκής εμβέλειας οδικού δικτύου που διατρέχει την Περιφέρεια.

- Κάθετος άξονας 45: Σιάτιστα - Μ/Σ Κρυσταλλοπηγής 81 χλμ. Στη νέα θέση του Μ/Σ ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τον αλβανικό οδικό άξονα Pojan - Proger - Rapshtica. Προβλέπονται στον άξονα αυτό οι παρακάτω ολοκληρωμένες εγκάρσιες συνδέσεις:

1 Ν. Κωσταράζι - Α/Κ Άργους Ορεστικού

2 Α/Κ Άργους Ορεστικού - Α/Κ Μανιάκων & Α/Κ Κορομηλιάς

3 Α/Κ Άργους Ορεστικού - Αεροδρόμιο

4 Α/Κ Άργους Ορεστικού - Είσοδος Καστοριάς

5 Α/Κ Νεάπολης - Αλιάκμονα.

- Κάθετος Άξονας Φλώρινα - Μ/Σ Νίκης (έργο 50 Κοζάνη - Φλώρινα - Νίκη). Ο Άξονας αυτός μήκους 77 χλμ. αποτελεί την ανάπτυξη του κλάδου του Δέκατου (Χ) του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου ο οποίος μέσω Bitola - Veles - Σκόπια συνδέεται με το Βελιγράδι και την Βουδαπέστη.
- Κάθετος Άξονας - Έργο 51: Κοζάνη - Λάρισα (Παράκαμψη Ελασσόνας). Ο Άξονας αυτός αποτελεί ισχυρή σύνδεση με τη Θεσσαλία. Προβλέπονται στον Άξονα αυτό λειτουργικές παρακάμψεις των αστικών κέντρων (Κοζάνη, Πτολεμαΐδα, Αμύνταιο).
- Κάθετος Άξονας - Έργο 65: Γρεβενά - Λαμία

(137) Η "Λειτουργική Εγνατία" στην Περιφέρεια θα ολοκληρωθεί μέχρι το 2004. Η κύρια χάραξη θα λειτουργεί από τον Α/Κ Γρεβενών - Καλαμπάκας μέχρι τα ανατολικά όρια της Περιφέρειας και μέχρι την Θεσσαλονίκη. Το υπόλοιπο τμήμα δυτικά μέχρι τον Α/Κ Παναγιάς και Α/Κ Βόλου θα αποδοθεί μετά το 2004 αλλά θα λειτουργεί παράκαμψη της υφιστάμενης οδού Γρεβενών - Μηλιάς - Μετσόβου όπου θα εκτελεστούν βελτιώσεις. Η καθυστέρηση των έργων στο τμήμα Μετσόβου καθιστά την σύνδεση της Περιφέρειας με την Ήπειρο δυσχερή για το μεσοπρόθεσμο ορίζοντα του Χωροταξικού Σχεδίου.

ζ. Ο διπλός ρόλος της Εγνατίας και η σχέση με τη χωρική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

(138) Η επίδραση του δικτύου Εγνατία - Κάθετοι Άξονες στην χωρική ανάπτυξη της Περιφέρειας έχει δύο διαστάσεις. Η μία διάσταση αφορά τις διαπεριφερειακές και διακρατικές συνδέσεις και η δεύτερη τις ενδοπεριφερειακές συνδέσεις.

1. Η ευρύτερη χωρική διάσταση

(139) Η πρώτη διάσταση αφορά τη θέση της Περιφέρειας σε έναν ευρύτερο Βαλκανικό και Κεντροευρωπαϊκό χώρο. Δια του συστήματος Εγνατία / Κάθετοι άξονες προσφέρεται εν δυνάμει η διέξοδος της ΠΓΔΜ αλλά και της Ν. Αλβανίας προς τον νότο, τον λιμένα της Θεσσαλονίκης αλλά και του Βόλου με τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσόγειου. Η χωρική και αναπτυξιακή ολοκλήρωση και η αντίστοιχη αύξηση της σημασίας της Περιφέρειας θα εξαρτηθεί κυρίως από εξωγενείς αναπτυξιακούς και γεωπολιτικούς παράγοντες περιφερειών άλλων χωρών. Αυτή η προοπτική προσδίδει στην Εγνατία αναπτυξιακό χαρακτήρα, αναδεικνύοντας την, από απλό διάδρομο διαμπερούς διέλευσης οχλούσας εμπορευματικής κυκλοφορίας, σε στοιχείο αναπτυξιακής υποδομής.

(140) Η ίδια η Περιφέρεια εξάλλου μέσω της Πύλης του λιμένα Ηγουμενίτσας διασυνδέεται με την Αδριατική. Στις περιπτώσεις που στο μέλλον η διαπόρθμευση της Αδριατικής θα γίνεται και μέσω των Αλβανικών λιμανιών, Δυρραχίου (Durres) και Αυλώνας (Vlore). Ο ρόλος του αυτοκινητόδρομου Εγνατίας Οδού για τη διασύνδεση με την πύλη του Βοσπόρου προβλέπεται να διατηρείται, σε συνδυασμό με την οδική διασύνδεσή της με το λιμάνι του Δυρραχίου διαμέσου του οδικού άξονα Σιάτιστας - Κρυσταλλοπηγής/Ιεροπηγής - Δυρραχίου και με το λιμάνι της Αυλώνας διαμέσου του οδικού άξονα Ιωαννίνων - Κακαβιάς - Αυλώνας.

2. Η ενδοπεριφερειακή χωρική διάσταση

(141) Η δεύτερη, ενδοπεριφερειακή, διάσταση - αλλά και με αναφορά στις διαπεριφερειακές σχέσεις του χώρου της Βόρειας Ελλάδας - αφορά σε "εσωτερικά" θέματα χωρικής οργάνωσης, με παραμέτρους που προσδιορίζονται και, ενδεχομένως, ελέγχονται με μεγαλύτερη ευχέρεια. Η βασική διαπεριφερειακή σχέση είναι αυτή με το μεγάλο αστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης αλλά και με τη Λάρισα, καθώς και με το κέντρο της Ηπείρου - τα Ιωάννινα - όταν η σύνδεση αυτή γίνει εφικτή.

(142) Η Εγνατία είναι ένα σύγχρονο οδικό έργο ωστόσο δεν εγγυάται από μόνο του την άρση της περιφερειακότητας εφ' όσον δεν κινηθεί - και σε άλλους τομείς πέραν των μεταφορών - μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή διαδικασία που θα εγγυάται τη συγκράτηση του πληθυσμού.

(143) Στο ενδοπεριφερειακό επίπεδο, το έργο του κύρι-

ου άξονα θα αρχίσει να λειτουργεί μετά το 2004, ως στοιχείο συνοχής του οικιστικού δικτύου με σημαντική επίδραση στις χρονοαποστάσεις των μετακινήσεων, το ημερήσιο σύστημα μετακινήσεων, τις σχέσεις τόπου κατοικίας / τόπου εργασίας για τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, κυρίως αυτά που βρίσκονται επί του κεντρικού άξονα ή επί των καθέτων αξόνων.

η. Επιπτώσεις στις χρήσεις γης και στις χωροθετήσεις δραστηριοτήτων

1. Πιέσεις στις Χρήσεις γης

(144) Σε πιο τοπικό επίπεδο, ο άξονας της Εγνατίας μαζί με τους κλάδους καθέτων αξόνων επιδρά στις χρήσεις γης, ασκώντας πιέσεις κατά μήκος του διαδρόμου διέλευσης καθώς και στις περιοχές όπου αναπτύσσονται τα μεγάλα αλλά και τα μεσαία αστικά κέντρα (βλέπε οικιστικό δίκτυο).

(145) Οι πιέσεις δεν είναι ομοιόμορφες. Μια και ο κύριος άξονας είναι κλειστού τύπου, οι πιέσεις ασκούνται στους κόμβους και κυρίως σε αυτούς που έχουν στρατηγική θέση σε σχέση με τα αστικά κέντρα. Στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού είναι απαραίτητο, στις περιοχές αυτές, να ληφθούν μέτρα οργάνωσης των χρήσεων γης. Στους κλάδους του δικτύου όπου οι δρόμοι δεν είναι κλειστοί αυτοκινητόδρομοι, θα πρέπει να ελεγχθεί η κατά τυχαίο τρόπο γραμμική ανάπτυξη παρόδιων χρήσεων.

2. Σχέση πρωτεύοντος δικτύου Εγνατίας και χωροθέτησης παραγωγικών δραστηριοτήτων.

(146) Η χωρική διάταξη του οδικού δικτύου καθορίζει ορισμένα από τα κριτήρια χωροθέτησης σημαντικών παραγωγικών δραστηριοτήτων, είτε αυτές εγκαθίστανται οργανωμένα (π.χ. ΒΕΠΕ, ΒΙΠΕ) είτε ορίζονται ως ζώνες χρήσεων γης με διακεκριμένα επίπεδα όχλησης. Η εγγύτητα στο πρωτεύον δίκτυο καθώς και η κατάλληλη συγκοινωνιακή σύνδεση, αποτελούν στοιχεία κατευθύνσεων χωροθετήσεων για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

3.6.1.2. Το υπόλοιπο οδικό δίκτυο

(147) Το υπόλοιπο οδικό δίκτυο (Εθνικό-Νομαρχιακό) και η ιεραρχημένη λειτουργική σύνδεσή του με το σύστημα Εγνατία - Κάθετοι Άξονες, χρήζει ιδιαίτερης μέριμνας ώστε να αποφευχθεί το σύνηθες φαινόμενο της εγκατάλειψης και κατάρρευσής του. Η ορθολογική συνοχή και ιεράρχηση του δικτύου αυτού συμβάλλει στην οργάνωση των χρήσεων γης και τον έλεγχο της άναρχης διασποράς χρήσεων στον εξωαστικό χώρο.

(148) Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στη βελτίωση του ορεινού οδικού δικτύου για την δημιουργία ορεινών διαδρομών τουρισμού - αναψυχής κυρίως σε υφιστάμενες χαράξεις με ήπιες βελτιώσεις. Επίσης, προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη σύνδεση οικισμών 3ου και 4ου επιπέδου με την Εγνατία οδό και τους κάθετους άξονές της.

3.6.2. Αεροδρόμια

(149) Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εξυπηρετείται σήμερα από δύο Αεροδρόμια της Καστοριάς και της Κοζάνης. Έχουν επίσης κατασκευαστεί και λειτουργούν δύο Ελικοδρόμια, στο Νεστόριο Καστοριάς και στη Φλώρινα, ενώ προβλέπεται η δημιουργία ενός ακόμη ελικοδρομίου στην περιοχή Γρεβενών.

(150) Από τα δύο Αεροδρόμια της Περιφέρειας, το Αεροδρόμιο της Καστοριάς "Αριστοτέλης" διαθέτει πλέον αεροδιάδρομο που το καθιστά ικανό να δέχεται πτήσεις εξωτερικού αεροσκαφών τύπου Boeing, Airbus, κ.λπ. Προβλέπεται η αύξηση της μελλοντικής επιβατικής κίνησης του λόγω των νέων υποδομών αλλά και των παραγόντων που δημιουργούν την ζήτηση.

(151) Το Αεροδρόμιο της Κοζάνης "Φίλιππος" προβλέπεται να λειτουργεί συμπληρωματικά για τις ανάγκες της έδρας της Περιφέρειας, δεχόμενο πτήσεις αεροσκαφών μικρού μεγέθους όπως στα σημερινά δρομολόγια μετά από έργα αναβάθμισής του.

(152) Η εκτίμηση της αναμενόμενης μελλοντικής επιβατικής κίνησης εσωτερικού, βασίζεται στην εξέλιξη τεσσάρων βασικών παραμέτρων:

- Την πορεία της επεξεργασίας και εμπορίας της γούνας με όλες τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις.
- Την ανάπτυξη του τουρισμού στην ορεινή περιοχή και τις Πρέσπες.
- Την διαμόρφωση συνθηκών καλής γειτονίας με την Αλβανία.
- Τις ιδιαίτερες εμπορικές σχέσεις με τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

3.6.3. Σιδηρόδρομος

(153) Η Περιφέρεια εξυπηρετείται από το υφιστάμενο σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας με δευτερεύοντα σε σημασία κλάδο του εθνικού δικτύου. Το δίκτυο της χώρας κυριαρχείται από τον κεντρικό άξονα Αθήνας - Θεσσαλονίκης - Ειδομένης κατά μήκος του οποίου πραγματοποιείται την περίοδο αυτή και η μεγαλύτερη επένδυση εκσυγχρονισμού (διπλή γραμμή, ηλεκτροκίνηση, εκσυγχρονισμός σταθμών, κ.λπ).

(154) Το δίκτυο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας περιορίζεται στους Άξονες Αμύνταιο-Φλώρινα και Αμύνταιο-Κοζάνη. Η σημασία του κλάδου Θεσσαλονίκη - Αμύνταιο - Φλώρινα και επομένως οι δυνατότητες ανάπτυξής του, εξαρτάται από την σύνδεσή του με τις γειτονικές χώρες και τη λειτουργική του αναβάθμιση. Σημαντικός είναι και ο ρόλος του σιδηρόδρομου στον Άξονα Κοζάνης - Αμύνταιου ως προς την εμπορευματική κίνηση (λιθάνθρακες, πετρέλαιο, λιγνίτης και γεωργικά προϊόντα).

(155) Παρά τους παραπάνω αναφερθέντες περιορισμούς στον άμεσο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα προβλέπονται σημαντικά έργα βελτίωσης της λειτουργικότητας της υφιστάμενης χάραξης σε όλο το μήκος της γραμμής Πλατύ - Άρνισσα - Φλώρινα / Κοζάνη - Σ.Σ.Καυκάσου σύνδεση με Μοναστήριο της ΠΓΔΜ με ανάλογη επίπτωση στην μείωση των χρονοαποστάσεων.

Προβλέπεται η πλήρης ανακατασκευή της γραμμής Αμυνταίου - Κοζάνης, κλάδος που θα λειτουργεί σε τοπικό επίπεδο ή προαστειακού τύπου.

(156) Οι βασικές επιλογές μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού για τη βελτίωση της λειτουργικότητας του δικτύου είναι οι εξής:

- Επέκταση της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης - Αμύνταιου - Φλώρινας προς τον μεθοριακό σταθμό Κρυσταλλοπηγής και διασύνδεσή του με το αλβανικό σιδηροδρομικό δίκτυο στην περιοχή του Pogradec, δια μέσου του οποίου διασφαλίζεται σιδηροδρομική πρόσβαση της Θεσσαλονίκης και γενικότερα της βόρειας Ελλάδας στις ακτές της Αδριατικής (λιμάνι Δυρραχίου).
- Εγκατάσταση και λειτουργία ηλεκτροκίνητου σιδηρόδρομου προαστειακού τύπου σύνδεσης Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Αμύνταιου - Φλώρινας.

• Επέκταση της σιδηροδρομικής γραμμής στη δυτική πλευρά (Κρυσταλλοπηγή - Καστοριά - Σιάτιστα).

(157) Στον απώτατο ορίζοντα προγραμματισμού θα πρέπει να τοποθετηθεί η ολοκλήρωση του δικτύου με τον κλάδο Κοζάνη - Καλαμπάκα με μονή γραμμή, έργο του οποίου η σκοπιμότητα θα πρέπει να εξεταστεί μέσα στο πλαίσιο του τρέχοντος σχεδιασμού.

(158) Στους μεθοριακούς σταθμούς προβλέπονται νέα κτιριακά συγκροτήματα από τον ΟΣΕ, όπως και για όλα τα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε. Πρόκειται για εγκαταστάσεις που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες υγειονομικών ελέγχων, αποθήκευσης και συναφών λειτουργιών κυρίως για τις εμπορευματικές μεταφορές.

3.7. Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων λοιπής τεχνικής υποδομής

3.7.1. Ενέργεια

(159) Ο τομέας της ενέργειας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τις εξελίξεις στην Περιφέρεια και επηρεάζεται από εξωγενείς παράγοντες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

(160) Ο σταθμός ηλεκτροπαραγωγής στην περιοχή της Μελίτης ολοκληρώνει την βιομηχανοποίηση του ανατολικού τμήματος της Περιφέρειας και αναμένεται να προκαλέσει αλλαγές τόσο στην εικόνα της απασχόλησης του Νομού Φλώρινας, όσο και στα χαρακτηριστικά της οικονομίας του Νομού. Με τη λειτουργία των σταθμών αυτών το ποσοστό της εθνικά καταναλισκόμενης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται μέσα στα όρια της Δυτικής Μακεδονίας θα ξεπεράσει το 80%. Η τεχνική εικόνα συμπληρώνεται με το φράγμα στον Ιλαρίωνα που εκτός από αρδευτική χρήση θα υποστηρίξει και τη λειτουργία υδροηλεκτρικού σταθμού.

1. Γενικοί Στόχοι

(161) Σχετικά με την ορθολογική αξιοποίηση των ορυκτών και υδάτινων πόρων τίθενται οι εξής γενικοί στόχοι για την περίοδο 2000-2006:

• Η ολοκληρωμένη αξιοποίηση των ορυκτών πρώτων υλών μέσω της ανάπτυξης τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον (εξοικονόμηση νερού και ενέργειας, βελτίωση παραγωγικής διαδικασίας, κ.λπ.).

• Η ανάπτυξη στον τομέα των βιομηχανικών ορυκτών και των διακοσμητικών πετρωμάτων, με κύριες κατευθύνσεις την ανάπτυξη νέων προϊόντων και αγορών και τη βελτίωση υφισταμένων προϊόντων.

• Η ορθολογική αξιοποίηση των υδατικών πόρων, σε συνθήκες υψηλής και διαρκώς αυξανόμενης ζήτησης νερού για ποικίλες χρήσεις, που καλύπτουν ευρύ φάσμα αναγκών όλων των τομέων της οικονομίας με παράλληλη προστασία των υπογείων νερών από την ρύπανση (από λιπάσματα, απόβλητα, απορρίμματα).

• Η συστηματική ποσοτική και ποιοτική παρακολούθηση των υπογείων νερών, με πλήρη αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας, επικαιροποίηση των στοιχείων και στήριξη των διαχειριστικών προγραμμάτων.

2. Στρατηγική Επίτευξης Στόχων

(162) Οι στόχοι αυτοί καθορίζουν τους παρακάτω άξονες πάνω στους οποίους διαρθρώνονται οι δράσεις και τα έργα που προωθούνται κατά προτεραιότητα στο μεσοπρόθεσμο ορίζοντα:

• Η ολοκλήρωση και αναβάθμιση των ενεργειακών υποδομών της χώρας (δικτύων μεταφοράς, διανομής, αποθήκευσης διαφόρων μορφών ενέργειας).

• Η διασύνδεση με διεθνή ενεργειακά δίκτυα (ηλεκτρισμού, φυσικού αερίου, πετρελαίου).

• Η περαιτέρω διεύρυνση του μεριδίου των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο με την κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων και την ενίσχυση των υποδομών που απαιτούνται για την επιτάχυνση της διείσδυσής τους στην αγορά.

• Η μείωση της ενεργειακής έντασης με επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας, μείωση των απωλειών των δικτύων μεταφοράς, επέκταση της συμπαραγωγής.

• Η μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη χρήση ενέργειας, και η τήρηση των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων της χώρας, περιλαμβανομένης της ποιότητας των καυσίμων.

(163) Η μετάβαση σ' ένα καθεστώς απελευθερωμένων αγορών, θέτει ως οριζόντια προτεραιότητα την ανταγωνιστική λειτουργία τους. Καταλυτικό ρόλο στην κατεύθυνση αυτή κατέχει η επίτευξη της διεύρυνσης της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα, μέσω κατάλληλων σχημάτων συνεργασίας δημόσιου-ιδιωτικού τομέα με αξιοποίηση της αποκτηθείσας εμπειρίας, στις περισσότερες δράσεις του ενεργειακού τομέα, όπως ηλεκτροπαραγωγή, αξιοποίηση ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας, συμπαραγωγή, διανομή φυσικού αερίου, μεταφορά πετρελαίου κ.λπ.

3.7.2. Τηλεπικοινωνίες

(164) Το τηλεπικοινωνιακό δίκτυο της Δυτικής Μακεδονίας - τουλάχιστον σε ότι αφορά τις υπηρεσίες που παρέχει ο ΟΤΕ - χαρακτηρίζεται πλήρες και σύγχρονο. Οι νέες παρεμβάσεις σχετίζονται με την ανάπτυξη της κινητής τηλεφωνίας, τη δημιουργία τοπικών δικτύων πληροφοριών και την κατασκευή κέντρων τηλεδιάσκεψης.

3.7.3. Ύδρευση - Αποχέτευση

(165) Τόσο οι υδρευτικές όσο και οι αποχετευτικές ανάγκες των οικισμών καλύπτονται ικανοποιητικά για το σύνολο της Περιφέρειας. Έργα υπερτοπικής σημασίας για την ανάπτυξη των υποδομών αυτών δεν προτείνονται από το παρόν πρόγραμμα. Συνοψίζονται ωστόσο οι παρακάτω ελλείψεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν:

• Η πρόβλεψη για την κάλυψη των υδρευτικών αναγκών της Κοζάνης που σήμερα υδρεύεται από τα διαρκώς συρρικνούμενα υδατικά αποθέματα της λεκάνης Σαριγκιόλ. Η μείωση των αποθεμάτων, αποτέλεσμα των εξορυκτικών δραστηριοτήτων της ΔΕΗ στην ευρύτερη περιοχή της λεκάνης, δεν είναι εύκολο να αντιμετωπιστεί. Εναλλακτικά προτείνεται να διερευνηθούν οι δυνατότητες αξιοποίησης του "καρστικού υδροφορέα Βερμίου" που εντοπίστηκε από το ΙΓΜΕ. Η ποσότητα αλλά και η ποιότητα του υδάτινου αυτού δυναμικού πρέπει από σήμερα να προστατευτούν από τις επιδράσεις των εξορύξεων ώστε να παραμείνουν αδιατάραχτες μέχρι τη μελλοντική αξιοποίησή τους. Προς το παρόν και για την ενίσχυση του δικτύου, μελετήθηκαν και κατασκευάζονται έργα ύδρευσης της Κοζάνης από γεωτρήσεις στις περιοχές Πετρανών, Βαθύλακκου κλπ.

• Η υλοποίηση του προγράμματος ανακατασκευής, εκσυγχρονισμού και λειτουργίας του ΒΙΟ.ΚΑ. Αμυνταίου αποτελεί παράγοντα περιβαλλοντικής ανακούφισης του ήδη βεβαρημένου από ρύπους υδάτινου δυναμικού της

άμεσης λεκάνης και γι' αυτό πρέπει να ολοκληρωθεί κατά προτεραιότητα.

3.7.4. Διαχείριση Υδάτινων Πόρων

(166) Η Δυτική Μακεδονία διαθέτει τεράστια αποθέματα επιφανειακών και υπογείων νερών, που όμως δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς για την άρδευση της γεωργικής γης, κυρίως λόγω της εξορυκτικής και της ηλεκτροπαραγωγικής δραστηριότητας που ανταγωνίζεται τις γεωργικές χρήσεις και οδηγεί σε καταστροφή του υδροφόρου ορίζοντα, όπως στην περίπτωση της λεκάνης Αμυνταίου - Πτολεμαΐδας - Σερβίων.

(167) Η επιφανειακή απορροή λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων αποτελούν παράγοντες ρύπανσης για πολλές από τις λίμνες της Περιφέρειας (λίμνη Καστοριάς, Πρέσπες, Βεγορίτιδα, Χειμαδίτιδα), υποβαθμίζοντας την ποιότητα των επιφανειακών υδάτινων πόρων. Αντίθετα, η λειτουργία βιολογικών καθαρισμών στα αστικά κέντρα της Περιφέρειας έχει περιορίσει την επιβάρυνση των λιμνών από τα αστικά λύμματα.

(168) Ειδικά, η δραστηριότητα της ΔΕΗ κατά μήκος της ζώνης Μελίτη - Αμύνταιο -Πτολεμαΐδα - Κοζάνη, έχει διαταράξει σημαντικά την οικολογική ισορροπία της περιοχής, χωρίς ωστόσο να γίνονται συστηματικοί έλεγχοι της ποιότητας των νερών. Θα πρέπει να δημιουργηθεί η υποδομή για τη μέτρηση της ποιότητας των νερών, έτσι ώστε, για τις θέσεις τουλάχιστον εκείνες όπου είναι εμφανής η ύπαρξη προβλήματος ρύπανσης, να μπορούν να ποσοτικοποιούνται οι παράμετροι που την καθορίζουν, ώστε να είναι δυνατός και ο σχεδιασμός για την αντιμετώπισή της. Προς την κατεύθυνση αυτή προβλέπεται να συμβάλλει το Κέντρο Περιβάλλοντος Ν. Κοζάνης, που θα πρέπει να μετεξελιχθεί σε περιφερειακό φορέα. Η καταστροφή του υδάτινου δυναμικού στην περιοχή των ορυχείων της ΔΕΗ δημιουργεί την ανάγκη εμπλουτισμού και προστασίας των υπόγειων υδροφορέων.

3.7.5. Διαχείριση απορριμμάτων

(169) Η αξιοποίηση τμήματος των αδρανών πεδίων εξόρυξης ως χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων και η υλοποίηση Περιφερειακού Συστήματος συλλογής μεταφόρτωσης και μεταφοράς είναι οι βασικοί άξονες που τίθενται για τη λειτουργία του. Η υλοποίηση του Περιφερειακού Κέντρου ανακύκλωσης και μονάδας διαλογής και λιπασματοποίησης, αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για τη Δυτική Μακεδονία αφού προβλέπεται να ελέγξει το τεράστιο πρόβλημα της διασποράς πολλών και πολύ συχνά ανεξέλεγκτων χωματερών που λειτουργούν σήμερα χωρίς υποδομή και αποτελούν εστίες ρύπανσης και παράγοντες υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος.

3.9. Προγραμματικά πλαίσια χωροθέτησης παραγωγικών δραστηριοτήτων και καθορισμός περιοχών για αναζήτηση ΠΟΑΠΔ

3.9.1. Πρωτογενής Τομέας

α. Προστασία αγροτικής γης

(170) Η προστασία των εκτάσεων γεωργικής παραγωγής θεωρείται απαραίτητη παρά την παρατηρούμενη τάση συρρίκνωσης του πρωτογενούς τομέα αλλά και της συρρίκνωσης των γεωργικών εδαφών ως αποτέλεσμα της επέκτασης των δραστηριοτήτων εξόρυξης. Η προστασία επιτυγχάνεται είτε με γενικές κατευθύνσεις που αποκλείουν χωροθετήσεις δραστηριοτήτων που συγκρούονται με τις δραστηριότητες αγροτικής παραγωγής, είτε με τους εξειδικευμένους περιορισμούς χρήσεων γης μέσω ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ.

(171) Στην Περιφέρεια διακρίνονται δύο διαβαθμίσεις γεωργικής γης όσων αφορά τους περιορισμούς ως προς τις χρήσεις και την δόμηση:

- Γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας (αρδευόμενες περιοχές).
- Λοιπές γεωργικές εκτάσεις κυρίας χρήσης.

(172) Η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας της Περιφέρειας βρίσκεται στις εξής περιοχές:

- Οι γεωργικές εκτάσεις που καλύπτονται από δίκτυα άρδευσης στο Νομό Κοζάνης εντοπίζονται στο Δήμο Σερβίων (στις περιοχές Αυλών, Σερβίων, Βαθύλακκου και Πλατανορεύματος), στο Δήμο Αιανής (στην περιοχή Χρωμίου), στο Δήμο Ελιμείας (στις περιοχές Σπάρτου, Κοντοβουνίου και Αμυγδαλέας), στο Δήμο Κοζάνης (περιοχές Καλαμιάς, Βατερού και Αργίλου), στο Δήμο Ελλησπόντου (στις παρυφές των οικισμών Αγ. Δημητρίου και Ρυακίου), στο Δήμο Μουρικίου (στην περιοχή Αρδάσσης), στο Δήμο Βερμίου (στις περιοχές Ανατολικού και Πύργων), στο Δήμο Ασκίου (Εράτυρα, Καλονέρι, Σισάνι, Πελεκάνος), στο Δήμο Νεάπολης (στις περιοχές Δρυοβούνου και Αλιάκμονα-Πεπονιάς) και στο Δήμο Σιάτιστας (στις παρυφές του οικισμού του Παλαιόκαστρου). Εδώ, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις των Δήμων Ελλησπόντου και Μουρικίου βρίσκονται μέσα στην περιοχή του εν δυνάμει λιγνιτικού πεδίου στο Νομό Κοζάνης, γεγονός που προοπτικά θα σημάνει την εξαφάνισή τους.
- Στο Νομό Γρεβενών οι γεωργικές εκτάσεις που καλύπτονται με δίκτυα άρδευσης εντοπίζονται στο Δήμο Δεσκάτης (στις περιοχές Παναγιάς και Παλιουριάς), στο Δήμο Γρεβενών (σε περιοχές στις παρυφές των οικισμών Καλοχίου, Φελλίου, Πόρου και Κυρακαλής), στο Δήμο Γόργιανης (στην περιοχή Πηγαδίτσας), στο Δήμο Ηρακλεωτών (στην περιοχή Κιβωτού-Κοκκινιάς-Ταξιάρχη) και στο Δήμο Χασίων (Καρπερό-Δήμητρα).
- Στο Νομό Καστοριάς οι γεωργικές εκτάσεις που καλύπτονται από δίκτυα άρδευσης εντοπίζονται στο Δήμο Αλιάκμονα (στην περιοχή Αγ. Κυριακής) στο Δήμο Κορεστίων (στις περιοχές Χαλάρων, Μακροχωρίου και Μελά) και σε μια μεγάλη έκταση γύρω από τη λίμνη Καστοριάς εντός των ορίων των Δήμων Ιων. Δραγούμη, Μακεδνών, Αγ. Αναργύρων και Βιτσίου.
- Στο Νομό Φλωρίνης οι αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις εντοπίζονται στο Δήμο Πρεσπών (στις περιοχές Λαιμού, Πλατέος και Λευκώνος), στο Δήμο Κλεινών (στις περιοχές Άνω και Κάτω Καλλινίκης), στο Δήμο Μελίτης (στις παρυφές του οικισμού του Νεοχωρακίου), στο Δήμο Αμυνταίου και στους Δήμους Φιλώτα, Αετού και Περάσματος.
- Στις περιοχές αυτές προβλέπονται χρήσεις και εγκαταστάσεις συναφείς με την γεωργία όπως αγροτικές αποθήκες και μονάδες μεταποίησης και επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων.

(173) Στις περιοχές όπου η γεωργική εκμετάλλευση αποτελεί κύρια χρήση, είναι δυνατόν να χωροθετούνται άλλες χρήσεις σε επιλεγμένα τμήματα, εφόσον αιτιολογείται η σκοπιμότητα και απουσιάζουν οι εναλλακτικές διέξοδοι σε περιοχές μικρότερης παραγωγικότητας (π.χ. αγροικίες και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις εσταβλισμένης μορφής). Μεταποιητικές μονάδες γεωργικών προϊόντων ονομασίας προέλευσης μπορεί να εγκαθίστανται μέ-

σα στις περιοχές παραγωγής τους (οινοποϊα - αμπελουργικές περιοχές) καθώς και ΠΟΑΠΔ με εγκαταστάσεις που αποκλειστικά έχουν σχέση με την γεωργία.

(174) Στις περιοχές που χαρακτηρίζονται ως "λοιπή γεωργική γη" θα μπορούν να χωροθετούνται οργανωμένες αναπτύξεις (ΠΟΑΠΔ, οικιστικές επεκτάσεις, περιοχές παραθεριστικής κατοικίας, τουριστικές εγκαταστάσεις ή άλλες ειδικές χρήσεις).

β. Γεωργικός Τομέας

(175) Στον πρωτογενή και ειδικότερα στον γεωργικό τομέα οι προτάσεις για δημιουργία θερμοκηπιακών καλλιεργειών με την αξιοποίηση της τηλεθέρμανσης μπορούν να οργανωθούν χωρικά κατά μήκος των υφιστάμενων αγωγών τηλεθέρμανσης στο ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας, και αλλού. Η προοπτική για την κατασκευή δικτύων τηλεθέρμανσης και στην πόλη της Φλώρινας (αξιοποιώντας την παραγόμενη θερμότητα από τον ΑΗΣ Μελίτης) πιθανά στο μέλλον να δώσει την δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη των καλλιεργειών αυτών. Σημαντικό στοιχείο του γεωργικού τομέα αποτελούν οι βιολογικές καλλιέργειες στο σύνολο της Περιφέρειας.

γ. Κτηνοτροφικές Ζώνες

(176) Στον τομέα της κτηνοτροφίας οι προτάσεις για οργάνωση κτηνοτροφικών πάρκων ή ζωνών με πρόβλεψη για την κατασκευή των βασικών έργων υποδομής δημοσίου χαρακτήρα συνδέονται με την υιοθέτηση ως πρόσφορων περιοχών για την χωροθέτησή τους αυτών όπου ήδη σήμερα συγκεντρώνονται οι βοσκότοποι και οι κτηνοτροφικές μονάδες και όπου αλλού υπάρχουν προϋποθέσεις. Οι σημαντικότερες τέτοιες συγκεντρώσεις παρατηρούνται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Περιφέρειας (Δ. Σερβίων, Λιβαδερού, Καμβουνίων, Δεσκάτης), στο ανατολικό τμήμα (Δ. Βελβενδού, Ελλησπόντου), στο βορειοανατολικό τμήμα (Δ. Μελίτης, Αμυνταίου, Περάσματος), στο βόρειο τμήμα (Δ. Κάτω Κλεινών), στο δυτικό τμήμα (Κ. Κρυσταλλοπηγής και στην περιοχή του Γράμμου), στο σύνολο του Ν. Γρεβενών, και στις περιοχές Βιτσίου, Μουρικίου, Γέρμας και στον ορεινό όγκο Βιτσίου. Οι περιοχές Ν. Καστοριάς Σιάτιστας, Άσκιου, Βλάστης, Άνω Βοϊου προσφέρονται για τη συγκέντρωση κτηνοτροφικών μονάδων εκτροφής γουνοφόρων ζώων.

δ. Αλιεία εσωτερικών υδάτων - ΠΟΑΥ

(177) Η συμμετοχή της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην παραγωγή διαφόρων αλιευμάτων από τις περιοχές εσωτερικών υδάτων αντιπροσωπεύει το 6.7% της παραγωγής στο σύνολο της χώρας ή το 15% στο σύνολο των τριών Περιφερειών Μακεδονίας και Θράκης. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να αυξηθεί στο μέλλον αν η ανάπτυξη του κλάδου οδηγήσει στην οργάνωση παραγωγικότερων μονάδων. Οι Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ - που αποτελούν ειδικές περιοχές ΠΟΑΠΔ) αρμόζει να θεσμοθετηθούν κατά προτεραιότητα για το σύστημα λίμνης Πολυφύτου - ποταμού Αλιάκμονα, χωρίς να αποκλείονται και άλλες λίμνες (Βεγορίτιδα, Χειμαδίτιδα κλπ) με εξαίρεση τις Πρέσπες όπου θα πρέπει να εφαρμόζονται μόνο παραδοσιακά πρότυπα παραγωγής, συμβατά με το οικοσύστημα του δρυμού.

ε. Μεταλλεία - Ορυχεία

(178) Ο ορυκτός πλούτος της Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την κατοχύρωση του ιδιαίτερου ρόλου της Περιφέρειας σε εθνικό και ευρύτερο επίπεδο. Ωστόσο, με εξαίρεση το λιγνίτη, τα αξιόλογα ορυκτά της περιοχής δεν έχουν τύχει της ανάλογης με την ποιότητα και ποσότητα των αποθεμάτων τους αξιοποίηση για λόγους που οφείλονται σε αντικειμενικές συνθήκες της διεθνούς αγοράς (αμίαντος, χουντίτης, νικέλιο), είτε στην έλλειψη κρατικής στήριξης (μάρμαρα).

(179) Η παγκοσμιοποιημένη πλέον αγορά χαρακτηρίζεται από παραπέρα υποχώρηση των ναύλων, από παρατεινόμενη ύφεση στην οικονομία της πρώην ΕΣΣΔ και άλλων χωρών, γεγονός που διατήρησε την αστάθεια στις συγκεκριμένες αγορές, αλλά και από χαμηλή ζήτηση στον απόηχο της οικονομικής κρίσης που έπληξε τις ασιατικές χώρες.

(180) Αντίθετα για τα μάρμαρα οι προοπτικές είναι περισσότερο ευοίωνες. Το Κέντρο Ανάπτυξης Μαρμάρου στον Τρανόβαλτο με τον εκθεσιακό χώρο για την προβολή των διαφόρων ποιοτήτων και των παραγώγων τους και το Τμήμα Προώθησης Προϊόντων και Διερεύνησης Εμπορικών Συμφωνιών καθώς και το εργαστήριο ελέγχου Ποιότητας θα επιτρέψουν να αναζωογονηθεί ο κλάδος και να οργανωθεί σε καλύτερες βάσεις η παραγωγή.

(181) Ένα γενικό μέτρο που είναι απαραίτητο να προωθηθεί στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού, προκειμένου να διασφαλίσει την ισότιμη μεταχείριση του κλάδου σε σχέση με τις υπόλοιπες δραστηριότητες, είναι ο καθορισμός μεταλλευτικών ζωνών κύριας ή αποκλειστικής δραστηριότητας, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 2742/99. Στη Δυτική Μακεδονία που η αξιοποίηση των ορυκτών πόρων αποτελεί το μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης, θα ήταν ίσως σκόπιμο να προωθηθεί κατά προτεραιότητα ο πιλοτικός καθορισμός παρόμοιου τύπου ζωνών.

ζ. Τα εξοφλημένα λιγνιτικά πεδία

(182) Σε περιοχές των λιγνιτικών πεδίων στον ενεργειακό άξονα θα μπορούσε να εφαρμοστεί ο μηχανισμός ΠΟΑΠΔ ύστερα από παραχώρηση εκτάσεων σε συνεταιρισμούς ή ιδιώτες από την ΔΕΗ προς παραγωγική αποκατάσταση. Προτείνεται οργανωμένη χωροθέτηση σε περιοχές που διαθέτουν γειτονικές υδάτινες εκτάσεις για φύτευση με στόχο την παραγωγή ξυλείας. Σημειώνεται ότι το άρθρο 10 του Ν. 2742 / 99 επιτρέπει την δυνατότητα της παραχώρησης της χρήσης της εδαφικής έκτασης στον φορέα που θα υλοποιήσει την ΠΟΑΠΔ, εφόσον η έκταση έχει παραχωρηθεί σε αυτόν κατά χρήση με μακροχρόνια μίσθωση κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης χαρακτηρισμού και οριοθέτησης της έκτασης.

3.9.2. Δευτερογενής Τομέας

(183) Στον δευτερογενή τομέα υφίστανται ή υλοποιούνται την περίοδο αυτή οργανωμένες υποδομές υποδοχής-στήριξης του τομέα όπως οι ΒΙΠΕ Φλώρινας και Κοζάνης, το ΒΙΟΠΑ Σιάτιστας-Πολυδύναμο Κέντρο (με προσανατολισμό την γούνα), το ΒΙΟΠΑ Εράτυρας (με ανάλογο προσανατολισμό με αυτό της Σιάτιστας), το ΒΙΟΠΑ Κοζάνης (με κλαδικό προσανατολισμό το ξύλο). Μελετάται επίσης η δημιουργία ΒΙΟΠΑ στους νομούς Καστοριάς και Γρεβενών. Εφόσον οι χώροι αυτοί πληρωθούν και προκύψει ανάγκη για τον σχεδιασμό νέων υποδομών υποδοχής-υποστήριξης του τομέα, αυτές θα πρέπει να χωροθετηθούν με τα εξής κριτήρια:

• Την προσπελασιμότητα δηλαδή χωροθέτηση σε σχέση με τους μεγάλους οδικούς άξονες.

• Περιοχές που έχουν ήδη βιομηχανικό χαρακτήρα και παράλληλα δεν βρίσκονται σε γεωργική γη α΄ προτεραιότητας.

• Εκτός περιοχών με ιδιαίτερο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

• Πρόσβαση στις πρώτες ύλες.

(184) Οι πιθανές περιοχές βρίσκονται πάνω στον άξονα Φλώρινα - Κοζάνη - Πολύμυλος και σε γειτνίαση με τα αστικά κέντρα από τα οποία διέρχεται ο άξονας αυτός. Επίσης, στην περίπτωση που προκύψει ανάγκη για οργανωμένη εγκατάσταση επιχειρήσεων του κλάδου της γούνας αυτές θα πρέπει να χωροθετηθούν κύρια στον άξονα Καστοριάς - Σιάτιστας. Υπάρχει η ανάγκη για υλοποίηση ΠΟΑΠΔ στην ευρύτερη περιοχή Τρανόβαλτου με την προοπτική της χωροθέτησης σ' αυτήν βιομηχανιών επεξεργασίας μαρμάρου.

3.9.3. Τριτογενής Τομέας

3.9.3.1. Τουρισμός

(185) Στον τομέα του τουρισμού οι επιλογές για ήπιας μορφής τουριστική ανάπτυξη δεν συνδέονται με την προώθηση-οργάνωση τουριστικών υποδομών κλίμακας που απαιτούν χρήση του θεσμού των ΠΟΤΑ. Στις περιοχές που προτείνονται ολοκληρωμένες παρεμβάσεις με άξονα ανάπτυξης τον τουρισμό η χωροθέτηση των τουριστικών μονάδων θα πρέπει να γίνεται κατά το δυνατόν εντός των ορίων των οικισμών σε αυτούς των οποίων το δομημένο περιβάλλον έχει παραδοσιακό χαρακτήρα (ανεξαρτήτως πολεοδομικών χαρακτηριστικών) με φροντίδα για τη διατήρηση και ενίσχυσή των χαρακτηριστικών αυτών, ενώ σε περιοχές με ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον, όπως στην περιοχή των Πρεσπών, για να μη κινδυνεύει η ευαίσθητη οικολογική ισορροπία θα απαιτηθεί η χωροθέτηση της τουριστικής υποδομής υποδοχής σε θέσεις έξω από τις περιοχές αυτές σε γειτονικούς οικισμούς.

(186) Οι εγκαταστάσεις διαμονής και εξυπηρέτησης επισκεπτών θα πρέπει να χωροθετηθούν σε γενικότερες ζώνες υποδοχής που προσδιορίζονται στα ΓΠΣ-ΣΧΟΟΑΠ.

(187) Τα παρακάτω κριτήρια για την επιλογή των ζωνών στις οποίες θα επιτρέπονται οι τουριστικές εγκαταστάσεις θα πρέπει να κατευθύνουν τις επιλογές των ΓΠΣ-ΣΧΟΟΑΠ, ιδιαίτερα για τον εξωαστικό αγροτικό χώρο:

• Να μην επιτρέπονται εγκαταστάσεις τουριστικής διαμονής ή συγκεντρώσεις β΄ κατοικίας στις περιοχές προστασίας (υγροβιότοποι, δάση, παραλίμνιες περιοχές, κ.λπ) σύμφωνα με τις εγκεκριμένες Ε.Π.Μ. που εκπονήθηκαν, εκπονούνται ή θα εκπονηθούν για τις περιοχές αυτές.

• Στις ζώνες αυτές, οι εγκαταστάσεις να περιορίζονται εντός των ορίων των οικισμών, οι οποίοι μπορεί όμως να επεκτείνονται εφόσον υπάρχουν κατάλληλες εκτάσεις ώστε να δέχονται τις αυξημένες πιέσεις.

• Σχετικά με την χωροθέτηση των χιονοδρομικών κέντρων θα πρέπει να αποφευχθεί η αύξηση του αριθμού τους και η ενίσχυση των υφιστάμενων, οι δε εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης των χρηστών θα πρέπει να υπόκεινται στην γενικότερη κατεύθυνση για ήπιας μορφής τουριστική ανάπτυξη με σεβασμό τόσο στο φυσικό, όσο και στο δομημένο περιβάλλον.

3.9.3.2. Εμπορευματικοί κόμβοι

(188) Στον τομέα του εμπορίου για την διευκόλυνση των εμπορευματικών συναλλαγών με τις χώρες Αλβανία και ΠΓΔΜ προτείνεται η δημιουργία υποδομών διαμετακομιστικών εμπορευματικών συναλλαγών (εμπορευματικοί κόμβοι) στους Ν. Φλώρινας και Καστοριάς που αποτελούν πύλες της Χώρας προς την Αλβανία και τη ΠΓΔΜ. Η χωροθέτησή τους θα πρέπει να γίνει σε εκτάσεις που βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με τους υπό υλοποίηση κάθετους άξονες Κρυσταλλοπηγής - Σιάτιστας και Νίκης - Φλώρινας - Κοζάνης - Όρια Ν. Λάρισας. Στη ΒΙΠΕ Φλώρινας λειτουργεί ήδη διαμετακομιστικό κέντρο με την κατάλληλη υποδομή που μπορεί να καλύψει τις ανάγκες ενός εμπορευματικού κόμβου. Στην περίπτωση που προκύψει η ανάγκη για περαιτέρω σχεδιασμό και ανάπτυξη εμπορευματικού κέντρου (με παροχή υπηρεσιών logistics: διαχείριση, αποθήκευση, διαμετακόμιση εμπορευμάτων) θα μπορούσε να χωροθετηθεί στο Νομό Κοζάνης με την αξιοποίηση της Εγνατίας και των καθέτων αξόνων της. Ήδη υπάρχει πρόταση του Επιμελητηρίου Μεταφορών για τη δημιουργία Εμπορευματικού Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας επί του άξονα της Εγνατίας (π.χ. κόμβος Κοζάνης).

3.10. Καθορισμός περιοχών για περαιτέρω εφαρμογές των διατάξεων των Ν. 2508/97 και Ν. 2742/99

3.10.1. Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ), Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ)

1. Εξωαστικός χώρος - Ζώνες Β΄ κατοικίας- Τουρισμός Αναψυχή

(189) Στην Περιφέρεια δεν υφίστανται μεγάλες πιέσεις β΄ κατοικίας με μορφές δημιουργίας οικισμών άναρχης ή αυθαίρετης δόμησης ή συνεταιρισμών, σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας που βρίσκονται κοντά σε μητροπολιτικές συγκεντρώσεις. Για τον λόγο αυτό δεν προβλέπεται να απαιτηθεί η χρήση του θεσμού των ΠΕΡΠΟ.

2. ΓΠΣ - Αστικά κέντρα

(190) Σε όλη την Περιφέρεια απαιτείται η ενεργοποίηση των ΓΠΣ των μεγάλων και μεσαίων κέντρων.

Κοζάνη

(191) Εκπονείται ήδη η μελέτη ΓΠΣ Κοζάνης, δεδομένου ότι το υπάρχον σχεδιάστηκε το 1986, δηλαδή πριν από την διοικητική αναδιαάρθρωση που δημιούργησε το νέο Δήμο Κοζάνης. Με δεδομένο τον αναβαθμισμένο ρόλο που καλείται να παίξει η πόλη της Κοζάνης, στο επόμενο διάστημα χρειάζεται και τις αντίστοιχες πολεοδομικές παρεμβάσεις, που θα της επιτρέψουν να απαντήσει στις αναμενόμενες οικιστικές πιέσεις, τόσο σε ό,τι αφορά την ποσοτική κάλυψή τους όσο και την ποιοτική. Η διεύρυνση του χώρου του Δήμου Κοζάνης που προέκυψε από τη διοικητική αναδιάρθρωση των Ο.Τ.Α. δίνει την εναλλακτική δυνατότητα οι νέες δραστηριότητες και επεκτάσεις να χωροθετηθούν εκτός του σημερινού αστικού ιστού της πόλης, αποδίδοντας ρόλους στους οικισμούς που συγκροτούν το νέο Δήμο. Κάποιοι από αυτούς μάλιστα λειτουργούν και σήμερα προαστιακά ως προς την πόλη της Κοζάνης απορροφώντας μέρος των πιέσεων αυτών.

Πτολεμαϊδα

(192) Η εντός σχεδίου περιοχή στην Πτολεμαϊδα φιλοξενεί ακόμα και αγροτικές χρήσεις, δεδομένου ότι οι τελευταίες επεκτάσεις της πόλης υπολογίσθηκαν με βάση τους ρυθμούς μεταβολής του πληθυσμού της, κατά το χρόνο εκπόνησης των μελετών που ήταν αυξημένοι σε σχέση με αυτούς που τελικά παρατηρήθηκαν. Πράγματι, παράλληλα με την ανάπτυξη της ΔΕΗ στην περιοχή της Εορδαίας, η Πτολεμαϊδα γνώρισε αντίστοιχη οικιστική

έκρηξη. Όμως, στο βαθμό που οι εξορυκτικές και παραγωγικές δραστηριότητες της ΔΕΗ σταθεροποιήθηκαν σ' ένα επίπεδο, ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού και συνεπώς και η οικιστική επέκταση σταθεροποιήθηκαν αντίστοιχα.

Φλώρινα

(193) Στη Φλώρινα, υπάρχουν ήδη οικιστικές πιέσεις που είναι πιθανόν να ενταθούν στο άμεσο μέλλον εξ αιτίας της κατασκευής και λειτουργίας του ΑΗΣ Μελίτης. Στο βαθμό που η ηλεκτροπαραγωγή θα προκαλέσει και αύξηση των εργασιών εξόρυξης, και συνεπώς και των συνοδευτικών εξαρτημένων απ' αυτήν ιδιωτικών δράσεων είναι πολύ πιθανόν οι οικιστικές πιέσεις στην πόλη της Φλώρινας να προκαλέσουν στο μέλλον επέκταση του αστικού ιστού της.

Καστοριά

(194) Στην Καστοριά, οι υφιστάμενες οικιστικές πιέσεις (των οποίων το μέγεθος δεν είναι σήμερα ιδιαίτερα σημαντικό), τείνουν να εκτονωθούν κυρίως εκτός της πόλης στους παρακείμενους οικισμούς του Άργους Ορεστικού και των Μανιάκων που λειτουργούν ως προάστεια της πρωτεύουσας. Η κατάσταση αυτή κρίνεται θετική για τη διατήρηση της παραδοσιακής φυσιογνωμίας του αστικού ιστού της πόλης, η οποία αποτελεί σύμφωνα με τον σημερινό σχεδιασμό, σημαντικό αξιοποιήσιμο τουριστικό πόρο. Και οι δύο οικισμοί είναι έδρες Δήμων που δημιουργήθηκαν μέσα από την πρόσφατη διοικητική αναδιάρθρωση των ΟΤΑ Μάλιστα, τα διοικητικά όρια των Νέων Δήμων, ιδιαίτερα του Δήμου Ορεστίδος (που έχει έδρα το Άργος Ορεστικό), εκτείνονται μακριά από την πόλη της Καστοριάς ενώ ο αριθμός των οικισμών που με βάση τη νέα διοικητική δομή θα εξυπηρετείται από τους δύο αυτούς πόλους είναι σημαντικός (13 του Δήμου Ορεστίδος και 8 του Δήμου Αγ. Τριάδας).

Γρεβενά

(195) Η πόλη των Γρεβενών δεν αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα οικιστικής ανάπτυξης, παρά το γεγονός ότι μετά τους σεισμούς παρουσιάστηκαν ορισμένες οικιστικές πιέσεις. Αυτές προήλθαν ωστόσο από το γεγονός ότι τμήμα των σεισμοπλήκτων οικογενειών της υπαίθρου, των οποίων οι κατοικίες είχαν καταστραφεί εντελώς, προτίμησαν να αξιοποιήσουν τις οικονομικές διευκολύνσεις που τους παρείχε η πολιτεία, αγοράζοντας ή κατασκευάζοντας κατοικία μέσα στην πόλη των Γρεβενών. Πάντως, ακόμα κι αν η πόλη σημειώσει κατά την επόμενη δεκαετία σημαντική πληθυσμιακή αύξηση, πράγμα που δεν πρέπει να θεωρείται ιδιαίτερα απίθανο (Εγνατία, αξιοποίηση Δρυμού, γειτνίαση με Μετέωρα κ.λ.π.), η χωρητικότητα της αστικής γης δεν πρόκειται να εξαντληθεί.

3.10.2. Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων (ΠΕΧΠ)

(196) Κατά το άρθρο 11 του πρόσφατου νόμου 2742/99 "Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη", ως Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων (ΠΕΧΠ) χαρακτηρίζονται οι περιοχές (εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως ή ορίων οικισμών) που παρουσιάζουν ιδιαίτερα ή κρίσιμα προβλήματα χωρικής ανάπτυξης, τα οποία απαιτούν ειδικό σχεδιασμό και ρύθμιση και ιδίως:

1. περιοχές που υφίστανται χωρικές επιπτώσεις από μεγάλης κλίμακας έργα, όπως η δημιουργία νέων εδαφών από προσχώσεις, δημιουργία υδάτινων επιφανειών,

2. περιοχές με μειονεκτικά χαρακτηριστικά, λόγω γεωγραφικής απομόνωσης ή δυσμενούς προσπελασιμότητας όπως ορεινές και δυσπρόσιτες περιοχές,

3. περιοχές σε παραμεθόριες ζώνες, με κρίσιμα προβλήματα από γεωπολιτική άποψη,

4. περιοχές με απρόβλεπτες ανάγκες, λόγω φυσικών ή τεχνολογικών καταστροφών ή κινδύνων (π.χ. σεισμοί, πλημμύρες, κατολισθήσεις κ.λπ).

(197) Ο συσχετισμός των χαρακτηριστικών αυτών με τα δεδομένα του χώρου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έχει, σε γενικές γραμμές, ως εξής:

- Στις περιοχές (1) μπορεί να ενταχθεί ολόκληρη η ζώνη ενέργειας (Λεκάνη Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Αμυνταίου, Φλώρινας), της οποίας το τοπίο έχει αλλοιωθεί σημαντικά και θα συνεχίσει να αλλοιώνεται λόγω της εξορυκτικής δραστηριότητας. Στις περιοχές αυτές μπορούν επίσης να ενταχθούν η περιοχή της τεχνητής λίμνης Πολυφύτου, καθώς και οι περιοχές επιπτώσεων του οδικού συστήματος Εγνατίας - Κάθετων Αξόνων.
- Στις περιοχές (2) εντάσσονται οι ορεινοί όγκοι που καταλαμβάνουν σημαντικό τμήμα όλων των νομών της περιφέρειας και ειδικότερα των νομών Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας.
- Στις περιοχές (3) εντάσσονται οι νομοί Φλώρινας και Καστοριάς.

(198) Για τις ζώνες αυτές έχουν προταθεί Προγράμματα Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων (βλ. και 3.5), στο πλαίσιο των οποίων θα απαιτηθεί η ενεργοποίηση πολεοδομικών εργαλείων όπως τα ΣΧΟΟΑΠ και τα ΠΕΧΠ. Προτεραιότητα για την ενεργοποίηση του μηχανισμού ΠΕΧΠ έχουν:

- Η περιοχή Πολυφύτου - Αιανής
- Ο άξονας Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Αμυνταίου - Φλώρινας (οικισμοί, εξοφλημένα λιγνιτικά πεδία, περιβαλλοντική αποκατάσταση)
- Η περιοχή Βοϊου - Καμβουνίων.

3.10.3. Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (ΣΟΑΠ)

(199) Τα ΣΟΑΠ όπως περιγράφονται στο Ν. 2742/99 (άρθρο 12) είναι μηχανισμός ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικού σχεδιασμού σε πόλεις ή ευρύτερες αστικές περιοχές που παρουσιάζουν κρίσιμα και σύνθετα προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, περιβαλλοντικής υποβάθμισης και ποιότητας ζωής.

Τα ΣΟΑΠ αποτελούν μηχανισμούς παρέμβασης σε περιοχές όπου επικρατούν συνθήκες αστικής υποβάθμισης σε συνδυασμό με προβλήματα απασχόλησης και ένταξης κοινωνικών ομάδων. Τα ΣΟΑΠ στηρίζονται με ιδιαίτερους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς. Κατά προτεραιότητα προτείνεται η διαδικασία ΣΟΑΠ σε τμήματα της Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Αμύνταιου, Φλώρινας και εφόσον απαιτείται στις κυριότερες αστικές συγκεντρώσεις της Περιφέρειας, (υπόλοιπες πρωτεύουσες νομών).

4. Πρόγραμμα Δράσης

4.1. Το Μακροπρόθεσμο Πρόγραμμα Δράσης του Χωροταξικού Σχεδίου της Περιφέρειας (2006-2015)

(200) Το Πρόγραμμα Δράσης αναφέρεται στο σύνολο των ενεργειών, των ρυθμίσεων, των μέτρων και προγραμμάτων, που απαιτείται να ληφθούν, προκειμένου να ολοκληρωθεί η "εφαρμογή" του Περιφερειακού Πλαισίου Χω-

ροταξικού Σχεδιασμού εντός της προγραμματικής χρονικής περιόδου 2000-15. Για το μεν πρώτο διάστημα 2000-2006 η πρόβλεψη για τις ενέργειες καλύπτεται με σχετική προγραμματική ακρίβεια από το ΠΕΠ της Περιφέρειας ΑΜ-Θ, αφού συμπεριληφθούν τα τμήματα των επενδύσεων του εθνικού σκέλους του Γ΄ΚΠΣ για την Περιφέρεια και οι πρωτοβουλίες (Interreg, Leader). Στην προσέγγιση του μεσοπρόθεσμου προγράμματος (βλέπε 4.2.1) παρουσιάζεται η μέχρι σήμερα γενική εικόνα του ΠΕΠ το οποίο και εξελίσσεται με ένταξη νέων έργων.

(201) Για το μακροχρόνιο πρόγραμμα δράσης οι αβεβαιότητες είναι τέτοιας κλίμακας που δεν είναι δυνατόν να γίνουν αναλυτικές ποσοτικές προσεγγίσεις. Είναι όμως βέβαιο ότι με τη λήξη του Γ΄ΚΠΣ (2008) τα περιγραφόμενα στο χωροταξικό σχέδιο δεν θα έχουν ολοκληρωθεί. Έτσι, η περίοδος 2008-2015 είναι μια επταετία που θα χαρακτηρίζεται από νέες συνθήκες που μπορούν να σκιαγραφηθούν με τις παρακάτω υποθέσεις:

- Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας θα συνεχίσει να εντάσσεται σε προγράμματα του τύπου Στόχου 1.
- Οι χώρες της διεύρυνσης θα συμμετέχουν στο σύνολό τους σε παρόμοια προγράμματα - (που ήδη έχουν εδραιωθεί με τα προγράμματα Phare) - ανταγωνιστικά με τις ελληνικές περιφέρειες.
- Η Περιφέρεια θα παραμείνει συνοριακή και θα πρέπει να αναμένει αύξηση των μεγεθών προγραμμάτων τύπου Interreg και επιχειρησιακών προγραμμάτων στα ίδια ή ενδεχομένως μικρότερα μεγέθη με το σημερινό Γ΄ ΚΠΣ.

(203) Η παραπάνω εξελίξεις δεν εκθέτουν παρά ένα περισσότερο πιθανό σενάριο. Είναι πρόδηλο ότι μετά το Γ΄ΚΠΣ η διάρθρωση των προγραμμάτων θα μετασχηματιστεί ως προς τους στόχους-κατευθύνσεις. Γενικά μέτρα όπως οι υποδομές μεταφορών και άλλα έργα τεχνικών υποδομών θα μετέχουν σε μικρότερα ποσοστά, ενώ αντίθετα άλλες ενέργειες και μέτρα αστικής ανάπτυξης θα έχουν αυξημένη συμμετοχή στο σύνολο της δημόσιας δαπάνης. Η συμμετοχή του άξονα "ανάπτυξη της υπαίθρου" θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα, ενώ η ολοκληρωμένη ανάπτυξη ορεινών και παραλίμνιων περιοχών θα αυξηθεί σημαντικά.

(204) Κατά κατηγορία αξόνων, σε αντιστοιχία με την διάρθρωση του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας (2000-2006) η εκτίμηση της ανακατανομής των προτεραιοτήτων για την περίοδο 2008 - 2015 θα μπορούσε να προσεγγίζει εκείνη του επομένου ΠΕΠ της Περιφέρειας όπως θα διαμορφωθεί από τη Διαχειριστική Αρχή.

Πίνακας 4.1.1: Υπόθεση κατανομής δημόσιας δαπάνης 2008-2015

1. Διεύρυνση των ευκαιριών απασχόλησης και μείωση ανεργίας	8 %
2. Αξιοποίηση των διευρωπαϊκών δικτύων από τα αστικά και παραγωγικά κέντρα της Περιφέρειας	15 %
3. Ενίσχυση αστικών περιοχών (κέντρα έως 3ου επιπέδου)	22 %
4. Αναδιάρθρωση της τοπικής οικονομίας - ενίσχυση της καινοτομίας και της εξωστρέφειας	15 %
5. Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου	25%
6. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη ορεινών και παραλίμνιων περιοχών	15 %

4.2. Το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δράσης (2000-2006)

4.2.1. Το ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2000-2006

(205) Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό πρόγραμμα που εστιάζεται στην ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, στη βελτίωση των υποδομών της Περιφέρειας, την αξιοποίηση των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στην ανάδειξη των αστικών περιοχών, στην ενδυνάμωση των ορεινών και αγροτικών περιοχών της υπαίθρου, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος.

(206) Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης, η ανάπτυξη δεξιοτήτων του τοπικού πληθυσμού, η συγκράτηση του πληθυσμού και η βελτίωση της πρόσβασης, αποτελούν τη βασική φροντίδα για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, που βρίσκεται μακριά από μεγάλα αστικά κέντρα και παρουσιάζει μακροχρόνια και παρατεταμένα οικονομικά προβλήματα.

(207) Ως γενικός αναπτυξιακός στόχος του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας επιδιώκεται να συνεισφέρει στη δημιουργία μιας δυναμικής Περιφέρειας, που θα αξιοποιεί τα φυσικά της αποθέματα και τη θέση της στα Δυτικά Βαλκάνια, για να δημιουργήσει ένα ανταγωνιστικό παραγωγικό περιβάλλον και νέες ευκαιρίες απασχόλησης.

(208) Ο γενικός αυτός αναπτυξιακός στόχος του Γ΄ ΠΕΠ αναλύεται στους εξής κύριους στρατηγικούς στόχους:

- Διεύρυνση των ευκαιριών απασχόλησης και μείωση της ανεργίας
- Αξιοποίηση των Διευρωπαϊκών Δικτύων από τα αστικά και παραγωγικά κέντρα της Περιφέρειας
- Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου - Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των ορεινών και παραλίμνιων περιοχών
- Αναδιάρθρωση κρίσιμων κλάδων της τοπικής οικονομίας και ενίσχυση της εξωστρέφειας
- Βελτίωση ποιότητας ζωής και προστασία του περιβάλλοντος
- Ενίσχυση των αστικών περιοχών
- Ενίσχυση του Τουριστικού Προϊόντος

(209) Ειδικότερα οι στόχοι κατά τομέα παραγωγής είναι:

Πρωτογενής τομέας

(210) Η ανάπτυξη εναλλακτικών και συμπληρωματικών δραστηριοτήτων προς τον πρωτογενή τομέα. Η βελτίωση της αποδοτικότητας και ανταγωνιστικότητας του τομέα. Η αξιοποίηση των τοπικών ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και η ανάπτυξη επώνυμων τοπικών προϊόντων. Η βελτίωση των δομών μεταποίησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων. Η προστασία των φυσικών πόρων και του αγροτικού περιβάλλοντος. Η αξιοποίηση των γεωθερμικών πεδίων για αύξηση της παραγωγής και ανάπτυξη νέων καλλιεργειών.

Δευτερογενής - Μεταποίηση και ΜΜΕ

(211) Η ανάπτυξη ενός νέου ισχυρού τοπικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα. Η ενίσχυση και καθετοποίηση των τομέων παραγωγής με χρήση νέων τεχνολογιών έρευνας καινοτομίας και της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Καθώς και

ανάπτυξης δικτύων συνεργασιών. Η ολοκλήρωση και ανάπτυξη των υποδομών και δομών στήριξης του παραγωγικού περιβάλλοντος. Η ώθηση στη δημιουργία ΜΜΕ τεχνολογίας αιχμής. Η ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας. Η μεταποίηση τοπικών προϊόντων.

Τριτογενής τομέας

(212) Η ανάπτυξη ενός δικτύου υπηρεσιών υποστήριξης των ΜΜΕ. Η διασύνδεση της έρευνας με την παραγωγή. Η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος - ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού - τουριστική αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων. Ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού.

5. Διαγράμματα

Όπως στο Παράρτημα που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της απόφασης αυτής (Χάρτες Α1, Α2, Β1, Β2, Β3, Β4, Δ1.1, Π2)

Άρθρο 4

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

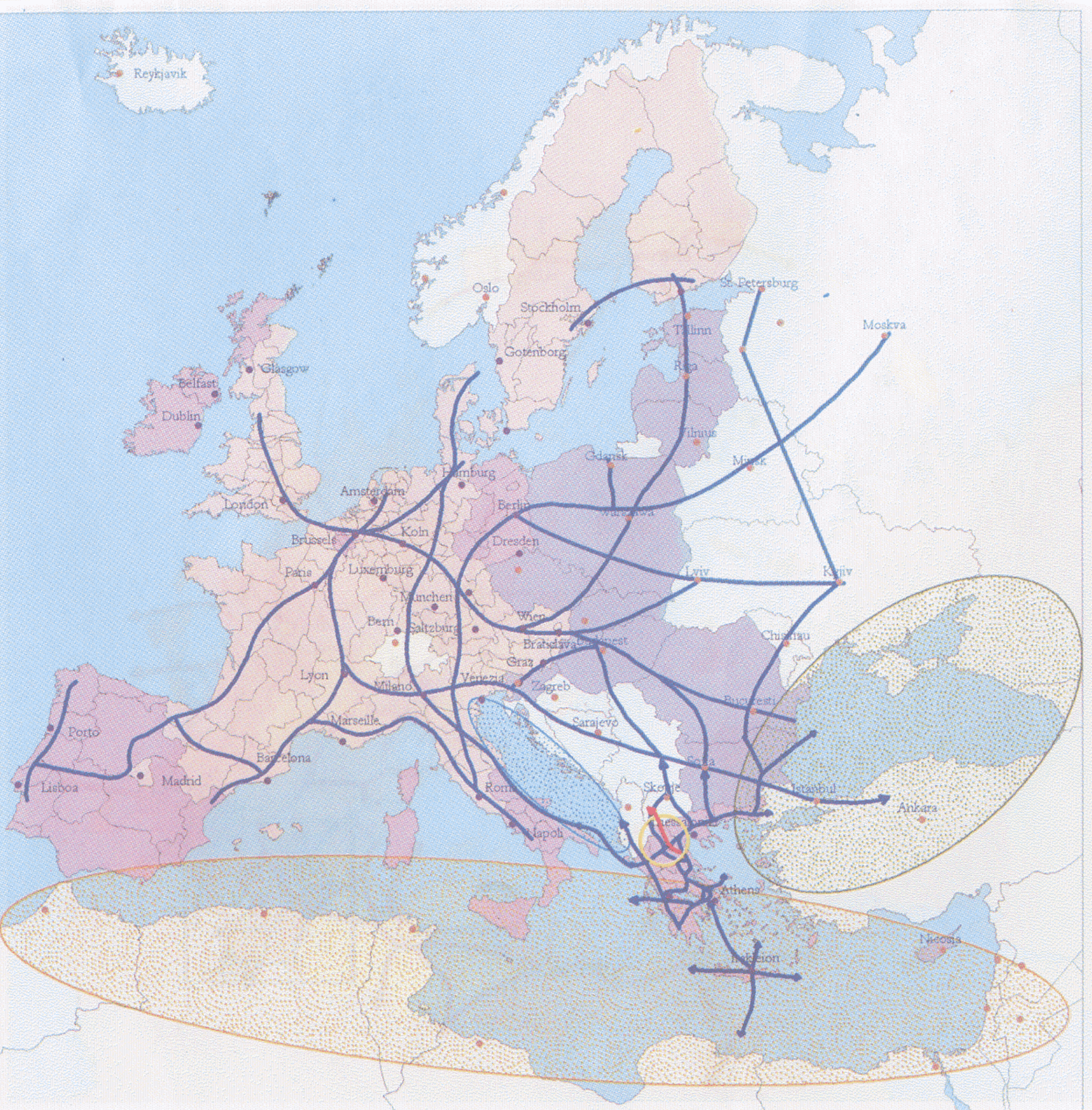
Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 1 Ιουλίου 2003

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΒΑΣΩ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

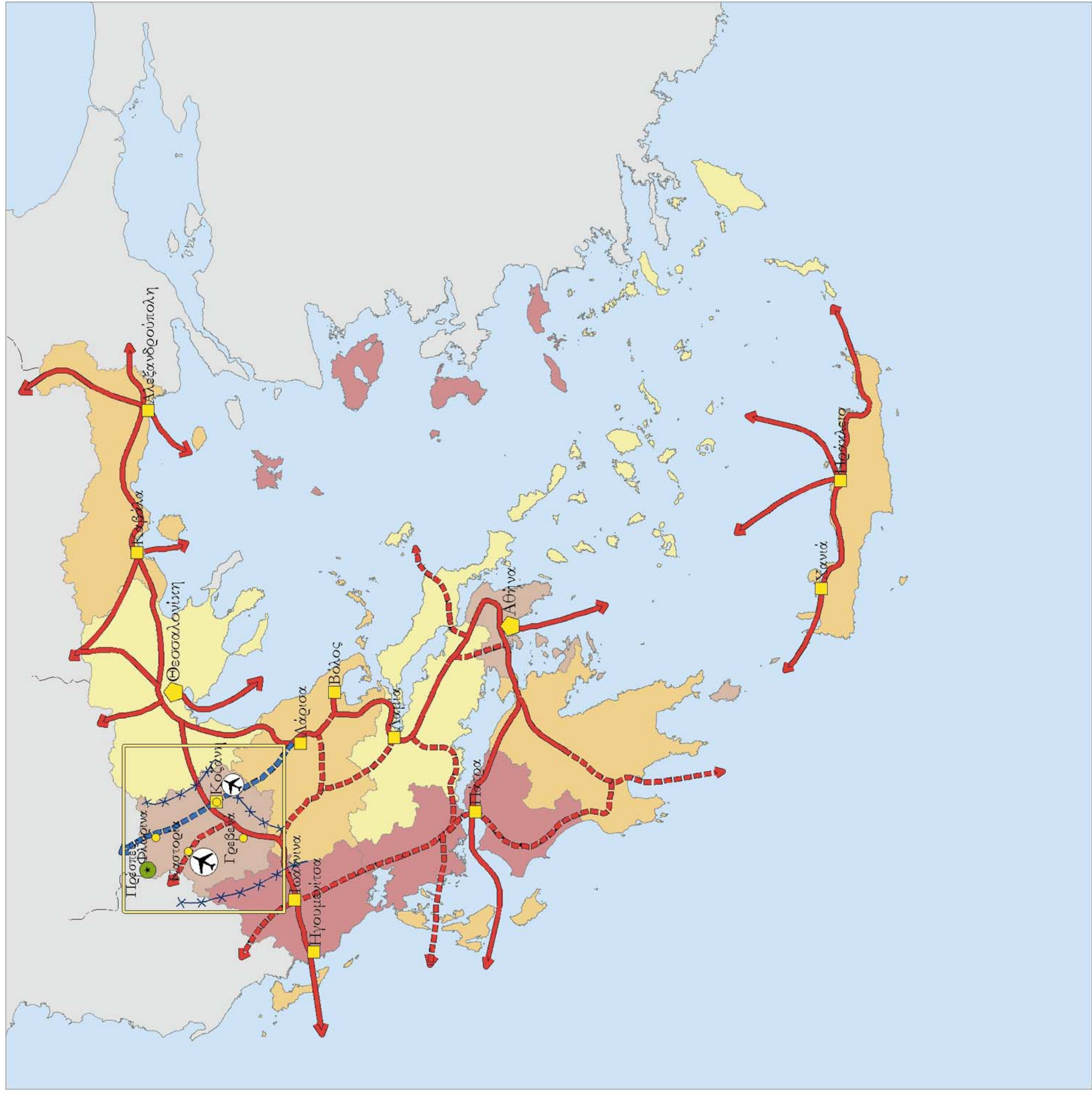
Χάρτης Α.1: Διαγραμματική Απεικόνιση της Θέσης της Περιφέρειας στον Ευρύτερο Ευρωπαϊκό Χώρο

Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας
Κύριοι Άξονες Ανάπτυξης των χωρών της Ε.Ε.
Άξονες ανάπτυξης της Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας (υπάρχοντες, τάσεις και προοπτικές)
Περιφέρειες Στόχου 1 Ε.Ε.
Λοιπές χώρες Ε.Ε.
Προς Ένταξη Χώρες
Πανευρωπαϊκές Περιοχές Θαλάσσιων Μεταφορών
Αδριατική/ Ιόνια
Μαύρη Θάλασσα
Μεσόγειος

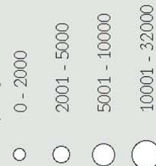
ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Για τεχνικούς λόγους στο σχεδιάγραμμα έγινε σμίκρυνση κατά ποσοστό 80%

Υ ΠΕ ΧΩ Δ Ε
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Χάρτης Α.2: Διαγραμματική Απεικόνιση της Θέσης της Περιφέρειας στον Ελλαδικό Χώρο

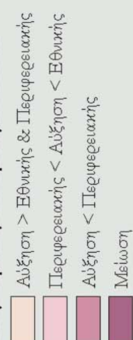
Έδρα νέου ΟΤΑ ανάλογα με πληθυσμό 2001

0 - 2000

2001 - 5000

5001 - 10000

10001 - 32000

Υ ΠΕ ΧΩ Δ Ε
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Π.Γ.Δ.Μ.

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ

Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

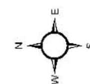
ΑΛΒΑΝΙΑ

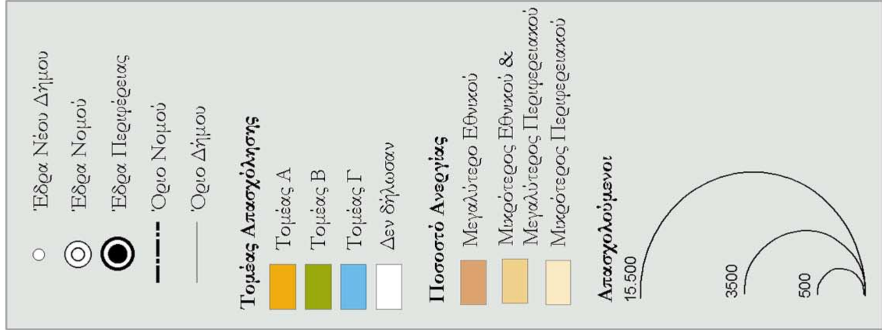
Ν. ΦΛΩΡΙΝΑΣ

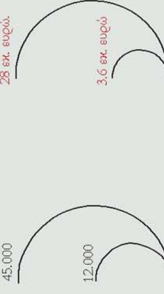
Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

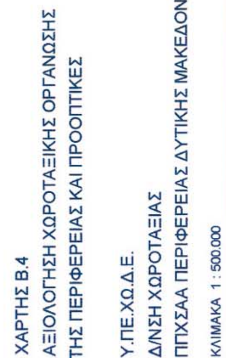
Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ

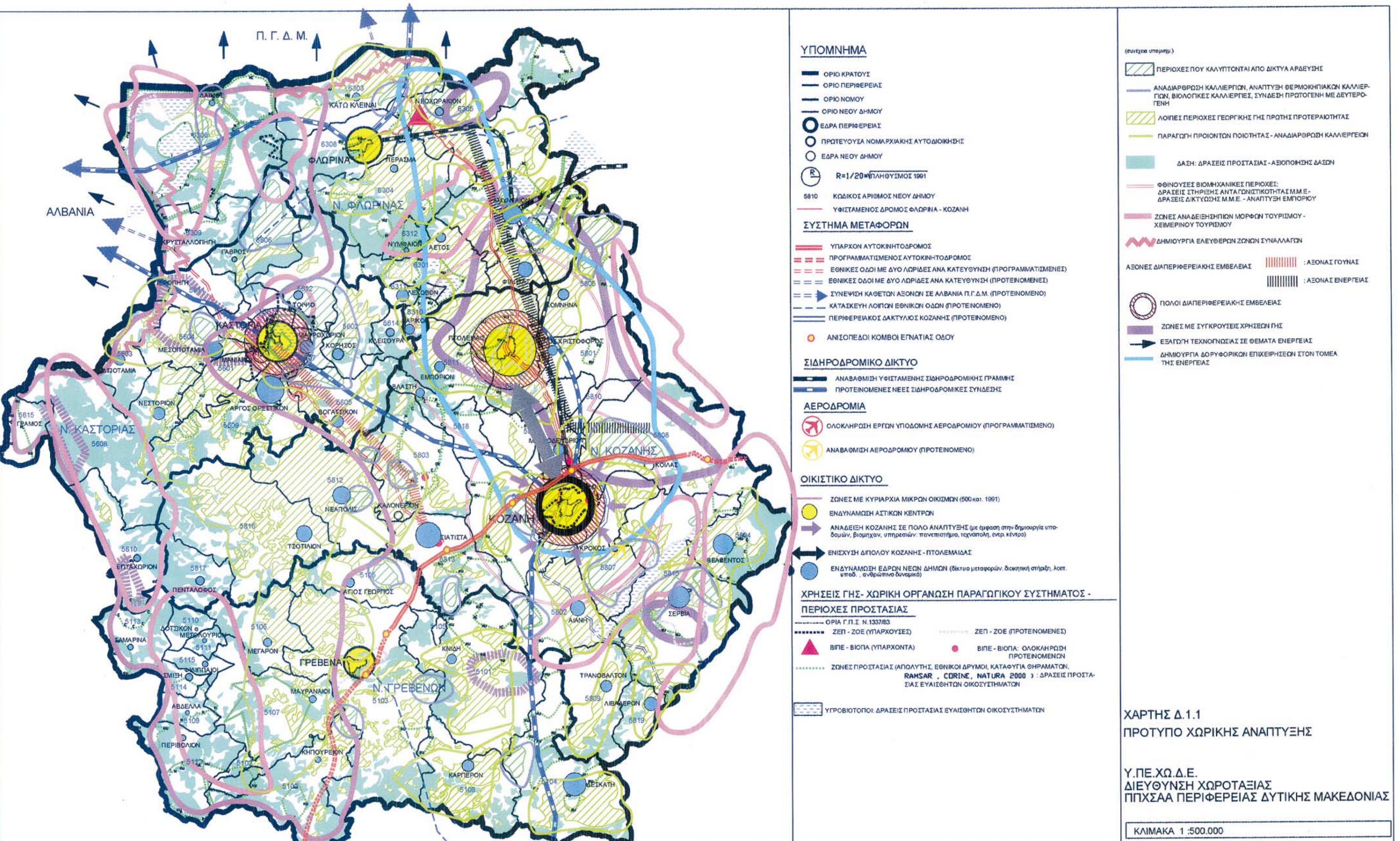
Ν. ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΧΑΡΤΗΣ Β.2: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΝΕΟ ΔΗΜΟ 1991
Έδρα Νέου Δήμου
Έδρα Νομού
Έδρα Περιφέρειας
Όριο Νομού
Όριο Δήμου
Τομείς Απασχόλησης
Τομέας Α
Τομέας Β
Τομέας Γ
Δεν δήλωσαν
Ποσοστό Ανεργίας
Μεγαλύτερο Εθνικού
Μικρότερο Εθνικού & Μεγαλύτερο Περιφερειακού
Μικρότερο Περιφερειακού
Απασχολούμενοι
15.500
3500
500
Υ ΠΕ ΧΩ Δ Ε
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Ν. ΠΕΛΛΑΣ
Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ
Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ
Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ
Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ
Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΑΛΒΑΝΙΑ
Π.Γ.Δ.Μ.
Ν. ΦΛΩΡΙΝΑΣ
Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ
Ν. ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΧΑΡΤΗΣ Β.3:
ΕΝΔΟΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ
ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 1991
Έδρα Νέου Δήμου
Έδρα Νομού
Έδρα Περιφέρειας
Όριο Νομού
Όριο Δήμου
Περιοχές Αναπτυξιακών Κινήτρων (Σύμφωνα με τον Νόμο 2601/98 ΥΠΕΘΟ)
Ζώνη Γ
Ζώνη Δ
Τομέας Απασχόλησης
Τομέας Α
Τομέας Β
Τομέας Γ
Δεν δήλωσαν
Απασχολούμενοι
ΑΕΠ ανά τομέα
45.000
12.000
28 εκ. ευρώ
3,6 εκ. ευρώ
Υ ΠΕ ΧΩ Δ Ε
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Ν. ΦΛΩΡΙΝΑΣ
Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ
Ν. ΓΡΕΒΕΝΩΝ
Π.Γ.Δ.Μ.
ΑΛΒΑΝΙΑ
Ν. ΠΕΛΛΑΣ
Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ
Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ
Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ
Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ
Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΑΕΠ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΧΑΡΤΗΣ Β.4
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΙΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1 : 500.000
Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ
Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ
Ν. ΛΑΡΙΣΗΣ
Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ
Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΑΛΒΑΝΙΑ
Π. Γ. Δ. Μ.
ΚΟΖΑΝΗ
ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑ
ΓΡΕΒΕΝΑ

Π. Γ. Δ. Μ.
ΑΛΒΑΝΙΑ
ΦΛΩΡΙΝΑ
Ν. ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΚΑΣΤΟΡΙΑ
Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ
ΚΟΖΑΝΗ
Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ
ΓΡΕΒΕΝΑ
Ν. ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΣΕΡΒΙΑ
ΔΕΣΚΑΤΗ
ΣΙΑΤΙΣΤΑ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΟΡΙΟ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΟΡΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΟΡΙΟ ΝΟΜΟΥ
ΟΡΙΟ ΝΕΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΕΔΡΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΔΡΑ ΝΕΟΥ ΔΗΜΟΥ
R=1/20 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991
5810 ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑ - ΚΟΖΑΝΗ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΥΠΑΡΧΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΟΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΣ
ΕΘΝΙΚΕΣ ΟΔΟΙ ΜΕ ΔΥΟ ΛΩΡΙΔΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΕΣ)
ΕΘΝΙΚΕΣ ΟΔΟΙ ΜΕ ΔΥΟ ΛΩΡΙΔΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ (ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ)
ΣΥΝΕΨΗΣΗ ΚΑΘΕΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΣΕ ΑΛΒΑΝΙΑ Π.Γ.Δ.Μ. (ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ)
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΟΙΠΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΟΔΩΝ (ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ (ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ)
ΑΝΙΣΟΠΕΔΟΙ ΚΟΜΒΟΙ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΝΕΕΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΟ)
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ (ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ)
ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΖΩΝΕΣ ΜΕ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΜΙΚΡΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ (500 κατ. 1991)
ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ
ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΟΖΑΝΗΣ ΣΕ ΠΟΛΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (με έμφαση στην δημιουργία υποδομών, βιομηχαν. υπηρεσιών: πανεπιστήμιο, τεχνόπολη, ενερ. κέντρο)
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΠΟΛΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ - ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑΣ
ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΕΔΡΩΝ ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ (δίκτυο μεταφορών, διοικητική στήριξη, κοιν. υποδ., ανθρώπινο δυναμικό)
ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ- ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ -
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΟΡΙΑ Γ.Π.Σ. Ν.1337/83
ΖΕΠ - ΖΟΕ (ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ)
ΖΕΠ - ΖΟΕ (ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ)
ΒΙΠΕ - ΒΙΟΠΑ (ΥΠΑΡΧΟΝΤΑ)
ΒΙΠΕ - ΒΙΟΠΑ: ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ
ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΑΠΟΛΥΤΗΣ, ΕΘΝΙΚΟΙ ΔΡΥΜΟΙ, ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΘΗΡΑΜΑΤΩΝ, RAMSAR, CORINE, NATURA 2000): ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΙ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
(συνέχεια υπομνήμ.)
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΔΙΚΤΥΑ ΑΡΔΕΥΣΗΣ
ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΙΩΝ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΙΩΝ, ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΙΕΣ, ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΜΕ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ
ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ
ΔΑΣΗ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΑΣΩΝ
ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ Μ.Μ.Ε. - ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ Μ.Μ.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΖΩΝΕΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΗΠΙΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΖΩΝΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ
ΑΞΟΝΕΣ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ
: ΑΞΟΝΑΣ ΓΟΥΝΑΣ
: ΑΞΟΝΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΠΟΛΟΙ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ
ΖΩΝΕΣ ΜΕ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ
ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΧΑΡΤΗΣ Δ.1.1
ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1 :500.000

Ν. ΠΕΛΛΗΣ
Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ
Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ
Ν. ΛΑΡΙΣΗΣ
Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ
Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΑΛΒΑΝΙΑ
Π. Γ. Δ. Μ.
ΚΟΖΑΝΗΣ
Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
Ν. ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΚΟΖΑΝΗ
ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ
ΚΑΣΤΟΡΙΑ
ΦΛΩΡΙΝΑ
ΓΡΕΒΕΝΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΦΥΣΙΚΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
Ισοϋψείς καμπύλες
Ζώνες με υψόμετρο άνω των 800 μ.
Κύριοι ποταμοί
Δευτερεύοντες ποταμοί
Υδάτινες επιφάνειες

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ
Όρια κράτους
Όρια περιφέρειας
Όρια νομού
Όρια επαρχιών

ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
Οικισμός 1ου επιπέδου
Οικισμός 2ου επιπέδου
Οικισμός 3ου επιπέδου
Οικισμός 4ου επιπέδου
Οικισμός 5ου επιπέδου
Έδρα νομαρχιακής αυτοδιοίκησης
Έδρα νέου δήμου ή κοινότητας
Έδρες παλαιών ΟΤΑ
Παραδοσιακός οικισμός

Διάμετρος (mm) ανάλογα με τον πληθυσμό
2 : ≤ 500
4 : 501-2000
5 : 2001-10000
7 : 10001-20000
9 : 20001-50000

ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΟΙΚΙΣΜΩΝ
2ου και 1ου επιπέδου
3ου με ανώτερα επίπεδα
4ου με ανώτερα επίπεδα

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
Υπάρχον / Προγρ/μένο
Αυτοκινητόδρομος
Εθνικές οδοί με δύο λωρίδες ανά κατεύθυνση
Λοιπές εθνικές οδοί
Επαρχιακές οδοί
Δημοτικές και Κοινοτικές οδοί - Ασφαλτοστρωμένες
Ανισόπεδοι κόμβοι Εγνατίας Οδού
Σημαντικοί οδικοί κόμβοι (ισόπεδοι)
Σημαντικοί οδικοί κόμβοι (ισόπεδοι)
Κυκλοφοριακοί κόμβοι
1234 Σιδηροδρομική γραμμή

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ
Αεροδρόμια σμηνώς εσωτερικού, διάδρομος L> 1800
Ελικοδρόμιο

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Δ Λ Υ Α Σ Π Υπάρχον
Δ Λ Υ Α Σ Π Προγρ/μένο
Δικαστήριο (Δ)
Κεντρικά Λιμεναρχεία (Λ)
Υπολιμεναρχεία (Υ)
Εφορίες Αρχαιοτήτων (Α)
Στρατιωτικές Διοικήσεις (Σ)
Παραγωγικές Σχολές (Π)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Ν Υ Θ Π Ε Α Τ Μ Λ Υπάρχον
Ν Υ Θ Π Ε Α Τ Μ Λ Προγρ/μένο
Νοσοκομεία (Ν)
Κέντρα υγείας (Υ)
Θεραπευτήρια (Θ)
Μείζονες μονάδες κοινωνικής πρόνοιας (Π)
Ερευνητικά κέντρα ΓΓΕΤ (Ε)
ΑΕΙ (Α)
ΤΕΙ (Τ)
Μουσεία (Μ)
Λοιπές μονάδες πολιτιστικής υποδομής (Λ)

ΧΑΡΤΗΣ Π.2
ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ (Διάρθρωση - Ιεράρχηση - Πολιτική)
ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ

Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1 : 500.000